

La Fàbrica de Cartró

Procés de Benchmarking

Diputació Barcelona

AJUNTAMENT DE LA VILA DE MASQUEFA

La Fàbrica de Cartró

Crèdits

Coordinació

Ajuntament de Masquefa

Daniel Gutierrez, alcalde

Oficina del Futur

AJUNTAMENT DE LA VILA DE MASQUEFA

Finançament

Diputació de Barcelona

Ferran Barba Boada - Tècnic Assessor Regeneració Urbana

Diputació Barcelona

Equip redactor

Paisaje Transversal

Pablo Muñoz Unceta – Coordinació del projecte

Violeta García Torralbo – Tècnica de projecte

Francesca Raimondi – Tècnica de projecte

paisaje transversal
escuchar y transformar la ciudad

Abril de 2026

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ 4
   1.1. Estructura i objectius 6

2. METODOLOGIA 8
   2.1. Anàlisi de casos 10
   2.2. Reunions tècniques 10
   2.3. Visites i xerrades 11
   2.4. L'Oficina del Futur de Masquefa 19
   2.5. Intercanvi europeu City-to-City: Masquefa – Flöha 20

3. CATEGORIES I DIMENSIONS DE REFERÈNCIA 24
   3.1. Dimensions rellevants amb La Fàbrica de Cartrò 26
   3.2. Tipologies de referència 28

4. PROJECTES DE REFERÈNCIA 30
   4.1. Escala i localització dels projectes 31
   4.2. Fitxes dels projectes 34

5. LLIÇONS APRESES I BONES PRÀCTIQUES 150

1. INTRODUCCIÓ

La transformació de l'àmbit de la Fàbrica de Cartró s'emmarca en un procés estratègic que busca explorar i definir el potencial futur d'un espai amb un fort valor patrimonial, identitari i urbà per a Masquefa. En aquesta fase inicial, el projecte manté obertes totes les possibilitats quant als usos, funcions i models de gestió que podrien donar forma al conjunt d'espais resultants.

La seva localització central, la dimensió del recinte i la presència d'una estructura industrial singular ofereixen l'oportunitat d'imaginar múltiples escenaris de futur —socials, culturals, residencials, econòmics, educatius o híbrids— que contribueixin a reforçar la cohesió urbana i a activar noves centralitats al municipi.

En aquest context, el Benchmarking juga un paper fonamental com a mecanisme d'aprenentatge, contrast i inspiració. El benchmarking constitueix la Fase 3 del procés i té com a finalitat l'**estudi comparat de projectes similars**, la **identificació de bones pràctiques** i la **construcció d'un coneixement compartit** que alimenti la definició del model futur de l'espai.

Aquesta fase, desenvolupada en paral·lel al procés de participació ciutadana, permet ampliar la mirada de les àrees tècniques de l'Ajuntament i de l'Oficina del Futur de Masquefa i aporta eines conceptuals, metodològiques i operatives per a la presa de decisions. A través de l'anàlisi de referents nacionals i internacionals —centres socioculturals implementats a antigues fàbriques, equipaments híbrids, projectes de regeneració urbana, espais autogestionats o models de gestió innovadors per facilitar l'accés a l'habitatge— es construeix un **marc de comparació** útil per imaginar nous usos, formes de governança i solucions espacials adaptables al cas de Masquefa.

Aquest document recull els casos de referència seleccionats i presenta una síntesi dels **elements clau** que poden resultar **inspiradors per a Masquefa**: els usos i programes funcionals, els models de governança, els mecanismes de sostenibilitat econòmica, els criteris de disseny, la relació amb el barri i els principis de la Nova Bauhaus Europea.

El benchmarking no es limita a observar experiències externes, sinó que actua com a eina estratègica per construir un relat coherent sobre què pot arribar a ser la Fàbrica de Cartró: un espai obert, sostenible, socialment inclusiu i visualment atractiu que reforci el paper de Masquefa com a municipi innovador i orientat al futur.

Les idees, pràctiques i aprenentatges recollits en aquest document constituiran la base conceptual que alimentarà tant el disseny arquitectònic com el planejament urbanístic derivat per a l'àmbit de la Fàbrica e Cartró.

1.1. Estructura i objectius

Aquest document recull el procés de benchmarking desenvolupat en el marc de la transformació de la Fàbrica de Cartró de Masquefa i constitueix una peça clau per ampliar la mirada sobre les possibles direccions futures del projecte. El benchmarking no s'orienta a la definició d'un model tancat ni a la determinació d'un ús concret per a l'espai, sinó a l'aportació de **referències, criteris tècnics i coneixement operatiu** que permetin explorar escenaris de transformació i construir una visió estratègica compartida, coherent i ajustada a les condicions del municipi.

Per donar resposta a aquests objectius, el document s'estructura en cinc capítols que segueixen una lògica progressiva. El **primer capítol** introdueix el propòsit del benchmarking.

El **segon capítol** descriu la metodologia emprada per a la identificació i anàlisi de referents, així com els diferents instruments que han permès construir aquest document. S'hi detallen els criteris de selecció dels casos, les fonts consultades, el treball tècnic dut a terme —tant documental com presencial— i la contribució de les reunions, visites i xerrades organitzades en el marc del procés. Aquesta metodologia, la qual combina perspectives disciplinàries i formats d'aprenentatge diferents, garanteix una aproximació rigorosa i adaptada a la complexitat de la Fàbrica de Cartró.

El **tercer capítol** presenta les categories i dimensions que articulen el marc analític del benchmarking. Aquestes dimensions, derivades del context de Masquefa i dels reptes específics del projecte, permeten aprofundir en aspectes com els usos i programes, els models de governança i gestió, la relació amb l'espai públic i els espais oberts, l'enfocament socioambiental i les alineacions amb la Nova Bauhaus Europea. Aquest marc teòric i tècnic funciona com una guia per entendre què és rellevant a l'hora de comparar projectes i quins aspectes poden oferir aprenentatges transferibles.

El **quart capítol** recull els projectes de referència seleccionats i n'ofereix una lectura sistemàtica. Cada cas s'analitza a partir de les dimensions definides prèviament i es presenta en forma de fitxa descriptiva que sintetitza el seu funcionament, la seva lògica de disseny, els seus mecanismes de gestió i els impactes generats. Aquest exercici no només descriu projectes d'interès, sinó que posa en relació experiències de diferents escales i contextos, contribuint a identificar patrons, innovacions i principis útils per al procés de Masquefa.

Finalment, el **cinquè capítol** proposa una síntesi de les lliçons apreses i de les bones pràctiques que es desprenen del benchmarking. Aquestes conclusions tenen com a objectiu oferir orientacions operatives i estratègiques que puguin ser incorporades tant en el disseny urbanístic i arquitectònic com en la definició dels futurs usos i models de gestió de l'àmbit. Lluny de ser prescripcions tancades, les lliçons identificades funcionen com un mapa d'oportunitats per a la reflexió col·lectiva, reforçant la idea que la transformació de la Fàbrica de Cartró ha de combinar inspiració externa, especificitat local i capacitat d'adaptació.

Carrer interior del recinte de la Fàbrica de Cartró

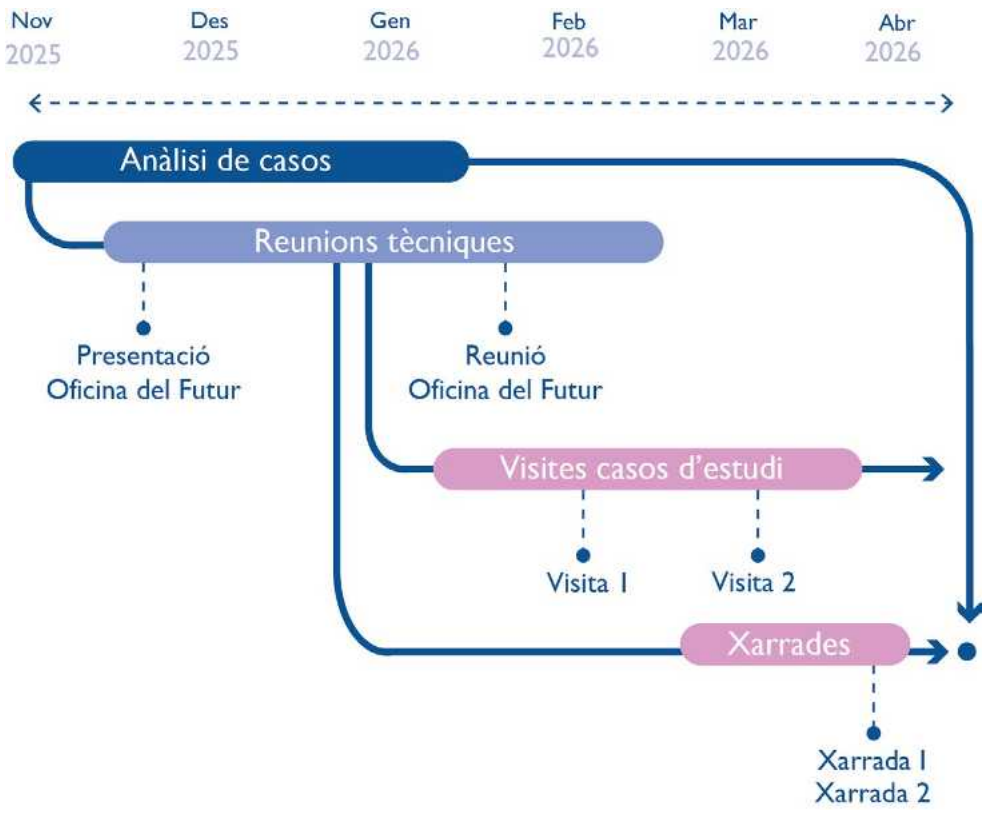
2. METODOLOGIA

La metodologia del procés de benchmarking combina **tres línies de treball** que avancen de manera complementària i acumulativa. El punt de partida és l'anàlisi de casos, una revisió comparada de projectes rellevants que permet identificar referents, criteris i models útils per orientar la transformació de la Fàbrica de Cartró. Aquesta fase aporta una primera base conceptual i ajuda a seleccionar els casos més significatius.

En paral·lel, es duen a terme reunions tècniques amb les àrees municipals i amb el Masquefa Futurlab. Aquestes trobades serveixen per contrastar les primeres conclusions de l'anàlisi documental amb les necessitats i expectatives locals, així com per ajustar el focus del benchmarking i aprofundir en les dimensions més rellevants per al projecte.

A partir d'aquí, s'organitzen visites a casos d'estudi, intercanvis amb responsables d'equipaments i projectes similars i dues xerrades que es van dur a terme en el context del procés de participació. Aquest treball de camp permet observar de primera mà el funcionament dels espais, conèixer els models de gestió i captar aprenentatges pràctics que sovint no apareixen en la documentació escrita.

La combinació d'aquestes tres vies —**anàlisi, contrast tècnic i observació directa**— configura una metodologia integrada que enriqueix progressivament el coneixement del projecte. El seu resultat final és una síntesi de lliçons i bones pràctiques que ajudarà a orientar les decisions sobre usos, gestió, disseny i futur de l'àmbit de la Fàbrica de Cartró.

2.1. Anàlisi de casos

El procés de benchmarking es construeix a partir de la fase final de l'anàlisi preliminar de l'edifici i de l'àmbit urbà immediat que dona una primera lectura sobre els límits i el potencial de transformació: els objectius que s'han definit, les oportunitats estratègiques que s'han detectat i les conclusions del treball d'observació i diagnosi ofereixen un marc sòlid per distingir quins aspectes són realment determinants per a la transformació de la Fàbrica de Cartró.

A partir d'aquest corpus d'informació es formulen **paraules clau i conceptes vertebradors** que actuen com a criteris per orientar la selecció de casos de referència i estructurar la comparació amb altres experiències de regeneració urbana.

D'aquesta manera, el procés de benchmarking s'alinea amb les necessitats específiques del municipi i contribueix a identificar solucions aplicables, models de gestió transferibles i enfocaments que reforcin la futura transformació de l'àmbit, en consonància amb el **POUM, Masquefa 2030** i els valors de la **Nova Bauhaus Europea.**

2.2. Reunions tècniques

A les reunions tècniques celebrades amb l'equip de l'Oficina del Futur, els representants polítics i el personal de l'Oficina Tècnica de l'Ajuntament, es va presentar la metodologia desenvolupada per a l'estudi dels casos de referència, basada en el treball previ d'identificació de debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats (DAFO). Durant aquestes sessions, es van exposar les cinc tipologies identificades —descrites detalladament al capítol següent d'aquest document— que posteriorment es van sotmetre a contrast i validació amb els participants. Les tipologies van ser objecte de debat i consens, permetent establir els primers casos d'estudi que es podrien analitzar amb detall.

Posteriorment, es va procedir a la selecció conjunta dels casos concrets, arribant a un total de **18 projectes de referència** distribuïts en les **cinc categories** definides. Aquesta etapa va permetre no només acordar els casos a visitar, sinó també identificar els aspectes més significatius i rellevants per al context específic de Masquefa, segons els criteris que l'Ajuntament considera prioritaris per aprofundir en l'anàlisi.

Un cop definits els casos, els intercanvis amb el grup de treball es van centrar en concretar el programa de visites segons la disponibilitat dels participants i en coordinar la logística de manera detallada, assegurant així una organització òptima i eficient del recorregut de benchmarking. Aquest procés va permetre establir una planificació estructurada que facilita l'obtenció de resultats útils i aplicables al futur procés de transformació de la Fàbrica de Cartró.

2.3. Visites i xerrades

Els casos de referència, identificats durant les reunions tècniques, es localitzen a la província de Barcelona.

Per optimitzar el temps disponible i reduir els desplaçaments, les visites s'han organitzat en **dues jornades**, amb programes detallats desenvolupats tenint en compte les necessitats dels representants de l'Ajuntament i la disponibilitat de les entitats gestores i promotores dels diferents projectes.

Per tal de garantir una coordinació eficaç de la visita i de la logística, s'han compartit amb el grup visitant els programes detallats, que inclouen horaris, mapes d'ubicació i recorreguts, així com una breu descripció de cada cas, permetent que les persones participants disposin d'una visió general dels projectes, coneguin els aspectes essencials i puguin arribar amb un coneixement previ dels casos.

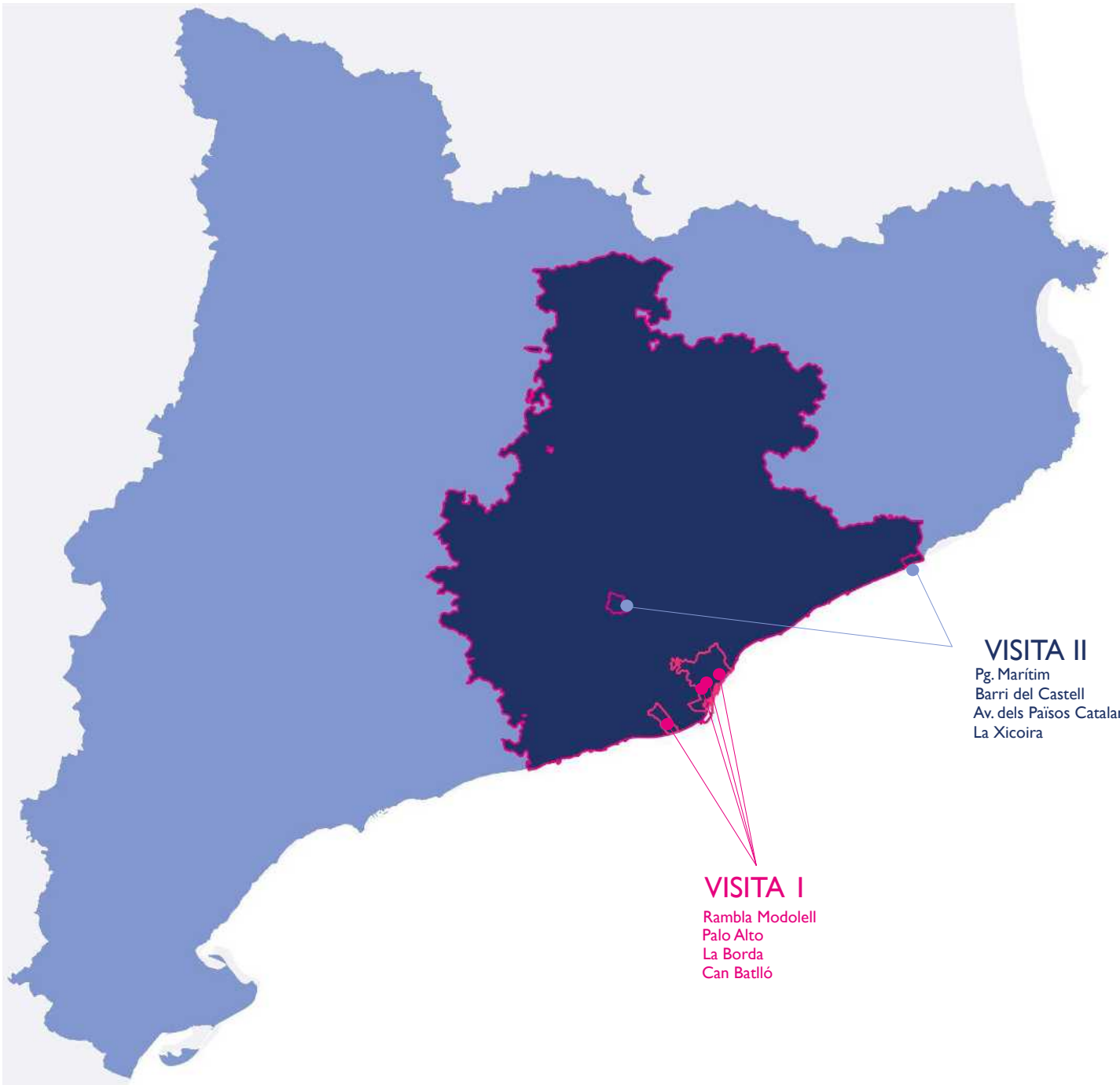
Durant les visites s'ha donat la possibilitat d'escoltar l'experiència directa dels equips responsables de la gestió dels espais i equipaments, amb l'objectiu d'analitzar els aspectes tècnics, organitzatius i de governança, així com d'intercanviar experiències i bones pràctiques potencialment aplicables al cas de Masquefa.

Aquest treball ha culminat en la sessió final del mes d'abril, que, a més de compartir els resultats i les conclusions de les quatre sessions del procés participatiu, ha inclòs dues **xerrades** públiques per aprofundir de manera més específica en determinades temàtiques clau i reforçar les conclusions del procés.

S'ha posat un especial èmfasi en la difusió a la població de les qüestions vinculades a un **"nou model" d'urbanisme**, a partir de la presentació de projectes de referència d'equipaments públics que integren funcions i usos diversos mitjançant espais flexibles, espais oberts regenerats, sostenibles i dissenyats per adaptar-se als reptes del canvi climàtic, així com a les necessitats de socialització i confort de la ciutadania.

El tema de l'habitatge s'ha abordat gràcies a la participació d'entitats especialitzades, que han presentat la seva experiència amb models com el **lloguer social (xarxa Cohabitac)** i els **habitatges cooperatius en cessió d'ús (Sostre Cívic)**.

La sessió final s'ha entès, doncs, com un moment per compartir els aprenentatges del procés de benchmarking, contribuint a una millor comprensió col·lectiva de les possibilitats d'un nou model d'urbanisme més social, sostenible i adaptat a les necessitats de la ciutadania.

VISITA II
Pg. Marítim
Barri del Castell
Av. dels Països Catalans
La Xicoira
VISITA I
Rambla Modolell
Palo Alto
La Borda
Can Batlló

Visita a La Xicoira, Cooperativa d'habitatge en cessió d'ús a Olesa de Montserrat

2.3.1. Visita 1 - 25 02 2026

La primera visita s'ha estructurat per incorporar exemples emblemàtics especialment rellevants per al procés de transformació de la Fàbrica de Cartró, vinculats a diferents tipologies de referència analitzades dins de l'estudi de benchmarking.

Rambla Modolell, Viladecans exemple d'intervenció que entén la transició ecològica com una oportunitat per redefinir la qualitat urbana i el benestar col·lectiu.

Palo Alto, Barcelona exemple de rehabilitació d'un recinte industrial que preserva el patrimoni i la seva identitat, incorporant nous usos socials, culturals i econòmics.

Can Batlló, Parc Can Batlló i La Borda, Barcelona centrats en aspectes com la reutilització d'espais, la gestió cooperativa i la cohesió comunitària.

Rambla Modolell, Viladecans

Palo Alto, Barcelona,

La Borda, Barcelona

Can Batlló, Barcelona

Visita al Centro de Creación Cultural y Artístico - Palo Alto en Barcelona

Visita als espais públics de Malgrat de Mar

Avinguda dels Països Catalans, Malgrat de Mar

Passeig Marítim, Malgrat de Mar

Barri del Castell, Malgrat de Mar

La Xicoira, Olesa de Montserrat

2.3.2. Visita 2 - 26 03 2026

La segona visita s'ha centrat en dues temàtiques clau per a Masquefa: la regeneració d'espais públics, amb especial atenció a la permeabilitat i l'accessibilitat, i la implementació de l'habitatge, amb especial focus en l'habitatge de protecció oficial (HPO).

Durant la visita, es van recórrer diversos **espais públics de Malgrat de Mar**, municipi que en les últimes dècades ha fet un gran esforç per millorar la vivibilitat, l'atractivitat per als vianants i l'adaptació al canvi climàtic.

La col·laboració amb l'equip de Sostre Cívic, referent a Catalunya en habitatge cooperatiu i sostenible, ha permès identificar el cas de **La Xicoira** a Olesa de Montserrat com un exemple especialment rellevant per al context de Masquefa.

2.3.3. Xerrades

L'objectiu de les xerrades ha estat donar a conèixer a la ciutadania casos de referència i bones pràctiques locals sobre nous models d'urbanisme. Per fer-ho, s'ha comptat amb **entitats de referència com Sostre Cívic i Cohabitac**, que han compartit la seva experiència, així com els seus valors i objectius, i han contribuït a difondre coneixement sobre models d'accés a un habitatge digne i assequible.

D'altra banda, l'equip redactor del projecte ha presentat altres casos de referència relacionats amb les cinc temàtiques definides per al benchmarking, posant el focus en el model de renovació urbana accessible i sostenible impulsat per l'**Ajuntament de Malgrat de Mar** en els seus espais públics.

La incorporació d'aquesta xerrada oberta a la ciutadania respon a la voluntat d'apropar coneixement, referents i experiències inspiradores al conjunt de la població, amb l'objectiu d'enriquir el procés participatiu i afavorir una reflexió més informada i compartida sobre els principals reptes urbans del municipi. La participació de les entitats ha permès enriquir el debat i oferir a la ciutadania i als tècnics informació pràctica i comparativa sobre les diferents alternatives per a la provisió d'habitatge.

D'aquesta manera, la sessió de retorn s'ha aprofitat com a ocasió no només per donar a conèixer l'èxit i els resultats del procés de participació, sinó també per facilitar el coneixement dels models i la reflexió sobre la seva aplicabilitat al context específic, contribuint així a la definició de possibles estratègies futures de desenvolupament.

Cartell de la sessió de retorn del procés de participació amb xerrades de Cohabitac i Sostre Cívic

2.4. L'Oficina del Futur de Masquefa

L'**Oficina del Futur de Masquefa és un espai de coordinació transversal i multidisciplinari format per personal tècnic de diferents serveis municipals** per definir, revisar i donar seguiment a projectes transformadors de municipi a partir del **Marc Estratègic de Masquefa 2030 i l'Agenda Urbana Local**. Es dedica a analitzar el present i planificar el futur mitjançant metodologies innovadores amb una mirada especial al jovent. Està conformada per diferents serveis de l'Ajuntament de Masquefa, incloent-hi: **Serveis Territorials, Cicles de la Vida, Desenvolupament Econòmic, Serveis Econòmics i Societat Digital**. La transformació de l'àmbit de la Fàbrica de Cartró és un projecte transformador identificat en el Marc Estratègic Masquefa 2030.

En el context dels treballs de coordinació del procés de benchmarking, l'Oficina del Futur ha desenvolupat diverses tasques clau per a la implementació de les activitats. D'una banda, les **reunions de coordinació** entre l'equip redactor i l'Oficina del Futur han permès definir amb precisió els objectius, l'enfocament dels casos d'estudi o el contingut de les visites. D'altra banda, l'Oficina del Futur ha estat l'encarregada de **gestionar els aspectes operatius i logístics** necessaris per al desenvolupament de les visites, incloent-hi el transport i les coordinacions internes d'agendes i logístiques. Igualment, les visites han permès consolidar els **canals de comunicació i coordinació interna de l'Oficina del Futur**, claus també per a altres aspectes del projecte, com ara el procés de participació o el desenvolupament de l'avantprojecte de l'àmbit de transformació. Finalment, l'Oficina del Futur ha assistit a totes les activitats de Benchmarking.

2.5. Intercanvi europeu City-to-City Exchange: Masquefa – Flöha

Paral·lelament al procés de benchmarking, l'Ajuntament de Masquefa ha participat en un **intercanvi City-to-City Exchange amb la ciutat alemanya de Flöha**, impulsat per la **European Urban Initiative (EUI)**. La candidatura de Masquefa va ser seleccionada a partir del projecte de regeneració urbana de la Fàbrica de Cartró. Aquest programa facilita que les autoritats locals aprenguin les unes de les altres a través de visites, trobades amb els equips implicats i tallers pràctics, treballant conjuntament sobre reptes comuns.

La participació en aquest intercanvi tenia com a objectiu **conèixer de primera mà la transformació d'un espai industrial**, així com **els processos administratius i la col·laboració publicoprivada** que han fet possible el desenvolupament del projecte. Es tracta, en tota regla, d'una acció de benchmarking que complementa l'anàlisi de casos i les visites descrites en els apartats anteriors, i que aporta un nou model de referència per a la Fàbrica de Cartró, recollit a la fitxa 19 del capítol 4.

L'intercanvi s'ha desenvolupat en dues fases: la visita d'una delegació de Flöha a Masquefa, al juliol, i la visita d'una delegació de Masquefa a Flöha, a l'octubre. Ha comptat amb el suport econòmic, logístic i d'expertesa de la **European Urban Initiative i de la Diputació de Barcelona**.

Portada del document de treball de l'intercanvi EUI ciutat a ciutat Masquefa – Flöha. Font: European Urban Initiative

2.5.1. Visita de Flöha a Masquefa - 08-10 07 2026

La primera fase de l'intercanvi va tenir lloc al juliol, amb la visita a Masquefa d'una delegació institucional i tècnica de Flöha, formada per l'alcalde, un arquitecte i una tècnica municipal. Durant l'estada, Masquefa va presentar el **repte de la transformació i regeneració urbana de la Fàbrica de Cartró**, amb l'objectiu de compartir-ne el procés i contrastar-lo amb l'experiència de Flöha.

La delegació va conèixer l'**Oficina del Futur de Masquefa** i la seva metodologia de treball transversal, així com els processos de participació ciutadana vinculats als projectes d'Entorns Escolars Segurs i de la Fàbrica de Cartró i les actuacions de pacificació del carrer Major. El programa va incloure visites a l'Ajuntament, el Centre Tecnològic Comunitari, la biblioteca, el Casal de Joves i els recintes de les fàbriques Rogelio Rojo i de Cartró.

Les dues delegacions van participar en diversos tallers sobre la participació ciutadana en els projectes urbans, els principis de la **Nova Bauhaus Europea** i les estratègies de finançament per fer realitat projectes de regeneració urbana.

2.5.2. Visita de Masquefa a Flöha - 05-07 10 2026

La segona fase es va desenvolupar a l'octubre a Flöha, ciutat de Saxònia d'una dimensió similar a la de Masquefa. La visita principal va ser a l'**antiga filatura de cotó (Alte Baumwolle)**, un recinte industrial de més de 60.000 m² que s'ha transformat en el nou centre de la ciutat, amb habitatges, zones verdes, equipaments com una llar d'infants i una biblioteca, serveis, comerços i el nou edifici de l'Ajuntament. Es tracta d'un projecte semblant al de la Fàbrica de Cartró, que s'està executant amb èxit.

La delegació també va visitar l'**Oederaner Bau**, un exemple de rehabilitació privada per a usos comercials i residencials, i l'antiga fàbrica de papers de colors. A Chemnitz, va conèixer **Stadtwirtschaft**, un antic àmbit industrial reconvertit en punt de trobada per a la cultura i el treball creatiu, i l'exposició "Visionaris i excèntrics", finançada amb fons europeus FEDER.

Durant l'estada es van organitzar tallers sobre la **gestió de terrenys industrials degradats**, els models de finançament a tant alçat per a particulars, la **col·laboració amb inversors privats** i els procediments d'adjudicació de projectes basats en conceptes.

2.5.3. Aprenentatges per a la Fàbrica de Cartró

L'experiència de Flöha aporta lliçons especialment rellevants per a Masquefa, tant per l'escala del municipi com per la naturalesa del repte:

Lideratge públic i adquisició del sòl. L'Ajuntament de Flöha va adquirir el recinte abans de definir-ne els usos, cosa que li ha permès orientar la transformació cap a l'interès general.

Transformació per fases. El procés s'ha desenvolupat edifici a edifici durant més de vint anys, amb un pla director flexible que s'ha anat adaptant a les oportunitats de finançament.

Sessió de treball entre les dues delegacions

Visita a un antic recinte industrial reconvertit

Visita a l'espai Rohdiamant

Visita a l'exposició

Les delegacions de Masquefa i Flöha

Els equipaments com a motor. El trasllat de serveis públics (Ajuntament, biblioteca, llar d'infants) ha generat activitat i confiança, i ha facilitat l'arribada posterior d'inversió privada.

Col·laboració publicoprivada. La inversió pública inicial en accessos, urbanització i rehabilitació ha creat les condicions perquè inversors privats rehabilitessin edificis per a habitatge i comerç.

Finançament combinat i participació continuada. La combinació de fons europeus, estatals, regionals i municipals i la implicació de la ciutadania en cada fase han estat claus per a la viabilitat i l'acceptació del projecte.

3. CATEGORIES I DIMENSIONS DE REFERÈNCIA

Aquest capítol presenta el marc conceptual que orienta el procés de benchmarking i que permet llegir els casos analitzats d'una manera rellevant per al futur de la Fàbrica de Cartró. El projecte es troba en una fase inicial en què els usos, el model de gestió i l'abast de la transformació continuen oberts; per això, és essencial disposar d'un conjunt de categories i dimensions de referència que ajudin a identificar quins aspectes són significatius i com poden **contribuir a imaginar escenaris de futur** per a l'àmbit.

Els aspectes rellevants deriven del diagnòstic territorial, social i espacial de la Fàbrica de Cartró i permeten interpretar el projecte més enllà de la seva condició física. Aquestes dimensions inclouen la necessitat de cosir la fractura urbana existent, el potencial residencial i comunitari de l'àmbit, la importància d'un procés de transformació per fases, la presència d'un teixit associatiu actiu i els reptes d'accessibilitat i adequació física que caldrà resoldre. En conjunt, aquests factors defineixen el context sobre el qual s'hauran de valorar les diferents opcions de futur.

Paral·lelament, les tipologies de referència agrupen projectes que ofereixen models inspiradors de reconversió, rehabilitació, regeneració urbana i gestió compartida. Aquestes tipologies —que inclouen la reconversió d'edificis industrials, la implementació d'habitatges, el disseny urbà accessible i integrador, la renovació urbana sostenible i els models de gestió col·laborativa— proporcionen un vocabulari comú per comparar casos, identificar patrons d'èxit i explorar solucions transferibles. Més que categories rígides, funcionen com a àmbits conceptuals que ajuden a entendre com altres ciutats han abordat reptes semblants i quines lògiques poden ser útils per a Masquefa.

Finalment, el projecte pren com a marc conceptual també les tres dimensions de la Nova Bauhaus Europea: l'estètica (beautiful), la sostenibilitat (sustainable) i la inclusió (together). Els projectes de referència s'analitzen segons aquests tres conceptes com a exercici de traducció i generació d'un vocabulari bàsic per al projecte de transformació de la Fàbrica de Cartró. Entendre el significat dels tres conceptes en diferents situacions serà clau per fer-ne una interpretació situada de la Nova Bauhaus Europea a Masquefa.

La combinació d'aquestes dues aproximacions —dimensions que expliquen el què i per què del projecte, i tipologies que il·lustren el com s'ha resolt en altres contextos— permet construir un marc de lectura integrat.

Aquest marc orienta l'anàlisi dels projectes de referència i facilita una translació més informada de les lliçons que se'n poden extreure. D'aquesta manera, aquest capítol estableix les bases per a una comparació significativa i per a la posterior identificació de bones pràctiques que ajudin a definir, de manera col·lectiva i estratègica, el futur de la Fàbrica de Cartró.

3.1. Dimensions rellevants amb La Fàbrica de Cartró

La Fàbrica de Cartró concentra un conjunt de dimensions estratègiques que orienten el seu potencial de transformació. El diagnòstic inicial mostra que l'àmbit no és només un espai industrial obsolet, sinó una **peça urbana clau** que pot reforçar la centralitat de Masquefa, activar el teixit associatiu i generar nous espais públics de qualitat. La seva situació entre teixits residencials i pròxima a l'estació de FGC ofereix una oportunitat per cosir la fractura urbana que actualment separa diversos barris, tot impulsant itineraris segurs, nous usos i una major cohesió territorial.

També es posen de manifest alguns **aspectes residencials i socials,** atès que l'àmbit és una futura **Àrea de Transformació del POUM** i podria integrar habitatge assequible, equipaments i espais lliures.

Aquest potencial reclama solucions obertes i flexibles, capaces d'adaptar-se a les necessitats locals i d'alinear-se amb Masquefa 2030 i els valors de la Nova Bauhaus Europea.

Una altra dimensió clau és la temporalitat del procés, que s'ha de concebre com una **transformació a llarg termini desenvolupada per fases**.A curt termini, l'activació d'usos temporals i culturals pot mantenir viu l'espai i generar adhesió social. A mitjà termini, les rehabilitacions parcials poden donar lloc a nous usos mixtos i a la millora ambiental del recinte. A llarg termini, l'àmbit pot consolidar-se com un node urbà estratègic amb espais verds, equipaments i solucions climàtiques integrades.

El projecte incorpora també una **dimensió comunitària essencial**: avui, la fàbrica acull diverses **entitats locals**, fet que obre la porta a **models de gestió** compartida i a un futur equipament col·laboratiu que reforci el teixit associatiu. **L'Oficina del Futur** pot jugar un paper central com a espai de coordinació i innovació.

Finalment, la **condició física i urbana de l'àmbit** —els desnivells, l'amplada viària, l'heterogeneïtat dels volums i les mancances d'accessibilitat— exigeix garantir solucions de mobilitat, seguretat, confort microclimàtic i eficiència energètica, així com una reurbanització que generi noves places, espais verds i recorreguts permeables.

En conjunt, aquestes dimensions defineixen el marc des del qual interpretar el benchmarking i **orientar les futures decisions**.

Representen les bases per imaginar una transformació progressiva, sostenible i comunitària que reforci la identitat local i generi una nova centralitat per a Masquefa.

Debilitats

- Nivell d'accessibilitat limitat i fort desnivell que genera discontinuïtats
- Problemes de conservació de l'edifici i contaminació ambiental (Uralita, dipòsit aigua)
- Heterogeneïtat dels volums edificats i separació dels espais i activitats a l'interior

Amenaces

- Deteriorament continuat: degradació per exposició ambiental o vandalisme.
- La complexitat i el cost elevat de la rehabilitació poden fer inviable el projecte de reconversió
- Dificultat en la coordinació i la generació de dinàmiques comunes

Fortaleses

- Posició estratègica dins del teixit urbà
- Espais encara en ús, parcialment rehabilitats
- Teixit associatiu local dinàmic i compromès

Oportunitats

- Integració al teixit urbà, connexió amb altres equipaments i foment de formes lentes de mobilitat.
- POUM en fase de redacció - AT-10 flexibilitat per a nous usos.
- Col·laboració amb entitats locals per dinamitzar l'espai, generar activitats, i reforçar el sentit de comunitat.

3.2. Tipologies de referència

Les tipologies de referència identificades en el benchmarking constitueixen un marc conceptual que permet analitzar experiències transformadores rellevants per a la Fàbrica de Cartró. Cada categoria agrupa projectes que comparteixen lògiques d'intervenció, models espacials o enfocaments de gestió que poden aportar criteris útils per interpretar possibilitats futures per a Masquefa. Tot i que els casos estudiats provenen de contextos diversos, aquestes cinc tipologies resumeixen les oportunitats principals observades i els seus principis comuns.

1. Reconversió d'edificis industrials

Aquesta tipologia engloba projectes que parteixen de la rehabilitació d'estructures fabrils, mercats o recintes industrials per donar-los nous usos socials, educatius, culturals o econòmics. Són intervencions que valoren el patrimoni arquitectònic existent i busquen preservar-ne la identitat, alhora que introdueixen noves funcionalitats adaptades a les necessitats contemporànies. La reconversió acostuma a incorporar espais amplis i flexibles, una combinació d'usos interiors i exteriors, i solucions constructives que optimitzen la llum natural, la ventilació i l'eficiència energètica. Aquesta tipologia mostra com els espais industrials poden esdevenir equipaments cívics o centres d'activitat comunitària capaços de generar centralitat i vitalitat urbana.

2. Implementació d'habitatges amb models alternatius

La segona tipologia aplega projectes que integren habitatge —sovint protegit, cooperatiu o assequible— dins d'actuacions de regeneració urbana. Aquests models se centren en la creació de comunitats diverses i en la combinació d'espais residencials amb serveis, equipaments i espais comuns que reforcen la convivència. Una característica recurrent és la incorporació de plantes baixes actives, horts o terrasses comunitàries i elements compartits que promouen la vida col·lectiva. Aquest enfocament posa l'accent en la cohesió social, la compacitat urbana i la qualitat de l'habitatge com a peça fonamental d'un barri viu i equilibrat.

3. Disseny urbà accessible i integrador

Aquesta tipologia agrupa intervencions orientades a millorar l'accessibilitat, la mobilitat i la qualitat urbana mitjançant la reconfiguració d'espais públics, carrers i places. Són actuacions que prioritzen la mobilitat a peu, la reducció de barreres arquitectòniques, la seguretat viària i la creació d'entorns inclusius per a totes les edats i capacitats. Aquests dissenys incorporen sovint plataformes úniques, paviments continus, espais verds integrats i recorreguts accessibles que connecten millor els teixits urbans. Més enllà de l'aspecte físic, la seva força rau en la capacitat de generar espais cívics que fomenten la igualtat d'oportunitats i reforcen la vida comunitària.

4. Renovació urbana sostenible i adaptació al canvi climàtic

La quarta tipologia es centra en projectes que utilitzen criteris ambientals avançats per regenerar espais urbans o naturals. Inclou intervencions que incorporen solucions basades en la natura, sistemes urbans de drenatge sostenible, gestió eficient de l'aigua, renaturalització del sòl i dissenys que redueixen l'efecte d'illa de calor. Aquesta tipologia integra el confort climàtic com a criteri central, mitjançant ombres, vegetació, ventilació natural i espais oberts resilients. Els projectes mostren com la sostenibilitat pot articular-se amb usos socials, equipaments o espais de trobada, convertint la transició ecològica en una oportunitat per redefinir la qualitat urbana i el benestar col·lectiu.

5. Model de gestió col·laborativa

L'última tipologia recull projectes en què la dimensió comunitària és clau en la governança, la programació i l'ús dels espais. Aquests models combinen infraestructura pública o semi-pública amb processos de coresponsabilitat ciutadana, ja sigui mitjançant entitats locals, col·lectius socials, cooperatives o xarxes veïnals. La gestió col·laborativa es basa en l'autonomia organitzativa, la participació i l'ús compartit, generant equipaments vius i dinàmics que responen millor a les necessitats del territori. Aquesta tipologia destaca la importància de crear espais que no només es construeixen físicament, sinó que també es cuiden, programen i gestalten des de la comunitat, reforçant els valors de pertinença, inclusió i innovació social. Per a aquest projecte, el benchmarking no és només un aparador d'exemples, sinó una eina estratègica per orientar decisions amb els propòsits d'identificar

4. PROJECTES DE REFERÈNCIA

En conjunt, els projectes de referència analitzats adopten estratègies flexibles i adaptatives, capaces d'integrar processos per fases, models de gestió mixtos i una implicació activa de la ciutadania i de les institucions públiques.

Així mateix, s'identifiquen casos que garanteixen la sostenibilitat social, econòmica i funcional dels projectes, així com la seva capacitat d'arrelament al context local.

Mentre que, des d'un punt de vista general, els casos s'han analitzat amb un enfocament general i descriptiu orientat a la comparació entre projectes, els més rellevants també han estat estudiats des d'una perspectiva més analítica, identificant criteris tècnics de disseny, volumetria i composició, amb la finalitat de conèixer amb més detall aquells casos especialment interessants. Finalment, els casos locals s'han visitat per a completar l'anàlisi amb el coneixement directe que només una experiència in situ pot oferir.

4.1. Escala i localització dels projectes

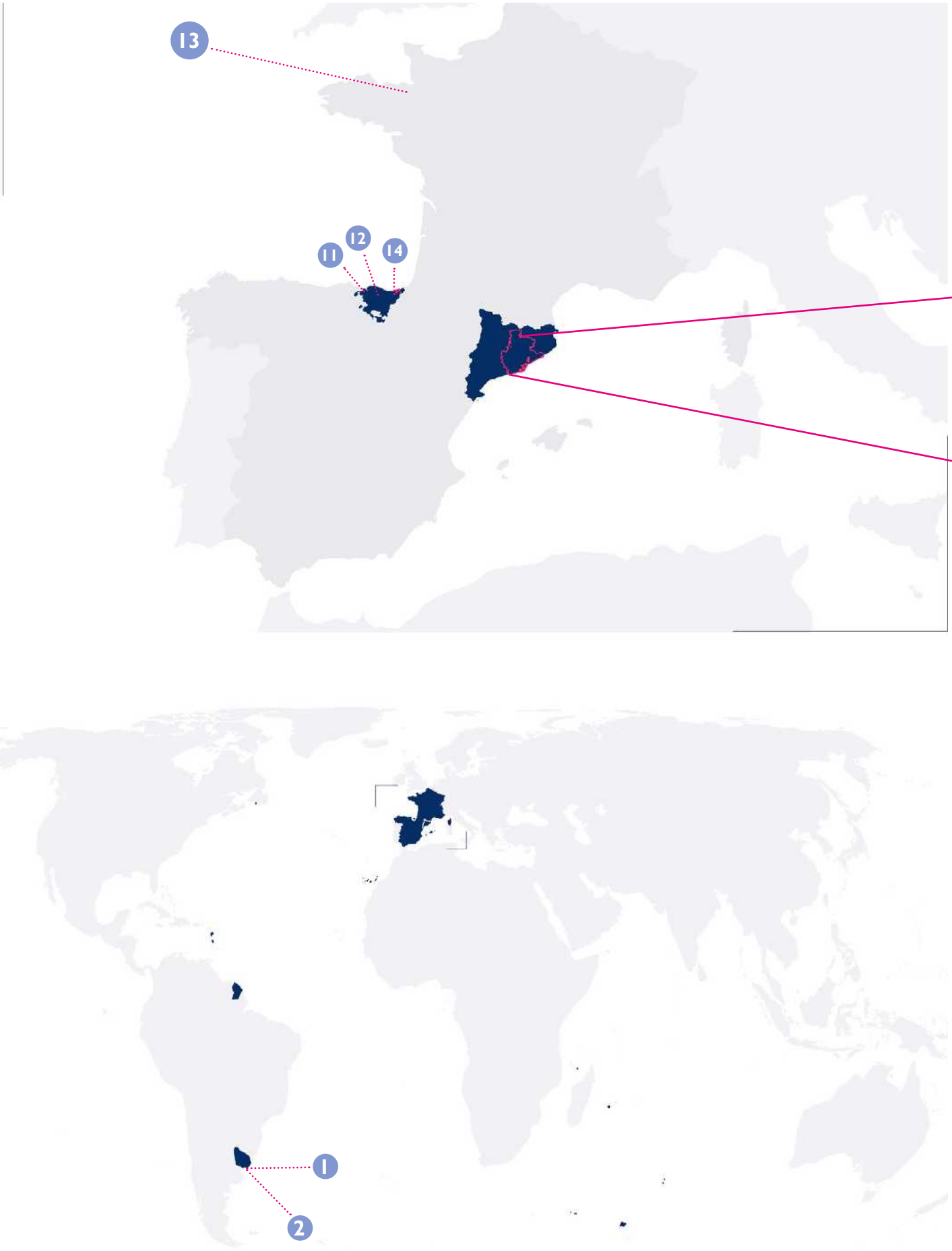
L'escala del projecte condiciona aspectes clau com la planificació dels recursos, la logística, el model de gestió i el grau d'implicació ciutadana. Per aquest motiu, definir adequadament l'escala dels projectes de benchmarking és fonamental per garantir que les **experiències analitzades siguin rellevants i aplicables** al context específic de Masquefa. Els projectes d'una dimensió similar, tant pel que fa a la població del municipi com a la superfície de l'edifici, solen compartir restriccions, oportunitats i reptes comparables. Això facilita l'extracció d'aprenentatges útils i realistes, alhora que permet identificar estratègies d'ús, gestió, sostenibilitat i participació ciutadana més fàcilment transferibles.

Per definir l'escala dels projectes de benchmarking, cal considerar factors com la població, la superfície de l'àmbit de transformació i la relació entre espais coberts i descoberts. En el cas de Masquefa, amb uns 10.000 habitants i un àmbit de 8.300 m² (gairebé 5.000 m² coberts), els projectes de referència haurien de correspondre a:

- Municipis petits o amb característiques similars (aprox. 5.000 – 25.000 habitants)
- Edificis industrials (àmbits infrautilitzats, encreuaments urbans o altres espais amb potencial de transformació), superfície total d'uns 5.000 – 10.000 m², amb una distribució entre espais coberts i descoberts comparable.

Tot i així, considerar projectes de dimensions superiors pot servir per identificar referents més ambiciosos, detectar tendències innovadores i extreure idees que, adaptades adequadament, enriqueixin la definició del futur equipament. Aquests casos, més que funcionar com a referents directament transferibles, representen exemples de visió a llarg termini, capacitat d'atracció territorial i diversificació d'usos.

Així, el **benchmarking pot combinar referents pròxims i aplicables amb casos més ambiciosos que amplïïn les possibilitats del projecte.**

13
11
12
14
1
2

Reconversió d'edificis industrials

1	Espacio Modelo	Montevideo, Uruguai
2	Las Pioneras	Montevideo, Uruguai
3	La CIBA	Santa Coloma de Gramenet

Models de gestió col·laborativa

4	Can Batlló	Barcelona
5	Palo Alto	Barcelona

Renovació urbana sostenible

6	Rambla Modolell	Viladecans
7	Parc Montornès Nord	Montornès
8	Espai de Matacavalls	Hospitalet de Llobregat

Disseny urbà accessible i integrador

9	Xarxa espais públics	Malgrat de Mar
10	Acces_SOS	Malgrat de Mar
11	Plaza El Sol	Sestao
12	Herriko Plaça	Mallabia

Implementació d'habitatges

13	Bruz Utopia	Bruz, França
14	Playa Vías	Donostia
15	La Borda	Barcelona
16	El Cairó	Granollers
17	Can 70	Barcelona
18	La Xicoira	Olesa de Montserrat

4.2. Fitxes dels projectes

Les fitxes que conformen aquest capítol presenten, de manera sintètica i comparada, els elements principals de cada projecte analitzat en el marc del benchmarking. El seu objectiu és facilitar una lectura clara i homogènia de casos diversos, destacant els aspectes que poden oferir aprenentatges rellevants per a la transformació de la Fàbrica de Cartró.

1. Identificació i context del projecte

La primera part de la fitxa presenta la identificació general del projecte —categoria, localització, coordenades, any de rehabilitació i, si escau, web de referència—, acompanyada d'un plànol i una imatge que situen visualment l'entorn. Aquest conjunt d'informació contextual facilita la comparació entre casos i permet entendre el marc territorial i temporal en què s'ha desenvolupat cada intervenció.

2. Estat original i estat actual

La segona part descriu l'estat original i l'estat actual, recollint la tipologia de l'espai abans de la intervenció, els usos preexistents i les característiques físiques principals. El contrast entre passat i present ajuda a valorar l'abast de la transformació i a identificar patrons comuns, com ara la recuperació del patrimoni, la flexibilització d'usos o la generació de nous espais públics oberts.

3. Procés de transformació i gestió

La tercera part explica el procés de transformació i gestió, incloent-hi la durada del projecte, les entitats promotores i col·laboradores, els models de governança i els mecanismes de sostenibilitat econòmica. Aquesta secció és clau per entendre no només què s'ha fet, sinó també com s'ha impulsat el projecte i quins actors hi han participat.

4. Usos i funcionalitat

La quarta part se centra en els usos i la funcionalitat del projecte, descrivint-ne els programes, la compatibilitat entre activitats i la relació amb l'espai públic i els espais oberts. Aquesta lectura operativa permet identificar models organitzatius potencialment transferibles a la Fàbrica de Cartró i lògiques d'activació social, cultural o comunitària aplicables al seu futur.

5. Avaluació segons els principis NEB

Finalment, cada fitxa integra una anàlisi sota els principis de la Nova Bauhaus Europea (NEB), valorant el projecte en termes de sostenibilitat ambiental i confort, inclusió social i impacte comunitari, i qualitat estètica. Aquest enfocament transversal connecta les experiències analitzades amb els objectius de Masquefa 2030 i amb les aspiracions europees per a una transformació sostenible i inclusiva.

7. Rambla Modolell

Transformació de un eix central en un lloc més accessible, verd i sociable, reforçant la seva funció com a punt de trobada ciutadana.

Categoria:	Renovació urbana sostenible i adaptació al canvi climàtic
Ciutat:	Vilafranca
Latitud:	41.31786
Longitud:	1.01979
Inauguració:	2024
Pàgina web:	https://www.vilafranca.cat/ca/rambla-gran

Rambla Modolell. Font: BAU-B

Estat Original

Tipologia:	Eix viari urbà
Ús:	Monofuncional Circulació i comerç de proximitat
Any edificació:	Mitjan segle XX
Superfície total (m²):	13000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Predomini d'espai descobert

Estat Actual

Tipologia:	Espai públic cívic i comercial
Ús:	Multifuncional Estada, passeig, activitats cíviques, comerç
Any rehabilitació:	2024
Superfície total (m²):	12000
Proporció d'espais coberts i descoberts	100 % descobert; ampliació de superfície per a vianants

2. Rambla Modolell. Font: Ajt. de Vilafranca

3. Rambla Modolell. Font: BAU-B

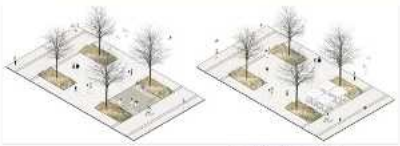
La Rambla Modolell és un dels passeigs històrics de Vilafranca, que en els darrers anys ha estat objecte d'una profunda transformació per adaptar-lo a les necessitats contemporànies de mobilitat, comerç i qualitat ambiental. La primera fase de la remodelació es va inaugurar el desembre de 2024 amb una jornada festiva, presentant a la ciutadania una rambla renovada, més verda i més accessible.

L'actuació ha transformat l'eix en una plataforma única sense barreres arquitectòniques, ampliant l'espai per als vianants i reduint el trànsit de vehicles. S'han incorporat nous paviments continus, arbrat i mobiliari urbà, així com àrees de joc i zones d'estada que milloren el confort climàtic i l'ús quotidià del passeig.

La nova Rambla Modolell actua com a espina dorsal que connecta el nucli antic amb altres carrers adjacents, enfortint l'activitat comercial de proximitat i la vida veïnal. La intervenció no només millora la imatge urbana, sinó que consolida el passeig com un espai cívic central on es poden celebrar activitats culturals i comunitàries, reforçant la identitat col·lectiva de Vilafranca.

❶ Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2016–2026
Entitat promotora:	Ajuntament de Vilafranca
Suport/Patrocini:	Ajuntament de Vilafranca amb equips tècnics i col·laboradors especialitzats (RAONS Coop., SOCOTEC, VAIC Mobility, Estudio Paisajismo Barcelona, entre d'altres)
Descripció del procés:	El projecte de reforma s'ha construït sobre un ampli procés participatiu ("Rambl@gem"), amb tallers, sessions obertes i espais de co-creació on veïnat, comerços i entitats han definit criteris de canvi més just, inclusiu, saludable i sostenible. A partir d'aquestes aportacions, l'Ajuntament ha redactat el projecte d'urbanització, presentat posteriorment al veïnat, i ha dissenyat les obres per fases, garantint l'accés a habitatges i comerços durant els treballs.
Entitat gestora:	Ajuntament de Vilafranca
Model de gestió:	Model de gestió pública municipal, amb una Rambla concebuda com a infraestructura cívica de ciutat: regulació d'accessos (vehicles només residents i serveis), reordenació de càrrega i descàrrega i zona blava a carrers adjacents, i ús intensiu per a activitats culturals i comercials.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	La sostenibilitat econòmica es basa en una inversió municipal significativa (entre 2,8 i 4,2 M€ en diferents fases, segons les fonts) i en el manteniment ordinari de l'espai públic per part de l'Ajuntament. La dinamització comercial i l'ús intensiu de la Rambla com a eix d'activitat econòmica i cultural contribueixen indirectament al seu manteniment.

4. Rambla Modolell. Font: BAU-B

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	La Rambla Modolell es configura com un espai d'ús cívic, pensat per al passeig, la convivència, les activitats comercials, els esdeveniments culturals i l'ús quotidià del veïnat. El caràcter de circulació es redueix i la plataforma única dona protagonisme a vianants, comerços i activitats comunitàries.
Compatibilitat d'usos:	La secció reformada facilita un alt nivell de compatibilitat; la plataforma única permet combinar mobiliari urbà, terrasses comercials, activitats culturals, fira, espais de trobada i zones d'ombra. L'absència de barreres i la modularitat del mobiliari permeten reconfigurar el passeig segons les necessitats del moment (fires, mercats, activitats municipals).
Relació amb l'espai públic:	La Rambla actua com un gran saló urbà, connectant espais comercials, equipaments i carrers adjacents. El tractament continu del paviment, l'enjardinament i la regulació del trànsit reforcen la idea d'un espai públic central, obert i accessible. És un espai d'ús cívic molt directe, amb contacte constant entre l'activitat comercial i la vida comunitària.
Relació amb els espais oberts:	L'eix està completament integrat en el sistema d'espais oberts del municipi: connecta amb places, carrers pacificats i amb les zones verdes properes. Les noves plantacions d'arbrat i zones d'estada creen microclimes que milloren el confort i amplien l'ús de l'espai a totes hores. La Rambla esdevé un corredor verd que estructura la vida urbana.

5. Rambla Modolell. Font: BAU-B

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

La reforma de la Rambla incorpora superfícies permeables, arbrat renovat i estratègies de millora microclimàtica que redueixen l'efecte illa de calor. La plataforma única disminueix el trànsit motoritzat i promou una mobilitat activa que redueix emissions i soroll. L'augment d'ombra, els materials naturals i la secció ampliada per als vianants generen un espai confortable durant tot l'any i eficient en el manteniment.

6. Rambla Modolell. Font: BAU-B

Inclusió social i impacte comunitari

La Rambla esdevé un espai cívic i accessible per a tothom, amb recorreguts universals, espais estancials confortables i zones preparades per a activitats comunitàries. El procés "Rambl@gem" ha permès incorporar les necessitats del veïnat, del comerç local i d'entitats socials, donant lloc a un projecte col·lectivament construït. La nova Rambla afavoreix les trobades quotidianes, la vida veïnal i el comerç de proximitat, reforçant la cohesió del municipi.

7. Procés "Rambl@gem". Font: La Clave

Estètica

El disseny ofereix una imatge urbana renovada on que el paviment continu, la vegetació i el mobiliari unifiquen el conjunt i reforcen la identitat del passeig. La Rambla adquireix una qualitat estètica serena i contemporània, amb una bellesa basada en la simplicitat, la proporció i l'harmonia entre funcionalitat i vida quotidiana.

8. Rambla Modolell. Font: BAU-B

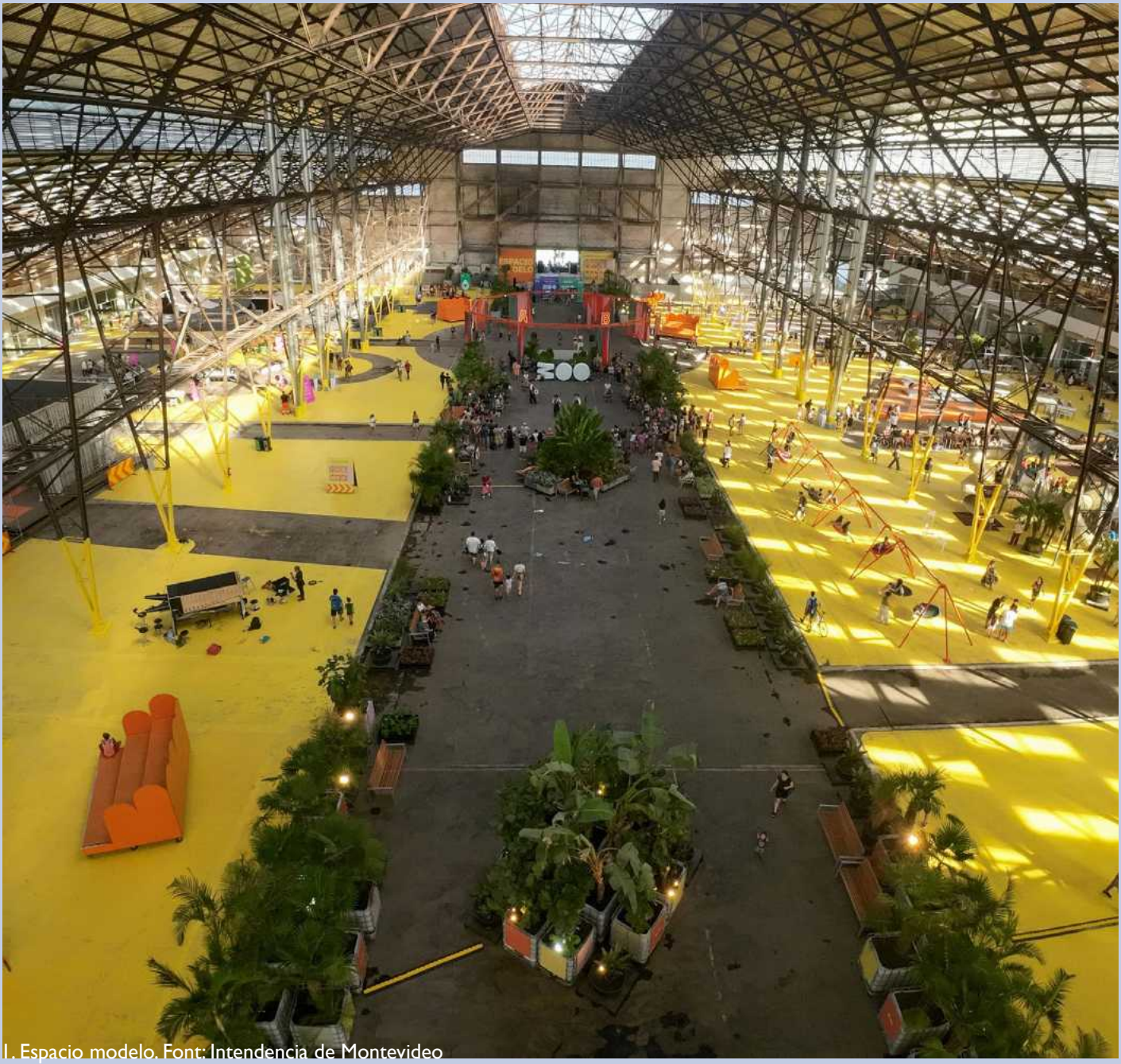
Rambla Modolell. Font: BAU-B

1. Espacio Modelo

Conversió de l'antic Mercat Modelo en un parc públic cobert.

Categoria:	Reconversió d'edificis industrials
Ciutat:	Montevideo
Latitud:	-34.872222
Longitud:	-56.153826
Inauguració:	2024
Pàgina web:	https://montevideo.gub.uy/espacio-modelo

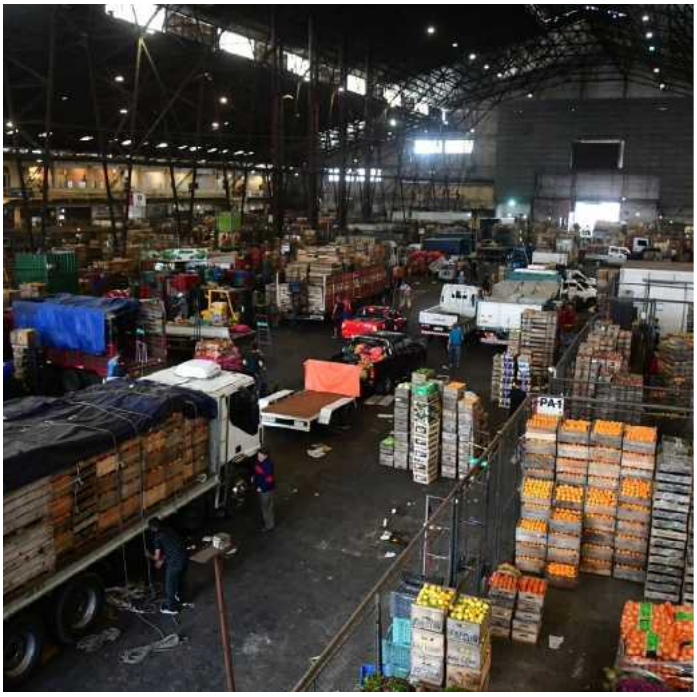
1. Espacio modelo. Font: Intendencia de Montevideo

Estat Original

Tipologia:	Mercat municipal
Ús:	Monofuncional Comercial
Any edificació:	1912
Superfície total (m²)	14.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Superfície majoritàriament coberta

Estat Actual

Tipologia:	Parc públic cobert
Ús:	Multifuncional Cultural, educatiu, esportiu
Any rehabilitació:	2024
Superfície total (m²)	14.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Superfície majoritàriament coberta

2. Mercado modelo, 2020. Font: El País Uruguay

3. Espacio modelo. Font: Intendencia de Montevideo

Construït l'any 1912, va funcionar durant dècades com el principal mercat majorista de fruites i verdures de Montevideo. Amb els primers problemes funcionals i de manteniment i davant de noves necessitats contemporànies, en 2021 aquesta activitat es va traslladar a la nova Unidad Agroalimentaria, alliberant així una superfície estratègica al cor de la ciutat, una nova centralitat urbana que s'ha repensat a partir d'un procés participatiu per definir els seus nous usos.

Quant a la configuració física i espacial, s'ha conservat la distribució d'espai diàfan amb una única crugia amb estructura d'acer, realitzant un diagnòstic estructural de la totalitat dels reticulats i executant els reforços i reparacions corresponents. S'ha recuperat l'estructura de l'edifici original, s'han renovat les façanes i la il·luminació, i s'ha creat un gran espai amb la renovació completa de la coberta.

Pel que fa a la relació amb l'entorn urbà, el complex s'obre al barri mitjançant una plaça multifuncional. Els nous usos públics, culturals i recreatius contribueixen a la regeneració social i urbana del barri, per al qual es preveu una gran inversió per a la conversió en pulmó verd.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2021-2024
Entitat promotora:	Intendencia de Montevideo (IM)
Suport/Patrocini:	Facultad de Arquitectura, Diseño y Urbanismo (FADU), Usina de Innovación Colectiva
Descripció del procés:	La reconversió es va basar en experiències i tallers que van demostrar la viabilitat de la reconversió de l'espai públic. A través d'arquitectures toves i diverses activitats —tallers, conferències, activitats esportives ... — es va generar un espai de transició que va activar el mercat, fomentar la creativitat, la participació veïnal i permetre imaginar nous usos i futurs urbans. El procés va culminar amb un festival que va consolidar l'aprenentatge i les possibles aliances comunitàries
Entitat gestora:	Intendencia de Montevideo (IM)
Model de gestió:	La programació d'activitats i esdeveniments es desenvolupa amb la participació de la comunitat, que pot presentar propostes artístiques, culturals, socials, educatives, esportives i d'oci. La convocatòria admet iniciatives individuals o col·lectives en formats diversos: instal·lacions, exposicions, performances, intervencions, tallers, fires o arts escèniques, entre d'altres.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	El parc és públic, amb activitats d'accés gratuït i recursos principalment municipals. A més, projectes com el Z Media Lab, el Lab FAB i altres laboratoris participatius poden obtenir finançament extern (subvencions, donacions o programes internacionals). La gestió incorpora pràctiques d'economia circular i col·laboratives per reforçar la sostenibilitat i reduir costos.

4. Espacio modelo. Font: Revista rita, ArchDaily

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	L'Espai Model combina funcions esportives, culturals, d'innovació i inclusió social. Tot i estar integrats en una gran nau central, els espais es troben ben definits: zona esportiva, àrea de jocs infantils de 1.000 m², àrea cultural flexible 1.000 m², MVDLab / Innovació de 200 m², sala polifuncional de 225 m², plaça de menjars de 1.000 m²/ plataforma, jardí de flors / espai de descans de 225 m² i dos nuclis de serveis higiènics inclusius.
Compatibilitat d'usos:	La distribució dels espais assegura funcionalitat i flexibilitat: el sector esportiu ocupa la nau central, les àrees infantils i jardins envolten la nau, les àrees culturals i d'innovació poden funcionar de manera independent o connectada, la plataforma i plaça de menjars actua com a escenari flexible
Relació amb l'espai públic:	Per permetre activitats en contacte directe amb l'espai públic, es va refer el perímetre exterior i es va crear un espai exterior equipat que serveix com a punt de connexió amb el barri, integrant l'equipament amb l'espai públic i fomentant la participació ciutadana.
Relació amb els espais oberts:	L'àrea exterior vinculada, l'Espacio Campo, amplia les possibilitats d'ús per a activitats esportives, culturals i comunitàries, configurant-se com un espai circular a l'aire lliure d'uns ~2.500 m² amb pista, jocs infantils i zona per a esdeveniments.

5. Espacio modelo. Font: SAU_Sociedad Architectos Uruguay

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

El disseny combina durabilitat, eficiència i baix manteniment, incorporant solucions de confort ambiental com la il·luminació i ventilació naturals, que garanteixen un condicionament tèrmic òptim i permeten gaudir del parc cobert durant tot l'any. La coberta, formada per policarbonat i acer, equilibra llum natural, ventilació i resistència estructural, assegurant un ús continu i energèticament eficient.

6. Espacio modelo.
Font: Intendencia de Montevideo

Inclusió social i impacte comunitari

L'Espai Model promou la inclusió social i la cohesió comunitària a través d'espais oberts i participatius, amb una programació cultural i social que inclou tallers, exposicions, arts escèniques i activitats d'oci, fomentant la participació ciutadana i la diversitat d'usos. A més, es licitaran projectes privats per a la construcció de nous habitatges, incorporant habitatges cooperatius i espais per les cooperatives.

7. Espacio modelo.
Font: SAU_Sociedad Architectos Uruguay

Estètica

Es conserva la memòria històrica de l'antic mercat i es recuperen els vidres del portal patrimonial i la façana de l'"Espai Camp". La transformació de l'antic mercat també està impulsant la renovació de l'entorn, amb 35.000 m² d'àrees verdes i més de 8.000 espècies vegetals, creant un nou "pulmó verd" que integra l'edifici amb la ciutat.

8. Espacio modelo.
Font: SAU_Sociedad Architectos Uruguay

9. Espacio modelo. Font: Revista rita, ArchDaily

2. Las Pioneras

Transformació d'una estació de tranvies en un espai de socialització homenatge a les pioneres Uruguaias pels drets de les dones.

Categoria:	Reconversió Edifici
Ciutat:	Montevideo, Uruguay
Latitud:	-34.884438
Longitud:	-56.193141
Inauguració:	2020
Pàgina web:	https://montevideo.gub.uy/areas-tematicas/ciudad-y-urbanismo/urbanismo-feminista/plaza-las-pioneras

1. Las Pioneras. Font: https://valentinacardellino.com/obras/las-pioneras/

Estat Original

Tipologia:	Infraestructura de transport
Ús:	Monofuncional Infraestructura
Any edificació:	-
Superfície total (m²)	-
Proporció d'espais coberts i descoberts	Superfície majoritàriament coberta

Estat Actual

Tipologia:	Parc públic cobert
Ús:	Multifuncional Cultural, educatiu, esportiu
Any rehabilitació:	2020
Superfície total (m²)	5.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	12% de superfície edificada 88% d'espai obert

2. Las Pioneras. Font: https://valentinacardellino.com/obras/

3. Las Pioneras. Font: https://valentinacardellino.com/obras/

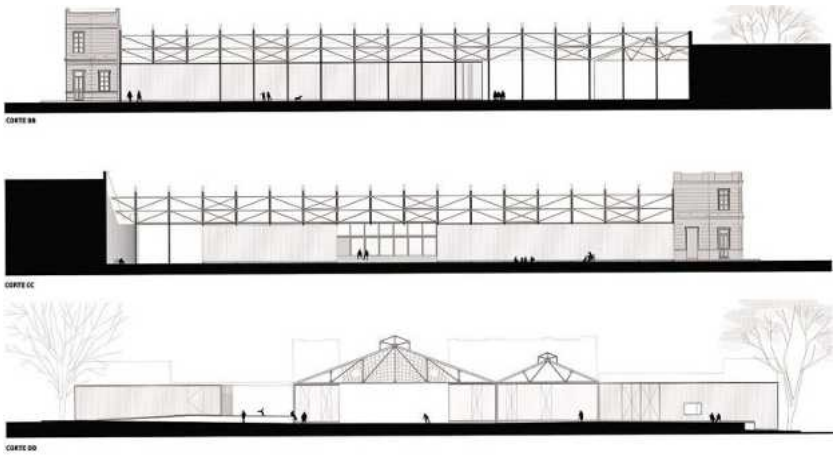
El projecte va transformar els galpons d'una estació de tramvies en desús des dels anys cinquanta del segle XX en una plaça moderna, preservant elements històrics com les estructures originals i els tirants de la coberta, amb l'objectiu de crear un espai d'homenatge pioneres uruguaiques en la lluita pels drets de les dones de principis del segle XX i generar un àmbit de socialització amb nous usos, formes d'apropiació i convivència, punt de trobada per a col·lectius feministes.

Des del punt de vista físic i espacial, el conjunt comptava amb un edifici principal configurat com una única crugia amb una estructura d'acer que generava un espai completament diàfan. Tot i que inicialment no s'hi havien definit requisits específics de conservació, es va optar per una conservació parcial: es va desmuntar la nau principal, descomponent-ne els elements fins a arribar a l'estructura per tal de reconfigurar-la novament utilitzant els seus propis components.

El gran espai interior, que emergeix del desmantellament i la reconfiguració de l'antiga estructura, activa un espai públic obert dins la trama urbana, un cor d'illa ubicat al barri periurban consolidat d'Arroyo Seco.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2018-2020
Entitat promotora:	Intendencia de Montevideo (IM)
Suport/Patrocini:	Sociedad de Arquitectos del Uruguay, Facultad de Arquitectura de Udelar
Descripció del procés:	La definició dels usos de la Plaça Las Pioneras va ser resultat d'un procés participatiu, amb tallers, assemblees i enquestes que van involucrar veïns, veïnes i col·lectius feministes, garantint que l'espai respongués a les necessitats de la comunitat i incorporés una perspectiva de gènere. La transformació de la Plaça Las Pioneras va començar amb un concurs públic guanyat per l'equip de Rodrigo Méndez, Valentina Cardellino, Paola Monzillo, Juan Andrés Púrpura, Andrés Arizaga i Rodrigo Zargarzaz. La plaça es va inaugurar amb una festa que incloïa fira de menjar, tallers, música en viu i un video-mapping en homenatge a les pioneres. A continuació s'han activats les cases gestionades per col·lectius feministes
Entitat gestora:	Intendencia de Montevideo (IM)
Model de gestió:	La gestió de l'espai, obert les 24 hores, es realitza mitjançant pràctiques col·lectives, aliances i xarxes de col·laboració entre els diferents agents socials. Els col·lectius feministes van assumir el compromís de treballar col·lectivament per portar endavant l'ús i la gestió de l'espai de les cases de les pioneres: organitzar activitats de defensa i afirmació dels drets de les dones, de lluta contra el racisme, la xenofòbia, el feixisme, la homolesbotransfòbia i qualsevol forma de violència.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	La sostenibilitat econòmica de Las Pioneras combina recursos municipals, subvencions i donacions amb ingressos puntuals d'activitats i de la futura cafeteria social. Les pràctiques col·laboratives dels col·lectius implicats —voluntariat, autoorganització i treball comunitari— contribueixen a reduir significativament els costos de gestió i manteniment.

4. Las Pioneras. Font: https://valentinacardellino.com/obras/

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	L'equipament s'organitza en tres sectors coberts i una gran espai-plaça de 4.830 m². Sector A alberga serveis, vigilància i equipament mòbil; Sector B permet esdeveniments de diferents escales i funciona com a saló d'usos múltiples; Sector C acull col·lectius feministes i impulsa activitats a la plaça. L'espai-plaça és una infraestructura bàsica i versàtil: una plataforma buida amb paviment continu, estructura parcialment coberta, il·luminació orientable i punts de connexió elèctrica, adaptable a les necessitats dels usuaris i usuàries.
Compatibilitat d'usos:	L'equipament és completament mòbil, evitant sectoritzacions i jerarquies. Disposa d'alguns serveis necessaris i d'un equipament mòbil de cadires i taules que es col·loquen durant el dia i es recullen a la nit, permetent desplegar-se per tota l'àrea.
Relació amb l'espai públic:	L'equipament disposa de tres punts d'accés des de l'àmbit urbà, fàcilment identificables gràcies a la conservació de l'estructura original de l'estació, tot desenvolupant-se completament a l'interior de la illa.
Relació amb els espais oberts:	A més de disposar d'alguns espais edificats, la plaça de les Pioneres es configura principalment com un espai-plaça interior, inserida dins del nucli de la illa, però semicoberta i en continuïtat amb els carrers que l'envolten.

5. Las Pioneras. Font: https://valentinacardellino.com/obras/

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

El reciclatge de l'estructura antiga, principal mesura de transformació sostenible, ha evitat la generació de residus de construcció innecessaris i ha permès reutilitzar materials del desmuntatge, com les xapes del sostre convertides en revestiment de les parets mitgeres, reduint així l'ús de materials nous i reforçant un model de rehabilitació sostenible i respectuós amb el medi ambient.

6. Las Pioneras. Font: Valentina Cardellino

Inclusió social i impacte comunitari

Sedes de diverses organitzacions socials, l'equipament promou activitats culturals i recreatives, la igualtat de gènere i la lluita contra la discriminació, contribuint a un canvi cultural que fomenti la consciència ambiental. També busca convocar persones de diferents barris i afavorir la mobilitat urbana lenta, prioritzant vianants, bicicletes i patinets.

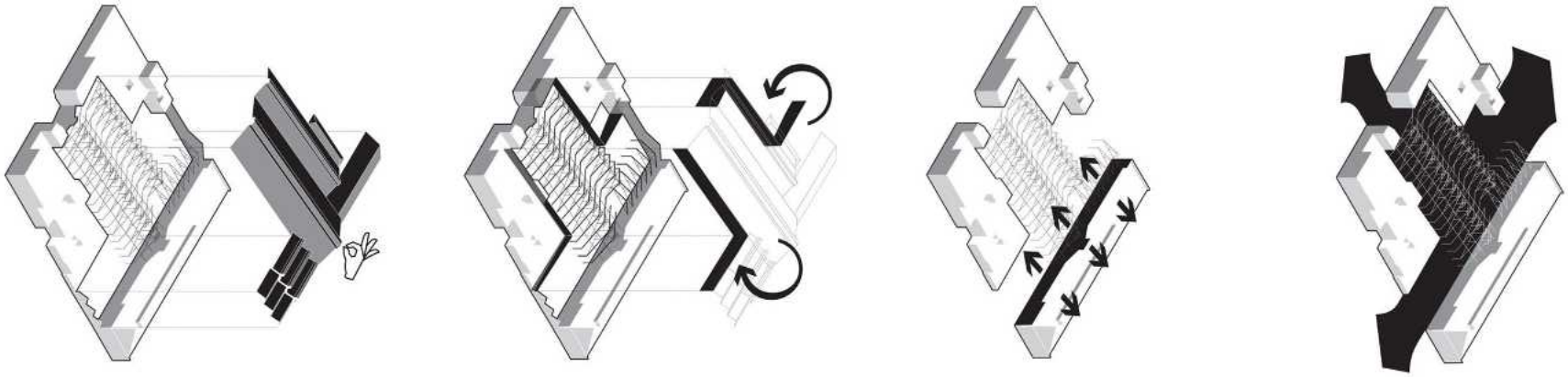
7. Las Pioneras. Font: Valentina Cardellino

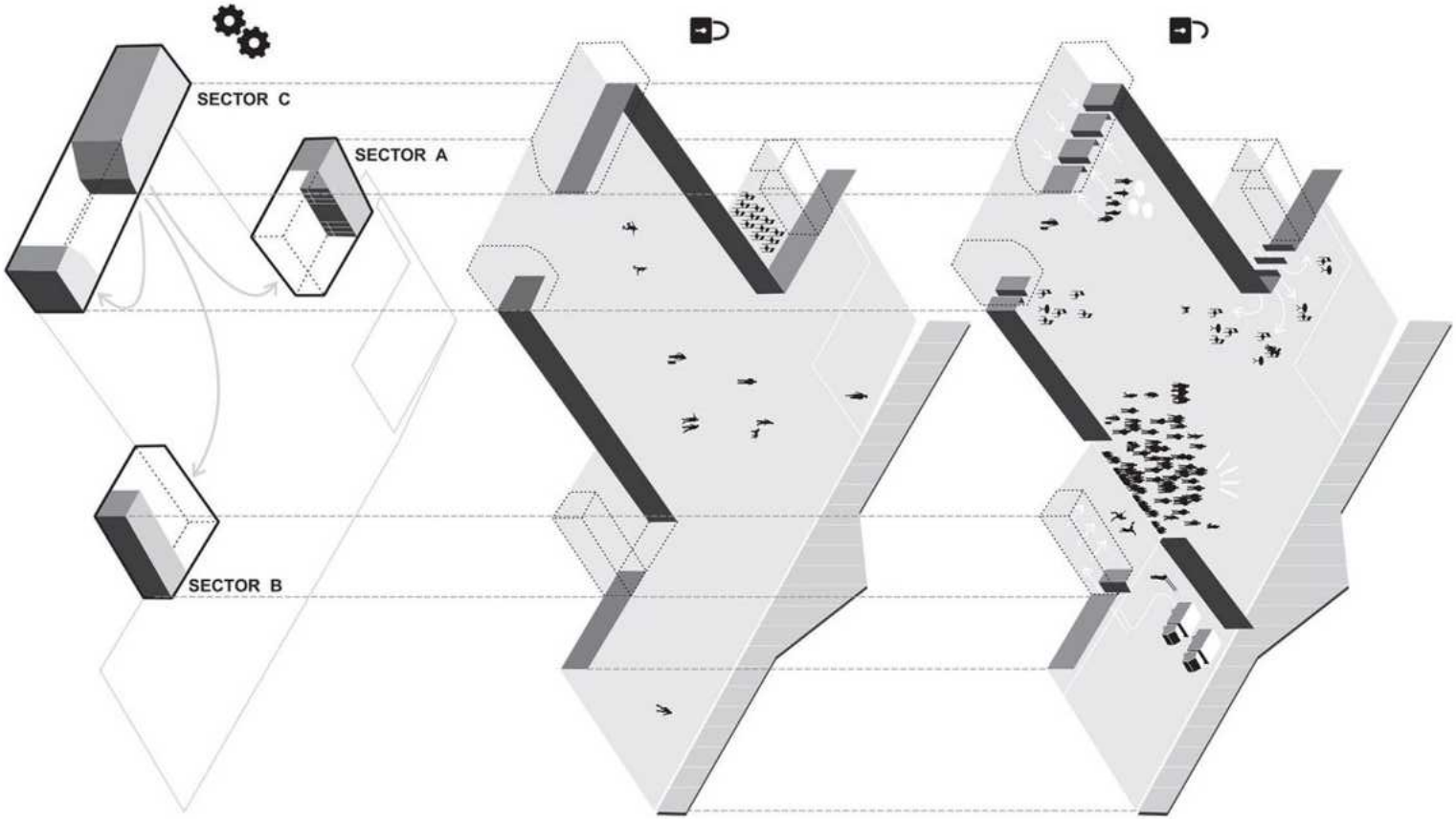
Estètica

A més de preservar la identitat i la memòria del lloc, el projecte modela una topografia contínua i homogènia que ressalta el caràcter abstracte i no jeràrquic de l'espai. La pavimentació amb asfalt genera una prolongació de l'espai de carrer, diluint els límits entre l'interior de la illa i l'espai urbà consolidat exterior, creant així una connexió visual i funcional integrada.

8. Las Pioneras. Font: Valentina Cardellino

SECTOR C
SECTOR A
SECTOR B

3. La CIBA

Rehabilitació de la antiga fàbrica CIBA-Geigy en Centre de Recursos per a Dones, Espai d'Innovació i Economia Feminista

Categoria:	Reconversió Edifici
Ciutat:	Santa Coloma de Gramenet
Latitud:	41.449971
Longitud:	2.203589
Inauguració:	2020
Pàgina web:	https://laciba.gramenet.cat/es/

1. La Ciba. Font: Adria Goula Photo

Estat Original

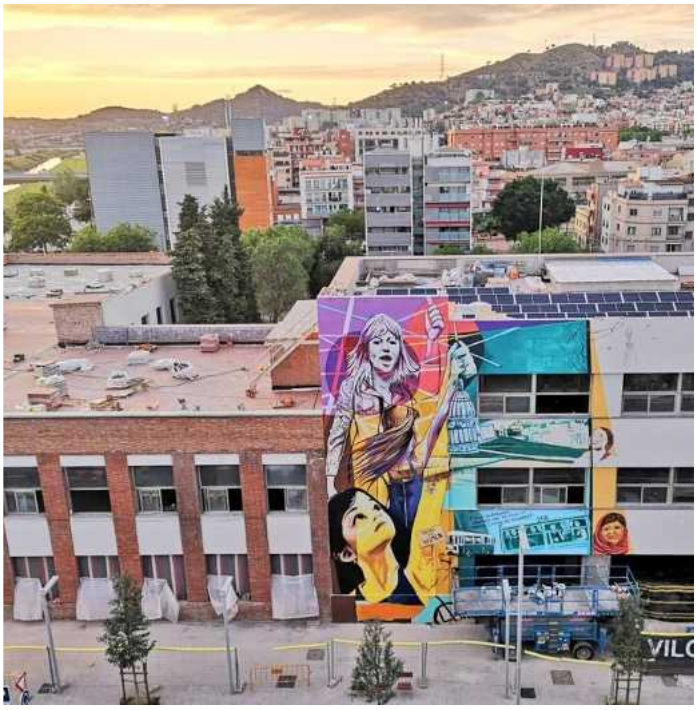
Tipologia:	Edifici industrial
Ús:	Monofuncional Comercial, administratiu, escolar
Any edificació:	Anys 20 del segle XX
Superfície total (m²)	-
Proporció d'espais coberts i descoberts	Superfície majoritàriament coberta

Estat Actual

Tipologia:	Equipament municipal
Ús:	Multifuncional Cultural, serveis, habitatge, comercial
Any rehabilitació:	2021
Superfície total (m²)	6.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	85 % de superfície edificada, 15 % d'espai obert

2. Antiga fàbrica CIBA-Geigy. Font: La Vanguardia

3. La Ciba, graffiti. Font: Irantzu Lekue

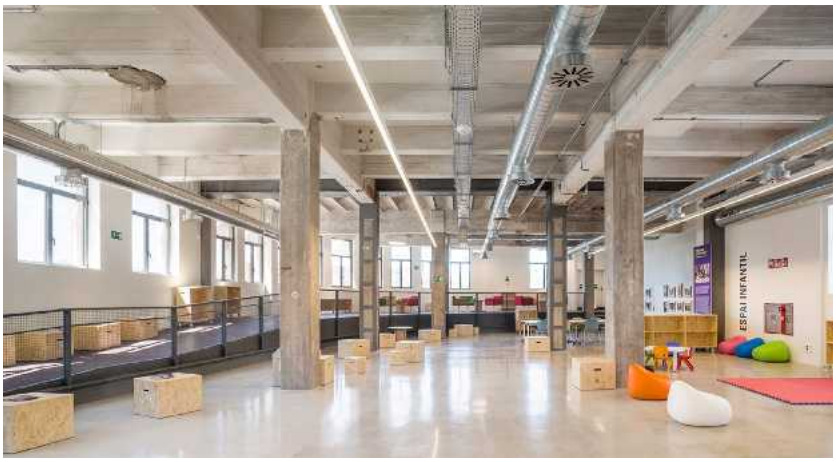
Construït als anys vint i reformat als cinquanta, l'edifici va passar a mans municipals el 1983, acollint primer els jutjats i després l'Institut Salzereda fins al 2000. Tancat temporalment, el 2017 es va rehabilitar com a centre comunitari, transformant-lo d'espai industrial en un equipament polivalent i social integrat a la trama urbana, amb vocació de servei a la comunitat i promoció de la igualtat de gènere.

En termes d'arquitectura i distribució, els espais de la fàbrica s'havien adaptat a l'ús d'equipament públic, amb una organització interior desenvolupada en quatre plantes. En el procés de renovació, realitzat per fases, s'ha optat per conservar la façana identitària i representativa de la història industrial de la ciutatel, el 96 % dels elements estructurals i el 45 % de les parets divisòries originals, modernitzant l'interior amb nous usos funcionals i adaptant l'antic complex industrial per combinar conservació històrica amb accessibilitat, flexibilitat i ús comunitari.

La transformació de l'edifici ha impulsat també la regeneració del seu entorn, un àmbit proper al centre, eix urbà consolidat amb zones de transició cap a l'entorn fluvial.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2018 - en curs
Entitat promotora:	Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, AMB, Union Europea fondos FEDER)
Suport/Patrocini:	Comissió tècnica amb representants AMB, Ajuntament i Ajuntament i Consell de Dones
Descripció del procés:	La transformació de l'antiga fàbrica CIBA es va basar en una anàlisi amb perspectiva de gènere i en un debat sobre els usos i el programa dels espais, amb la participació activa d'associacions de dones i entitats locals. El 70% de l'equip tècnic era femení i s'han tingut en compte les necessitats de les usuàries. A partir de 2018, l'edifici va ser rehabilitat progressivament: es van restaurar façanes, cobertes i estructura, i, posteriorment, es va reformar interiorment la planta baixa, el soterrani i les plantes superiors. La primera fase es va inaugurar al març de 2020, i posteriorment es va completar la resta de plantes i cobertes. En els darrers anys s'han finalitzat les vivendes dotacionals per a víctimes de violència masclista, així com noves terrasses practicables i un restaurant.
Entitat gestora:	Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet
Model de gestió:	La CIBA funciona amb un model de gestió pública i comunitària basat en la perspectiva feminista. L'Ajuntament coordina l'equipament, però la governança incorpora entitats i col·lectius del territori. La gestió es fonamenta en la col·laboració, l'ús compartit dels espais i la creació d'un ecosistema d'innovació social feminista obert a la ciutadania. La implementació de serveis específics, com el bar-restaurant, sovint es realitza mitjançant concessions administratives.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	Col·laboració entre diferents nivells de l'administració (Ajuntament, Diputació, Generalitat, Govern central i la UE), cosa que permet cofinançar i ampliar l'abast del projecte.

4. La Ciba, espais interiors. Font: Adria Goula Photo

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	La CIBA està organitzada en quatre plantes amb usos i espais específics: Soterrani: alberga el CIRD (Centre d'Informació i Recursos per a les Dones) i el Centre de Documentació i Memòria de les Dones. Planta baixa: disposa d'espais comuns com restaurant, sala d'actes, espai expositiu, sales de reunions, jardí, espai infantil i sales polivalents. Primera planta: acull espais de formació, creació i acompanyament a projectes d'economia social, solidària i feminista, coworking, el Consell de Dones i Viviendes dedicades a víctimes de violència masclista Segona planta: inclou tallers, un Fab Lab, horts i zones d'oci.
Compatibilitat d'usos:	Els espais es van dissenyar per evitar jerarquies d'ús i afavorir ambients igualitaris. La distribució interior permet canviar la configuració dels espais de manera ràpida mitjançant divisions mòbils, panells corredissos o mobiliari modular.
Relació amb l'espai públic:	L'accés principal no es realitza des de la façana històrica, sinó des d'un dels fronts laterals. És un accés directe, envidriat i continu respecte al carrer públic, i està identificat gràcies a un gran mural de graffiti visible des de la distància.
Relació amb els espais oberts:	Els espais exteriors, que formen part integral del seu funcionament, s'ubiquen a l'interior del recinte del complex i es configuren com un jardí o espais verds dins de l'emplaçament rehabilitat, un espai exterior per a nens i una terrassa practicable de 927,90 m².

5. Event de comunitat, La Ciba. Font: Ajuntament Santa Coloma de Gramenet

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

La rehabilitació de l'equipament, reconeguda amb la distinció de quatre fulles pel Green Building Council Espanya, combina alta qualitat ambiental i eficiència energètica, amb energia renovable, climatització eficient que aprofita energies residuals per aigua calenta sanitària, i materials de baixa petjada de carboni, minimitzant l'impacte ambiental segons el protocol de l'AMB.

6. Pti interior. Font: Adria Goula Photo

Inclusió social i impacte comunitari

L'equipament impulsa la innovació social i l'economia feminista a través de tallers, activitats familiars, projectes d'inclusió digital i esdeveniments oberts. Participa en la governança urbana i col·labora amb el Consell de les Dones. Ofereix un restaurant amb inserció laboral per a dones en situació vulnerable, horts urbans i 8 allotjaments per a víctimes de violència masclista amb un model innovador d'acollida.

7. Allotjament.
Font: Ajuntament Santa Coloma de Gramenet

Estètica

Arquitectònicament, l'equipament manté un caràcter essencialment tancat cap a l'exterior, connectant amb l'entorn mitjançant la memòria històrica de l'antiga fàbrica i el gran mural, al·legoria dels drets de les dones. Com a nou pol d'atracció, reforça la reurbanització del Passeig de la Salzereda, promovent la mobilitat sostenible i creant un espai verd que uneix el centre urbà amb el riu Besòs.

8. Espais interiors. Font: Adria Goula Photo

9. Canguratge, LaCiba. Font: Adria Goula Photo

4. Can Batlló

Transformació i reactivació d'un recinte industrial per un nou model urbà participatiu i comunitari

Categoria:	Model de gestió col·laborativa
Ciutat:	Barcelona
Latitud:	41.369247
Longitud:	2.137131
Inauguració:	2011
Pàgina web:	https://canbatllo.org/can-batllo/

1. Can Batlló, Esquema tridimensional del conjunt. Font: Battleiroig Arquitectura

Estat Original

Tipologia:	Recinte industrial
Ús:	Monofuncional Comercial
Any edificació:	a partir del 1878
Superfície total	9 hectaries
Proporció d'espais coberts i descoberts	-

Estat Actual

Tipologia:	Equipaments i Espai públic
Ús:	Multifuncional Cultural, serveis, habitatge, ...
Any rehabilitació:	a partir del 2011
Superfície total (m²)	9 hectaries
Proporció d'espais coberts i descoberts	-

2. "Tic, tac", Can Batlló és pel barri, 2011. Font: canbatllo.org

3. Escola Arcàdia. Projecte d'escola. Font: goteo.org

Gràcies a la voluntat, implicació i compromís militant dels veïns, i a la complicitat del teixit social del barri de la Bordeta i a un procés urbanístic des de baix, la transformació del recinte industrial històric de 9 hectàrees de Can Batlló reconverteix les antigues naus en un espai urbà sostenible, comunitari i inclusiu autogestionat.

El projecte combina resiliència urbana, biodiversitat, transició ecològica i preservació del patrimoni, integrant espais verds, places, recorreguts oberts, habitatge, serveis comunitaris i economia social. Alhora, aposta per la participació veïnal i comunitària, l'autogestió horitzontal, la diversitat i inclusió, l'economia social i solidària, i la creació de nous models socials basats en l'ajuda mútua, la igualtat i el cooperativisme, reforçant la cohesió del barri.

Mitjançant rehabilitació d'edificis, reutilització de materials, sistemes de drenatge sostenible, horts urbans comunitaris, un nou parc urbà i un model de gestió sostenible i circular, Can Batlló esdevé un pulmó urbà que aporta història, funcionalitat, estètica i benestar social, consolidant alhora la identitat del barri.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	Des del 2011
Entitat promotora:	Plataforma Can Batlló
Suport/Patrocini:	Ajuntament de Barcelona
Descripció del procés:	Després de dos anys de negociació amb l'Ajuntament per obtenir la cessió de les naus, el 2011 l'entrada veïnal al recinte va permetre la rehabilitació col·lectiva del Bloc Onze, convertint-lo en un nucli comunitari. Progressivament, es van habilitar espais comunitaris com la Biblioteca Popular i els primers horts i jardins, consolidant i reforçant la integració amb el barri. Entre 2014 i 2020, la cessió de noves naus va permetre continuar transformant espais per tallers, serveis i projectes comunitaris, incloses la cooperativa d'habitatges La Borda, el viver de cooperatives Coòpolis i l'escola Arcàdia. Paral·lelament, des del 2013 s'han requalificat i equipat progressivament els espais oberts, culminant amb la creació d'un parc de 29.000 m².
Entitat gestora:	Ajuntament de Barcelona, Plataforma Can Batlló
Model de gestió:	Autogestionat amb estructura associativa, el projecte de transformació de l'ex recinte industrial es fonamenta en la presa de decisions col·lectiva a traves de comissions de gestió, combinant participació ciutadana, gestió horitzontal i relació amb l'administració pública. La comunitat ha participat activament en la rehabilitació dels espais i en la definició dels seus usos Aquest model articula la implicació directa dels veïns, la negociació amb l'administració i la gestió comunitaria
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	La implicació del veïnat en la rehabilitació i gestió dels espais en règim de cessió d'ús, juntament amb les aportacions de les persones sòcies, garanteix la sostenibilitat econòmica. Aquesta es reforça mitjançant projectes d'economia social i solidària, activitats generadores d'ingressos, subvencions públiques i la reutilització de materials, que contribueixen també a la vitalitat del recinte.

4. Comissió de negociació i estratègia. Font: canbatllo.org

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	El recinte està format per diverses naus i espais industrials reutilitzats, cadascun amb un ús específic (cultura, tallers, habitatge, cooperatives, producció i serveis), i està connectat per una gran zona verda i espai públic que enllaça totes les naus amb camins, zones d'esbarjo, jocs, horts i àrees de convivència. Així, Can Batlló funciona com un microbarri autoorganitzat que integra usos comunitaris, socials, culturals, comercials, urbans i residencials dins d'un àmbit abans industrial i tancat, reintegrant-lo al teixit urbà del barri.
Compatibilitat d'usos:	Les naus industrials rehabilitades s'han adaptat a diferents usos: tallers, equipaments culturals, sales d'activitats, oficines cooperatives o zones de trobada... La flexibilitat facilita l'ús col·lectiu, la co-creació i la transformació contínua dels espais segons les necessitats del veïnat i els projectes que s'hi desenvolupen.
Relació amb l'espai públic:	Des del 2013-2014, el recinte de Can Batlló ha iniciat un procés d'integració al barri amb l'enderroc parcial del mur perimetral, l'obertura del carrer Onze de Juny i el trasllat i ampliació dels horts comunitaris. La reurbanització ha transformat l'antiga fàbrica en un espai verd i accessible, millorant la permeabilitat i la connexió.
Relació amb els espais oberts:	Entre 2013 i l'actualitat, els espais oberts i verds de Can Batlló s'han requalificat progressivament, culminant amb el parc de 29.000 m² en fase de completament, que inclou pistes esportives, zones de jocs infantils i espais per a gossos, oferint activitats per a totes les edats.

5. Reurbanització del recinte, Font: Battleiroig Arquitectura

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

El nou pulmó urbà millora la qualitat ambiental i ofereix un espai de lleure saludable mitjançant SUDS, l'ús d'aigua freàtica i la permeabilització de més de 10.000 m², afavorint la infiltració, la biodiversitat i la reducció de l'impacte tèrmic. La rehabilitació d'edificis redueix la producció de residus, mentre que la instal·lació de panells fotovoltaics permet generar energia renovable.

6. Parc de Can Batlló. Font: Ajuntament Barcelona

Inclusió social i impacte comunitari

Can Batlló és un ecosistema urbà amb múltiples finalitats socials i comunitàries. Mitjançant assemblees i comissions autogestionades, fomenta la cohesió i participació veïnal, alhora que projectes com La Borda i Bloc4BCN ofereixen habitatge cooperatiu i economia solidària. L'espai promou la cultura, la formació i l'educació accessibles i els horts i zones verdes milloren la qualitat de vida del barri.

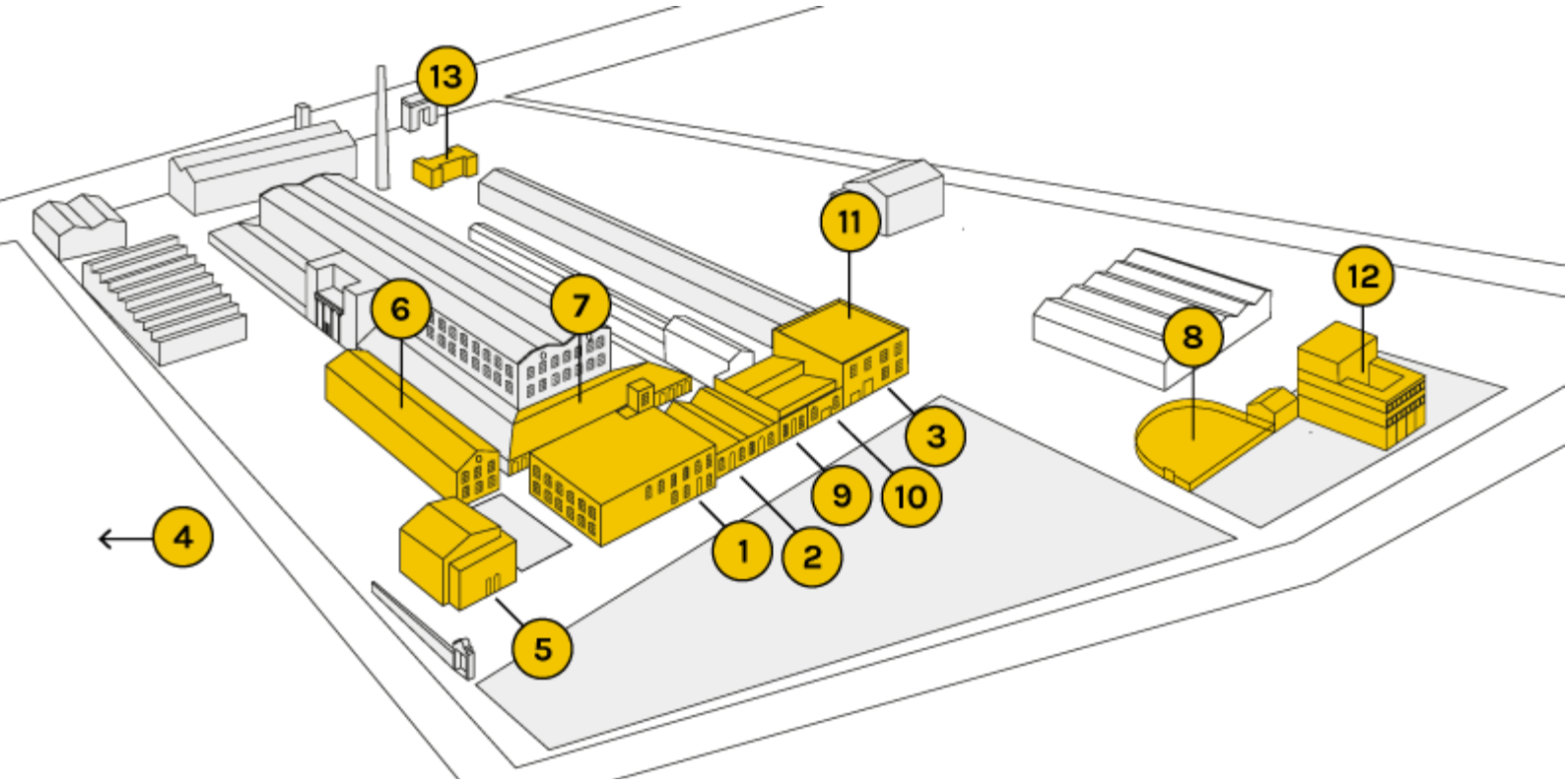
7. Horts comunitaris. Font: canbatllo.org

Estètica

La combinació d'espais verds, places i recorreguts oberts, juntament amb la conservació del patrimoni industrial, els serveis comunitaris genera un entorn harmoniós que integra identitat, història, natura, funcionalitat, estètica i benestar social. L'ús de materials recuperats i la preservació de les estructures originals contribueixen a la coherència visual, la bellesa i el reconeixement identitari.

8. Bloc4BCN. Font: Barcelona Activa

1 BLOC 11
- Activitats
- Bar
- Biblioteca Josep Pons
- Economia
- Espai de Creació Musical
- Espai de Costura
- Estratègia i Negociació
- La Fondona
- Rocòdrom
- Secretaria

2 NAU 69
- Cuina

3 NAU ARTS GRÀFIQUES
- Arts
- Impremta col·lectiva
- Editorial Descontrol

4 ANTIC BLOC 9
- Circ – C/Navarra, 11
- Mobilitat – C/Gavà, 33

5 MASIA PALLERIA
- Arcàdia
- Esplai Espurna
- La Garrofera
- Xarxa d'aliments
- Los ayudantes

6 BLOC 2
- Fundació Salvador Seguí
- La Nau espai familiar
- Eines

7 NAU 54
- Garatge
- Espais polivalents

8 HORTS
- Horts

9 INFRAESTRUCTURES
- Infraestructures

10 Descontrol
- Descontrol

11 NAU 87-89
- CeDoc
- Taller de birres de Can Batlló

12 LA BORDA
- La Borda

13 LA CANTINA
- La Cantina Lab

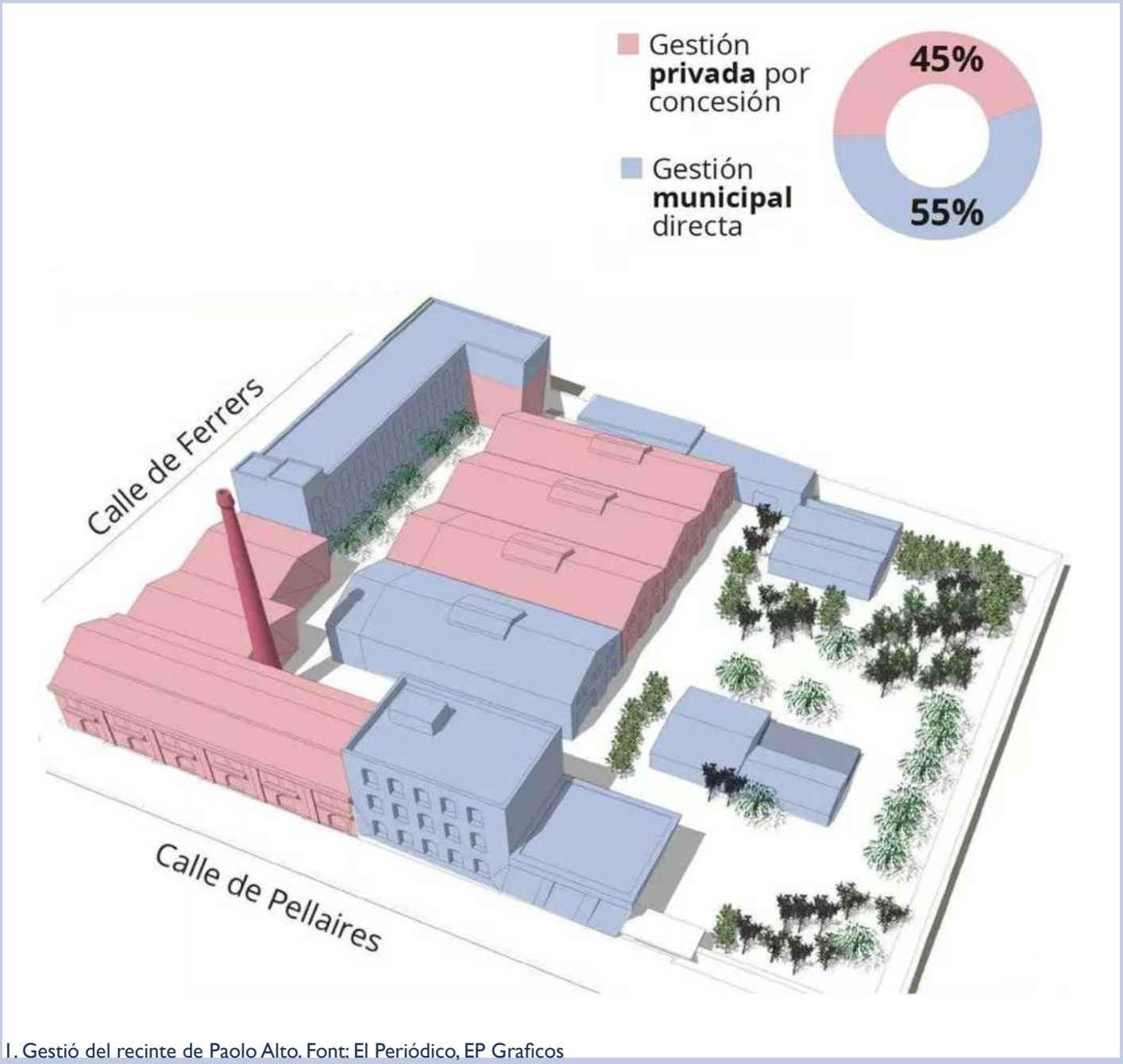
9. Can Batlló, Espais i Projects. Font: canbatllo.org

5. Palo Alto

De fàbrica modernista a pol creatiu i cultural amb gestió públic-privada

Categoria:	Model de gestió col·laborativa
Ciutat:	Barcelona
Latitud:	41.404381
Longitud:	2.210250
Inauguració:	1997
Pàgina web:	https://www.paloalto.barcelona/

1. Gestió del recinte de Paolo Alto. Font: El Periódico, EP Graficos

Estat Original

Tipologia:	Recinte industrial
Ús:	monofuncional comercial
Any edificació:	1875
Superfície total (m²)	8800
Proporció d'espais coberts i descoberts	Predomini d'espai cobert ~29 % d'espais oberts

Estat Actual

Tipologia:	Equipaments, Espai públic
Ús:	multifuncional cultural, serveis, comercial
Any rehabilitació:	a partir del 1997
Superfície total (m²)	8800
Proporció d'espais coberts i descoberts	Predomini d'espai cobert ~29 % d'espais oberts

2. Recinte Palo Alto, 1980. Font: Fundació Palo Alto

3. Palo Alto. Font: Amadeu Altafaj

Nascut de la rehabilitació d'una antiga fàbrica Gal i Puigsech, obra de l'arquitecte Antoni Vila i Bruguera, que es va construir cap a 1875 com a complex tèxtil i al llarg de la seva història va passar per diferents usos i propietaris. Patrimoni arquitectònic i cultural de la ciutat, consta de diverses naus i d'un pati on s'alça l'emblemàtica xemeneia que testimonia el passat fabril, acull avui quinze empreses del sector creatiu —arquitectes, fotògrafs, artistes i professionals del disseny— i ofereix espais interiors i exteriors per a esdeveniments, rodatges, sessions fotogràfiques i activitats principalment vinculades a la creativitat.

La Fundació Privada Centre de Producció Artística i Cultural Palo Alto, creada el novembre de 1997, té com a objectiu promoure i gestionar activitats culturals i artístiques, impulsar la projecció de Palo Alto amb visites educatives i institucionals, cedir espais per a exposicions, crear un fons cultural i vetllar per la preservació i rehabilitació del conjunt fabril.

Actualment, la Fundació està formada pel president, el vicepresident i vuit vocals, amb una direcció executiva i un equip de sis professionals responsables de la gestió i manteniment de l'espai.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	A partir del 1989
Entitat promotora:	Fundació Palo Alto
Suport/Patrocini:	Ajuntament de Barcelona
Descripció del procés:	El recinte de Palo Alto, originàriament una fàbrica tèxtil modernista del segle XIX, va quedar abandonat durant la crisi industrial dels anys 70–80. Per evitar-ne la demolició, diversos creadors van promoure la seva preservació i reconversió en un espai per al disseny i la creativitat. L'Ajuntament de Barcelona el va adquirir el 1994 i el 1997 es va crear la Fundació Palo Alto per gestionar-lo i dinamitzar-lo amb projectes creatius. Al llarg dels anys ha acollit més de 60 empreses i, des del 2021, amb un model públic-privat dins del 22@, es reforça com a hub d'innovació, creativitat i producció cultural integrat a l'ecosistema de la ciutat.
Entitat gestora:	Ajuntament de Barcelona, Fundació Palo Alto
Model de gestió:	Des de 1997, el recinte de Palo Alto està en cessió d'ús a la Fundació Privada Centre de Producció Artística i Cultural Palo Alto, que en gestiona les activitats i el manteniment. A partir del 2018, l'Ajuntament va establir un model mixt públic-privat: el 45% del recinte es concedeix per concurs públic, guanyat per la Fundació Palo Alto el 2019, i el 55% resta en gestió municipal directa gestió municipal directa per garantir usos públics, culturals i de proximitat. La concessió implica el pagament d'un cànon anual i obligacions de manteniment i rehabilitació.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	El model de sostenibilitat econòmica combina elements de finançament privat, lloguer flexible i activitats generadores d'ingressos, tot dins d'un marc de gestió cultural i creativa. Cada espai té un lloguer adaptat al projecte i a la seva temporalitat, combinat amb activitats que aporten ingressos complementaris, garantint així la sostenibilitat econòmica sense dependre exclusivament de subvencions públiques.

4. Event privat, Factorial. Font: Fondació Palo Alto

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	El complex industrial rehabilitat de Palo Alto consta d'un recinte de aprox. 8.500-9.000 m² de parcel·la total, combinant espais interiors rehabilitats i espais exteriors (jardins, patis, passadissos). Les diverses naus i edificis auxiliars, agrupats en almenys 3 unitats (A, B i C), s'han rehabilitat i destinats a producció creativa i coworking, oficines, tallers i estudis per a empreses creatives (disseny, arts visuals, audiovisual, moda, tecnologia), així com sales per a esdeveniments, exposicions, rodatges i presentacions, i un laboratori digital i immersiu (XRLAB). A més, el recinte disposa de zones exteriors verdes i obertes a la comunitat
Compatibilitat d'usos:	La varietat d'espais oberts i coberts disponibles i les obres de rehabilitació que han privilegiat la flexibilitat, fan que l'espai sigui excepcionalment adaptable per allotjar activitats i esdeveniments culturals de diferents tipologies, activitats a l'aire lliure i trobades comunitàries. Les sales polivalents, l'accés a energia i les connexions tècniques faciliten la compatibilitat entre activitats creatives, culturals i de restauració.
Relació amb l'espai públic:	Tot i estar delimitat pel mur de l'antiga fàbrica, el recinte de Palo Alto Barcelona manté una relació estreta amb l'espai públic i el barri, ja que els patis, jardins i zones exteriors connecten visualment i funcionalment amb els carrers del Poblenou, afavorint la participació ciutadana i convertint l'espai en un punt de trobada urbà i cultural integrat al barri.
Relació amb els espais oberts:	Els espais oberts de Palo Alto Barcelona, la plaça central, les terrasses i els passadissos exteriors, s'utilitzen com a extensió dels espais interiors i de manera polivalent per esdeveniments culturals, activitats creatives, trobades comunitàries i oci, integrant-se amb l'entorn urbà i fomentant la participació ciutadana.

5. Barcelona XRLAB. Font: Amadeu Altafaj

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

Als espais rehabilitats amb materials duradors s'han incorporat sistemes d'il·luminació i climatització eficients, així com ventilació natural per reduir el consum energètic. Els jardins i patis contribueixen a la regulació tèrmica, absorbeixen l'aigua de pluja i afavoreixen la biodiversitat urbana, mentre que les cobertes i zones exteriors ofereixen protecció climàtica i confort ambiental.

6. Espais oberts. Font: David Airob

Inclusió social i impacte comunitari

Des de la seva creació, la Fundació Palo Alto ha reinvertit els seus beneficis en programes culturals i activitats per al barri. Amb el pas d'una gestió majoritàriament privada a una majoritàriament pública, l'Ajuntament ha volgut consolidar l'espai com a referent en inclusió social i servei comunitari, ampliant l'accés als veïns i a la ciutadania i promovent activitats culturals, creatives i educatives obertes.

7. Tallere. Font: Palo Alto Market

Estètica

Preservant les naus industrials originals i elements arquitectònics emblemàtics com la xemeneia de Palo Alto, es manté el vincle amb l'origen fabril i la història del Poblenou. Aquest diàleg entre el llenguatge industrial heretat i les intervencions contemporànies crea un espai visualment atractiu, coherent i harmoniós, on la llum i la vegetació potencien l'ambient i la qualitat dels interiors i exteriors.

8. Sala XYZ Font: Fundació Palo Alto

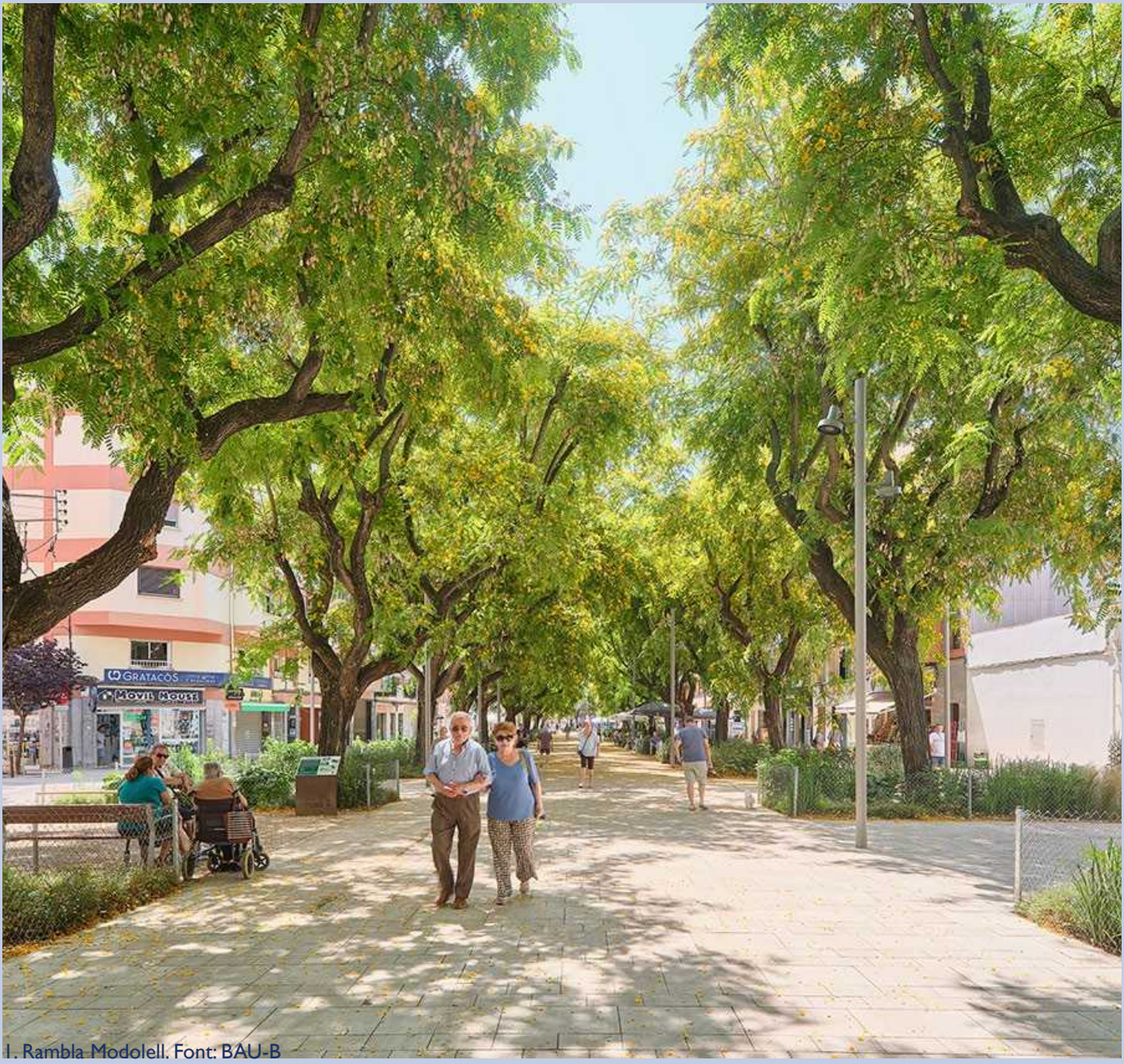
9. Palo Alto, espais oberts. Font: Fundació Palo Alto

6. Rambla Modolell

Transformació de un eix central en un lloc més accessible, verd i sociable, reforçant la seva funció com a punt de trobada ciutadana.

Categoria:	Renovació urbana sostenible i adaptació al canvi climàtic
Ciutat:	Viladecans
Latitud:	41.31786
Longitud:	2.01979
Inauguració:	2024
Pàgina web:	https://www.viladecans.cat/ca/ramblegem

1. Rambla Modolell. Font: BAU-B

Estat Original

Tipologia:	Eix viari urbà
Ús:	Monofuncional Circulació i comerç de proximitat
Any edificació:	Mitjan segle XX
Superfície total (m²)	12000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Predomini d'espai descobert

Estat Actual

Tipologia:	Espai públic cívic i comercial
Ús:	Multifuncional Estada, passeig, activitats cíviques, comerç
Any rehabilitació:	2024
Superfície total (m²)	12000
Proporció d'espais coberts i descoberts	100 % descobert; ampliació de superfície per a vianants

2. Rambla Modolell. Font: Aj. de Viladecans

3. Rambla Modolell. Font: BAU-B

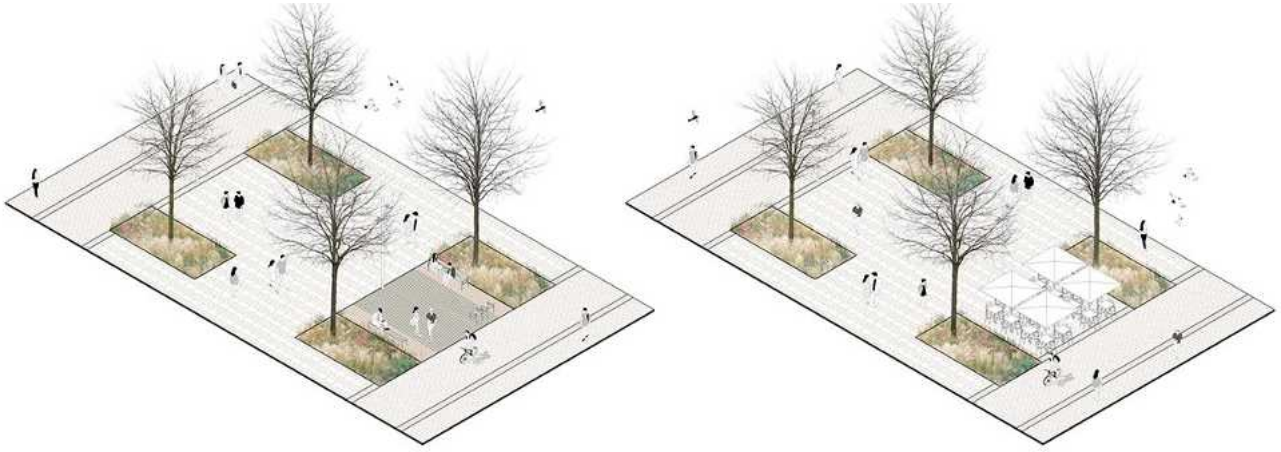
La Rambla Modolell és un dels passejos històrics de Viladecans, que en els darrers anys ha estat objecte d'una profunda transformació per adaptar-lo a les necessitats contemporànies de mobilitat, comerç i qualitat ambiental. La primera fase de la remodelació es va inaugurar el desembre de 2024 amb una jornada festiva, presentant a la ciutadania una rambla renovada, més verda i més accessible.

L'actuació ha transformat l'eix en una plataforma única sense barreres arquitectòniques, ampliant l'espai per als vianants i reduint el trànsit de vehicles. S'han incorporat nous paviments continus, arbrat i mobiliari urbà, així com àrees de joc i zones d'estada que milloren el confort climàtic i l'ús quotidià del passeig.

La nova Rambla Modolell actua com a espina dorsal que connecta el nucli antic amb altres carrers adjacents, enfortint l'activitat comercial de proximitat i la vida veïnal. La intervenció no només millora la imatge urbana, sinó que consolida el passeig com un espai cívic central on es poden celebrar activitats culturals i comunitàries, reforçant la identitat col·lectiva de Viladecans.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

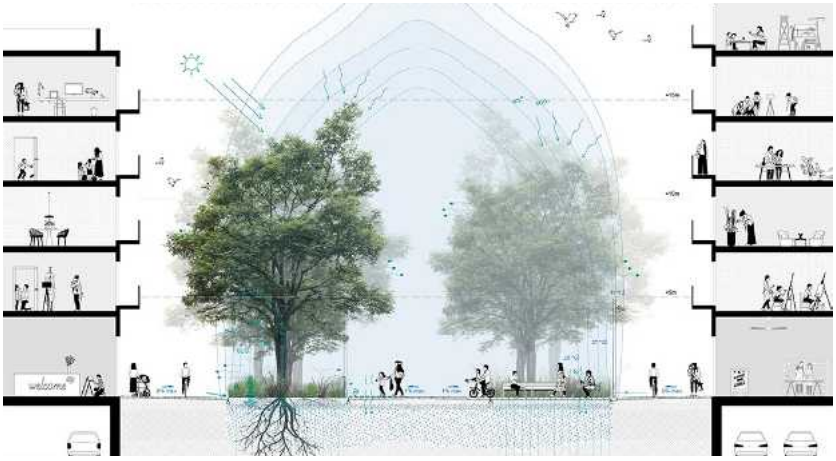
Durada:	2016–2026
Entitat promotora:	Ajuntament de Viladecans
Suport/Patrocini:	Ajuntament de Viladecans amb equips tècnics i col·laboradors especialitzats (RAONS Coop., SOCOTEC, VAIC Mobility, Estudio Paisajismo Barcelona, entre d'altres)
Descripció del procés:	El projecte de reforma s'ha construït sobre un ampli procés participatiu ("Ramblegem"), amb tallers, sessions obertes i espais de cocreació on veïnat, comerços i entitats han definit criteris de carrer més just, inclusiu, saludable i sostenible. A partir d'aquestes aportacions, l'Ajuntament ha redactat el projecte d'urbanització, presentat posteriorment al veïnat, i ha desplegat les obres per fases, garantint l'accés a habitatges i comerços durant els treballs.
Entitat gestora:	Ajuntament de Viladecans
Model de gestió:	Model de gestió pública municipal, amb una Rambla concebuda com a infraestructura cívica de ciutat: regulació d'accessos (vehicles només residents i serveis), reordenació de càrrega i descàrrega i zona blava a carrers adjacents, i ús intensiu per a activitats culturals i comercials.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	La sostenibilitat econòmica es basa en una inversió municipal significativa (entre 2,8 i 4,2 M€ en diferents fases, segons les fonts) i en el manteniment ordinari de l'espai públic per part de l'Ajuntament. La dinamització comercial i l'ús intensiu de la Rambla com a eix d'activitat econòmica i cultural contribueixen indirectament al seu manteniment.

4. Rambla Modolell. Font: BAU-B

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	La Rambla Modolell es configura com un espai d'ús cívic, pensat per al passeig, la convivència, les activitats comercials, els esdeveniments culturals i l'ús quotidià del veïnat. El carril de circulació es redueix i la plataforma única dona protagonisme a vianants, comerços i activitats comunitàries.
Compatibilitat d'usos:	La secció reformada facilita un alt nivell de compatibilitat: la plataforma única permet combinar mobilitat suau, terrasses comercials, activitats culturals, fires, espais de trobada i zones d'ombra. L'absència de barreres i la modularitat del mobiliari permeten reconfigurar el passeig segons les necessitats del moment (festes, mercats, activitats municipals).
Relació amb l'espai públic:	La Rambla actua com un gran saló urbà, connectant espais comercials, equipaments i carrers adjacents. El tractament continu del paviment, l'enjardinament i la regulació del trànsit reforcen la idea d'un espai públic central, obert i accessible. És un espai d'ús cívic molt directe, amb contacte constant entre l'activitat comercial i la vida comunitària.
Relació amb els espais oberts:	L'eix està completament integrat en el sistema d'espais oberts del municipi: connecta amb places, carrers pacificats i amb les zones verdes properes. Les noves plantacions d'arbrat i zones d'estada creen microclimes que milloren el confort i amplien l'ús de l'espai a totes hores. La Rambla esdevé un corredor verd que estructura la vida urbana.

5. Rambla Modolell. Font: BAU-B

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

La reforma de la Rambla incorpora superfícies permeables, arbrat renovat i estratègies de millora microclimàtica que redueixen l'efecte d'illa de calor. La plataforma única disminueix el trànsit motoritzat i promou una mobilitat activa que redueix emissions i soroll. L'augment d'ombra, els materials naturals i la secció ampliada per als vianants generen un espai confortable durant tot l'any i eficient en el manteniment.

6. Rambla Modolell. Font: BAU-B

Inclusió social i impacte comunitari

La Rambla esdevé un espai cívic i accessible per a tothom, amb recorreguts universals, espais estancials confortables i zones preparades per a activitats comunitàries. El procés "Ramblegem" ha permès incorporar les necessitats del veïnat, del comerç local i d'entitats socials, donant lloc a un projecte col·lectivament construït. La nova Rambla afavoreix les trobades quotidianes, la vida veïnal i el comerç de proximitat, reforçant la cohesió del municipi.

7. Procés "Ramblegem". Font: La Ciutat

Estètica

El disseny ofereix una imatge urbana renovada en què el paviment continu, la vegetació i el mobiliari unifiquen el conjunt i reforcen la identitat del passeig. La Rambla adquireix una qualitat estètica serena i contemporània, amb una bellesa basada en la simplicitat, la proporció i l'harmonia entre funcionalitat i vida quotidiana.

8. Rambla Modolell. Font: BAU-B

9. Rambla Modolell. Font: BAU-B

7. Parc Montornès Nord

Regeneració urbana d'un antic equipament esportiu abandonat per convertir-ho en un Parc Urbà amb equipaments comunitaris.

Categoria:	Renovació urbana sostenible i adaptació al canvi climàtic
Ciutat:	Montornès
Latitud:	41.5538
Longitud:	2.26165
Inauguració:	2022
Pàgina web:	https://www.arquitecturacatalana.cat/en/works/parc-montornes-nord

1. Parc Montornès Nord. Font: Arch Dailay

Estat Original

Tipologia:	Equipament esportiu en desús
Ús:	Monofuncional Esportiu
Any edificació:	1980
Superfície total (m²)	20.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Predomini d'espai descobert

Estat Actual

Tipologia:	Parc socioesportiu i comunitari
Ús:	Multifuncional Lúdic, esportiu, comunitari
Any rehabilitació:	2022
Superfície total (m²)	20.00
Proporció d'espais coberts i descoberts	Predomini descobert; petites estructures d'ombra i elements puntuals

2. Equipament esportiu abans de l'intervenció. Font: Pla Estel

3. Parc Montornès Nord. Font: Aj de Montornès

El Parc Montornès Nord s'implanta sobre un àmbit ocupat antigament per un equipament esportiu en desús, en un entorn marcat per la fragmentació urbana i la presència d'infraestructures.

El projecte s'emmarca en una estratègia de regeneració urbana que vol dotar el barri d'un gran espai lliure de qualitat, capaç d'articular noves relacions entre el teixit residencial, els centres educatius i les zones esportives existents. El projecte transforma l'antic recinte en un gran espai socioesportiu amb pistes, espais oberts i trames vegetals que combinen usos lúdics, esportius i de descans. S'incorporen Sistemes Urbans de Drenatge Sostenible (SUDS) per afavorir la infiltració de l'aigua de pluja, així com una plantació diversa de vegetació autòctona que fomenta la biodiversitat. Les grans catifes de terra llaurada i superfícies fèrtils permeten que el parc evolucioni amb els cicles naturals, reforçant la seva condició d'ecosistema viu. En relació amb l'entorn, es converteix en una peça clau de cohesió entre diferents parts del municipi, proporcionant noves rutes de vianants i bicicletes i generant espais de trobada intergeneracional. Els nous espais socioesportius i estancials donen resposta a la manca d'espai públic de qualitat al barri, contribuint a millorar la salut comunitària, el sentiment de pertinença i la imatge col·lectiva de Montornès Nord.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

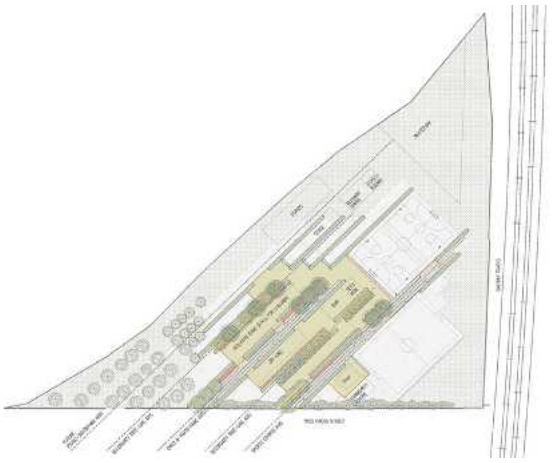
Durada:	2018–2022
Entitat promotora:	Ajuntament de Montornès del Vallès
Suport/Patrocini:	Pla Estel, EKONA i Hiha Studio
Descripció del procés:	El projecte s'inicia amb un procés participatiu per definir el futur de l'antic camp de futbol abandonat, recollint necessitats, idees i propostes del veïnat i de col·lectius del barri (medi ambient, economia local, salut, esport, joventut). A partir d'aquest treball s'elabora una estratègia de regeneració urbana que transforma l'àmbit en un parc comunitari i esportiu, integrant SUDS, vegetació autòctona i espais per a activitats socials. La redacció del projecte executiu i l'execució de les obres es despleguen per fases fins a l'obertura de la primera fase el 2022.
Entitat gestora:	Ajuntament de Montornès del Vallès
Model de gestió:	Model de gestió pública municipal amb una clara dimensió comunitària: el parc es concep com a espai socioesportiu obert, on el veïnat i les entitats del barri tenen un paper rellevant en la programació d'activitats i en l'ús quotidià, però sense que s'hagi documentat un règim de cogestió formal (consorci, patronat, etc.).
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	-

4. Parc Montornès Nord. Font: Afasia

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	El parc combina usos socioesportius, lúdics, ambientals i comunitaris: pistes esportives, espais de joc, recorreguts per a caminar i córrer, zones verdes autòctones, espais per activitats de barri i àrees d'estada. És un espai polivalent que respon a necessitats socials, educatives i de salut.
Compatibilitat d'usos:	Els usos esportius conviuen amb activitats comunitàries i espais de descans gràcies a una distribució oberta i sense compartimentacions rígides. Les zones esportives estan integrades paisatgísticament, i els SUDS i plantacions permeten que l'espai ambiental i l'esportiu es reforcin mútuament. La flexibilitat del parc permet que s'hi celebrin esdeveniments del barri sense interferir en altres activitats quotidianes.
Relació amb l'espai públic:	El parc és un node clau de l'espai públic de Montornès Nord: connecta amb centres educatius, equipaments i carrers del barri, generant recorreguts segurs per al veïnat. La seva configuració oberta facilita connexions transversals i integra l'espai públic urbà amb el paisatge verd.
Relació amb els espais oberts:	El parc constitueix una gran superfície verda que actua com a pulmó ambiental i social. Els espais oberts formen un mosaic d'usos: prats, pistes, zones d'ombra, àrees de biodiversitat i camins. Les solucions SUDS reforcen la relació amb el medi natural i converteixen el parc en un espai resilient davant la pluja i la calor.

5. Parc Montornès Nord. Font: Afasia

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

El parc incorpora SUDS, sòls drenants i vegetació autòctona que milloren la infiltració de l'aigua i creen microclimes naturals. L'extensió verda substitueix espais durs preexistents, reduint temperatura i consum energètic en l'entorn. La combinació de prats, arbrat i zones ombrejades dona confort climàtic i fomenta la biodiversitat en un barri dens i amb dèficit d'espais verds.

6. Parc Montornès Nord. Font: Afasia

Inclusió social i impacte comunitari

El parc és un recurs comunitari fonamental, resultat d'un procés participatiu que ha integrat la veu del veïnat, de joves i d'entitats educatives. Les zones esportives i d'estada estan pensades per a totes les edats i capacitats, amb un disseny obert i sense jerarquies. L'espai promou la salut comunitària, el benestar i el sentiment de pertinença, convertint un antic espai obsolet en un motor de cohesió social.

7. Parc Montornès Nord. Font: Pla Estel

Estètica

El projecte combina naturalitat i senzillesa amb un paisatge contemporani equilibrat. El disseny crea una estètica basada en la continuïtat visual entre prats, camins i vegetació, oferint un espai obert i amable.

8. Parc Montornès Nord. Font: Afasia

9. Parc Montornès Nord. Font: Afasia

8. Espai de Matacavalls

Transformació d'un solar abandonat en La Florida per construir un equipament comunitari i un hort ecològic.

Categoria:	Renovació urbana sostenible i adaptació al canvi climàtic
Ciutat:	Hospitalet de Llobregat
Latitud:	41.36575
Longitud:	2.10935
Inauguració:	2019
Pàgina web:	https://contornourbano.com/

1. Espai de Matacavalls. Font: Makeatuvida

Estat Original

Tipologia:	Solar en desús
Ús:	Monofuncional
Any edificació:	-
Superfície total (m²)	6.500–7.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Terreny descobert

Estat Actual

Tipologia:	Espai públic comunitari
Ús:	Multifuncional Hort urbà, espais d'estada, educació ambiental
Any rehabilitació:	2019–2024
Superfície total (m²)	6.500–7.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	95 % descobert; petites estructures i hivernacles coberts

2. Solar sense ús. Font: TV Llobregat

3. Espai de Matacavalls. Font: Makeatuvida

L'Espai de Matacavalls neix de la voluntat de recuperar un solar municipal infrautilitzat situat a l'entorn de la passarel·la de Renfe, en un àmbit marcat per la presència d'infraestructures i la manca d'espais verds. A partir de 2019 s'inicia un procés de regeneració urbana impulsat pel Pla de regeneració integral Les Planes–Blocs Florida i la Fundació Contorno Urbano, amb una forta implicació de la comunitat i la xarxa veïnal per transformar aquest espai residual en un parc ecològic i comunitari. El projecte s'ha desenvolupat per fases amb la construcció de mòduls lleugers de fusta, espais d'estada, horts socials, un hivernacle i un bany sec ecològic. La intervenció combina vegetació, agricultura urbana i infraestructures mínimes per crear un espai flexible i pedagògic, on es duen a terme activitats ambientals, tallers creatius i projectes de reciclatge artístic. El parc s'ha concebut com un laboratori obert en constant evolució, en el qual les comunitats usuàries participen activament en el disseny, la gestió i el manteniment.

Pel que fa a la relació amb el barri, esdevé un node de convivència i suport mutu en un context amb dèficit d'equipaments socioculturals. El parc actua com a connector entre diferents teixits residencials i com a porta d'entrada verda a la passarel·la ferroviària, generant un nou paisatge quotidià que dignifica l'entorn.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2019–2024
Entitat promotora:	Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat, en col·laboració amb la Fundació Contorno Urbano
Suport/Patrocini:	Fundació Contorno Urbano, el programa MÒDUL LH, col·lectius locals
Descripció del procés:	La regeneració del Pont de Matacavalls s'obre amb un procés participatiu per identificar necessitats del barri i usos desitjats per al solar municipal, amb tallers, assemblees i treball de camp amb la comunitat de Les Planes i Sant Josep. El centre i el parc es construeixen mitjançant autoconstrucció col·lectiva amb voluntariat, tallers de disseny i construcció, i implicació d'esplais i entitats juvenils. En una segona fase, es despleguen horts comunitaris i noves peces ecològiques, consolidant l'espai com a aula comunitària a l'aire lliure per a activitats culturals, educatives i ambientals.
Entitat gestora:	Fundació Contorno Urbano
Model de gestió:	Model de gestió comunitària i autogestionada, on la fundació i les entitats locals comparteixen responsabilitats en l'ús i la programació del parc, amb una forta dimensió d'educació ambiental, cultura de proximitat i economia social. El municipi garanteix la titularitat i el marc institucional, mentre que la comunitat impulsa el dia a dia de l'espai.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	El finançament prové principalment de recursos municipals i dels programes i projectes que impulsa la Fundació Contorno Urbano (projectes culturals, subvencions, possibles col·laboracions privades i programes europeus o estatals vinculats a cultura i transició ecosocial). El manteniment es basa en la combinació de recursos tècnics municipals, voluntariat, autogestió comunitària i pràctiques d'autoconstrucció i economia circular que redueixen costos.

4. Espai de Matacavalls. Font: Open House Barcelona

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	El parc integra horts urbans comunitaris, espais de convivència, zones d'educació ambiental, tallers, activitats culturals i un petit centre ecològic construït mitjançant autoconstrucció col·lectiva. Funciona com un espai de trobada i un laboratori cívic per a projectes socials i ambientals.
Compatibilitat d'usos:	Els usos són altament compatibles gràcies al caràcter modular i autoconstruït dels espais. Horts, espais de reunió, tallers i activitats culturals poden funcionar simultàniament, i els elements de fusta i estructura lleugera permeten adaptar el parc a necessitats canviants del barri. No hi ha jerarquia rígida: el parc s'organitza per capes d'ús que conviuen.
Relació amb l'espai públic:	L'espai es connecta directament amb la passarel·la de Renfe i amb els carrers adjacents, actuant com un punt d'articulació entre barris densos de L'Hospitalet. L'accés és lliure, i l'espai públic hi penetra a través d'un disseny obert que convida a entrar-hi i utilitzar-lo sense barreres físiques.
Relació amb els espais oberts:	Els espais oberts són el nucli del projecte: horts, zones verdes, terrenys permeables i espais d'ombra conformen un ecosistema comunitari. La vegetació i l'ús de solucions naturals creen un microclima i reforcen el vincle entre comunitat i natura en un entorn altament urbanitzat.

5. Espai de Matacavalls. Font: Open House Barcelona

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

El parc introdueix solucions basades en la natura —vegetació autòctona, horts comunitaris, materials de baixa petjada i superfícies permeables— que milloren la qualitat ambiental d'un entorn densament urbanitzat. Les estructures lleugeres i l'autoconstrucció redueixen el consum de materials i l'impacte ecològic. El parc actua com a microclima, generant ombra, frescor i confort ambiental.

6. Espai de Matacavalls. Font: TV Llobregat

Inclusió social i impacte comunitari

Projecte d'autogestió comunitària, Matacavalls funciona com un centre ecològic i cultural on entitats, joves i veïnat cocreen activitats, tallers i projectes ambientals. L'espai és obert, accessible i intergeneracional, i reforça xarxes de suport mutu i educació ambiental. El procés participatiu i l'autoconstrucció afavoreixen una apropiació col·lectiva que enforteix la cohesió del barri.

7. Espai de Matacavalls. Font: Makeatuvida

Estètica

L'estètica del parc es construeix a partir de materials senzills, textures naturals i formes discretes que dialoguen amb el paisatge urbà. La bellesa rau en la combinació d'horts, fusta, verd i espais oberts, creant un entorn amable, viu i evolutiu. L'espai transmet la idea NEB d'una estètica quotidiana basada en la comunitat, la sostenibilitat i la cura del lloc.

8. Espai de Matacavalls. Font: Open House Barcelona

9. Espai de Matacavalls. Font: Makeatuvida

9.Espais públics de Malgrat de Mar

Estratègia de regeneració progressiva per crear espais més resilients, inclusius i acollidors.

Categoria:	Disseny urbà accessible i integrador
Ciutat:	Malgrat de Mar
Latitud:	41.641739
Longitud:	2.732174
Inauguració:	a partir de 2016
Pàgina web:	https://www.ajmalgrat.cat/temes-i-serveis/servei-es-pais-verds

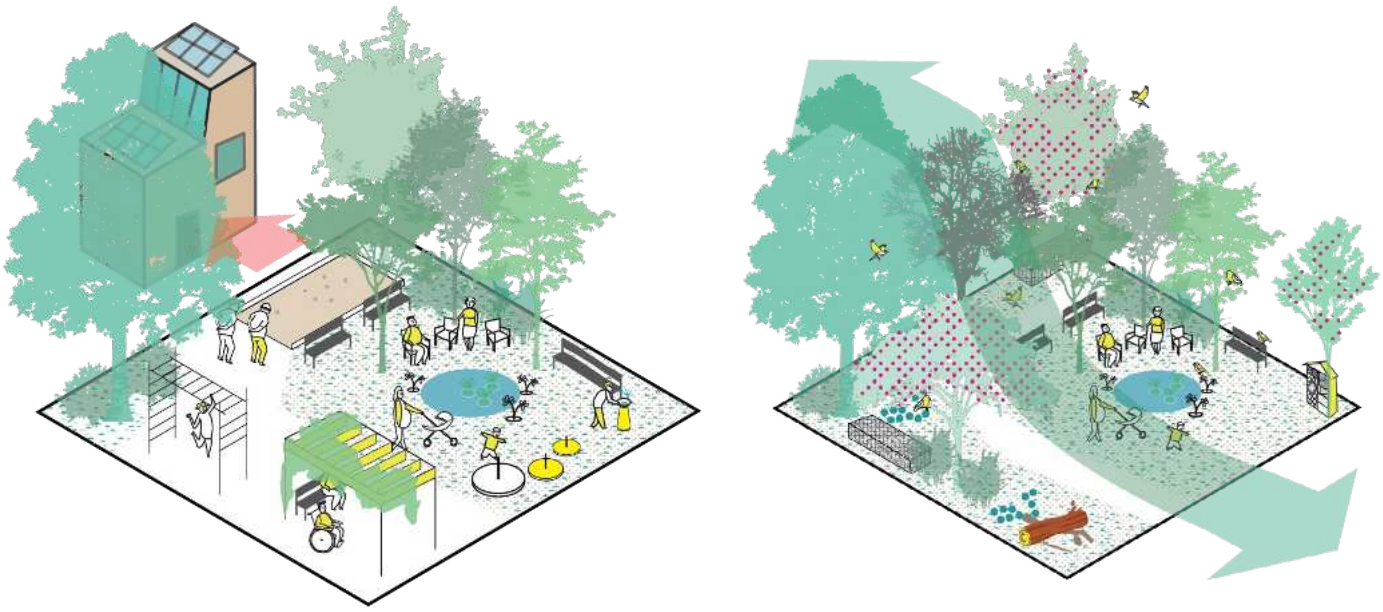
1. Parc Francesc Macià. Visita de Benchmarking

Estat Original

Tipologia:	Carrers, Places, Espais verds
Ús:	Monofuncional: Mobilitat, Verd urbà
Any edificació:	-
Superfície total (m²)	--
Proporció d'espais coberts i descoberts	Espais oberts

Estat Actual

Tipologia:	Carrers, Places, Espais verds
Ús:	Multifuncional: Mobilitat, Verd urbà, Espais d'estada i d'educació ambiental
Any rehabilitació:	2019–2024
Superfície total (m²)	-
Proporció d'espais coberts i descoberts	Espais oberts

2. 3. Conceptes de refugi bioclimàtic, Creació i disseny de la xarxa d'espais bioclimàtics i refugis climàtics, Paisaje Transversal

Malgrat de Mar constitueix un referent d'interès per analitzar com un municipi pot desenvolupar, de manera progressiva i acumulativa, una política de millora de l'espai públic basada en la proximitat, l'accessibilitat universal, la renaturalització urbana i la creació d'entorns més acollidors, saludables, connectats en una xarxa contínua i preparats per afrontar els efectes del canvi climàtic.

Les actuacions de millora de l'espai públic s'emmarquen en una visió estratègica compartida i en una planificació progressiva, orientada a reforçar la qualitat urbana, l'accessibilitat i la mobilitat quotidiana. Aquesta visió es concreta en estudis, documents de planificació i instruments de programació municipal, com el Pla d'accessibilitat, els criteris associats a la Xarxa de refugis climàtics i la gestió dels espais verds per part del Servei d'Espais Verds.

Aquesta visió estratègica es reforça amb el posicionament de Malgrat de Mar com a destinació turística sostenible, reconeguda amb la certificació "Biosphere". Aquest marc integra la millora de l'espai públic, la sostenibilitat ambiental i l'atractiu territorial en una mateixa estratègia municipal

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	en curs
Entitat promotora:	Ajuntament de Malgrat de Mar
Suport/Patrocini:	Diputació de Barcelona, Fons europeus Next Generation ...
Descripció del procés:	Des de fa una dècada, l'Ajuntament de Malgrat de Mar impulsa un procés continu de regeneració i transformació dels espais públics, orientat a millorar l'accessibilitat, la sostenibilitat i la qualitat urbana. La transformació s'ha desenvolupat de manera progressiva, mitjançant actuacions de diferent escala i amb diversos nivells d'inversió, aprofitant oportunitats de subvenció i finançament. Les actuacions han combinat intervencions de proximitat en carrers i places, millores en espais verds i actuacions estructurants en eixos com l'**avinguda dels Països Catalans** o el **passeig Marítim.**
Entitat gestora:	Ajuntament de Malgrat de Mar
Model de gestió:	El model de gestió dels espais públics és públic i municipal, articulat a través de les àrees d'Urbanisme, Obra Pública, Medi Ambient i el Servei Municipal d'Espais Verds. Combina la planificació progressiva de les actuacions urbanes amb el manteniment quotidià dels espais i una gestió ambiental orientada a la sostenibilitat, la naturalització, la biodiversitat i l'adaptació climàtica. Aquest enfocament permet entendre els carrers, places i espais verds com una xarxa contínua d'espais de convivència, mobilitat quotidiana i confort urbà.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	El manteniment ordinari i la gestió dels espais públics es desenvolupen principalment des de l'estructura municipal, especialment a través del Servei d'Espais Verds pel que fa al verd urbà, l'arbrat i l'aplicació de criteris de sostenibilitat, naturalització i adaptació climàtica. Les subvencions i línies de finançament supramunicipal s'associen sobretot a actuacions de millora, transformació o inversió, plantejades com a intervencions successives que permeten distribuir les inversions en el temps i adaptar-les als recursos disponibles.

4. Parc Francesc Macià, jardí sense reg. Font: Paisaje Transversal

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	Els usos de la xarxa d'espais públics de Malgrat de Mar es poden sintetitzar en sis grans funcions: 1. Mobilitat quotidiana i accessibilitat: carrers, voreres i plataformes úniques faciliten els desplaçaments a peu i redueixen barreres. 2. Estada i convivència: places i espais de proximitat pensats per al descans, la trobada veïnal, el joc i la relació intergeneracional. 3.Vida comunitària: espais que reforcen relació de barri 4. Connexió urbana i mobilitat sostenible: itineraris que afavoreixen els desplaçaments no motoritzats i milloren la continuïtat . 4. Confort climàtic i benestar: infraestructura verda i blava que aporta ombra, frescor, biodiversitat i millors condicions d'estada. 5. Gaudi del litoral i dels espais naturals: passeigs, platges i zones dunars com a espais de lleure, activitat física, paisatge i natura.
Compatibilitat d'usos:	Els usos es fan compatibles mitjançant una combinació d'estratègies espacials, ambientals i de gestió. La jerarquització dels espais permet diferenciar àmbits de pas, estada, joc, descans, verd urbà i mobilitat activa, evitant conflictes entre activitats. Aquesta compatibilitat es reforça amb la flexibilitat d'ús de places i carrers, que poden acollir activitats diverses sense una especialització excessiva.
Relació amb l'espai públic:	La connexió entre carrers, places, zones verdes, litoral i equipaments configura una xarxa contínua d'espais públics, que facilita els desplaçaments quotidians, reforça la vida comunitària i amplia les oportunitats d'estada, trobada, lleure i contacte amb la natura.
Relació amb el teixit:	La relació entre edificis residencials, equipaments públics i espais oberts es basa en la continuïtat física, visual i funcional entre l'espai construït i l'espai públic.Els carrers, places, zones verdes i itineraris de vianants actuen com a xarxa de connexió, facilitant l'accessibilitat, la permeabilitat i l'ús quotidià. Així, els espais oberts funcionen com una extensió de la vida residencial i com a espais complementaris d'accés, estada i activitat dels equipaments.

5. Passeig marítim, Usos compartits. Font: Paisaje Transversal

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

Incorporació d'arbrat, vegetació, ombra, drenatge sostenible i infraestructura verda i blava per millorar el confort climàtic, reduir l'efecte illa de calor i afavorir espais públics més saludables i resilients. Manteniment i seguiment de la xarxa verda a partir de criteris unificats i modalitats d'intervenció definides en documents oficials de planificació, incorporant jardins de baixa irrigació per reduir el consum d'aigua.

6. Barri del Castell. Font: Adrià Goula

Inclusió social i impacte comunitari

La creació d'espais públics accessibles, segurs i diversos, pensats per afavorir la convivència, la relació intergeneracional, la participació veïnal i l'ús quotidià per part de tota la ciutadania, reforça la inclusió social i genera un impacte comunitari positiu, facilitant la contribució dels habitants a la vida comunitària, la cura compartida de l'entorn urbà i la difusió d'una cultura de la sostenibilitat basada en el respecte humà i ambiental.

7. Barri del Castell. Font: Paisaje Transversal

Estètica

Els projectes es basen en la millora de la qualitat urbana i paisatgística dels espais públics mitjançant un disseny coherent, amable i integrat en l'entorn. Aquest enfocament reforça la identitat local, la continuïtat visual dels recorreguts i la percepció de confort, cura i qualitat de l'espai urbà, amb efectes positius en la percepció, l'atractivitat i l'habitabilitat del municipi.

8. Plaça de l'Església. Font: Paisaje Transversal

9. Barri del Castell. Font: Adrià Goula

10. Acces_SOS

Procés d'investigació i implementació d'accions per millorar l'accessibilitat en trams viaris amb pendent elevada

Categoria:	Disseny urbà accessible i integrador
Ciutat:	Malgrat de Mar
Latitud:	41.650161
Longitud:	2.740983
Inauguració:	2016
Pàgina web:	https://territori24.com/es/portfolio-items/malgrat-de-mar/

1. Barri del Castell. Font: Adrià Goula

Estat Original

Tipologia:	Àmbit urbà
Ús:	monofuncional infraestructura
Any edificació:	-----
Superfície total (m²)	3215
Proporció d'espais coberts i descoberts	Espai descobert

Estat Actual

Tipologia:	espai públic comunitari
Ús:	multifuncional estada, passeig, activitats...
Any rehabilitació:	2016
Superfície total (m²)	3215
Proporció d'espais coberts i descoberts	Espai descobert

2. Barri del Castell abans de la reforma. Font: Territori24

3. Barri del Castell. Font: Adrià Goula

La recuperació i integració del Barri del Castell, marcat per dificultats socials i físiques, té com a objectiu millorar l'accessibilitat i l'ús de l'espai públic a través d'intervencions participatives i multidisciplinàries. S'hi han configurat carrers amb pendents pronunciades i zones limitades a 10 km/h, on es difumina la separació entre vianants i vehicles. Això permet el pas puntual de cotxes per a la càrrega i descàrrega dels veïns, tot prioritzant sempre una mobilitat segura i accessible per a tothom. El paviment continu de color tabac, la vegetació, els bancs i la senyalització dinàmica contribueixen a generar un espai unificat, segur i atractiu, que fomenta la permanència i la convivència veïnal.

El projecte de l'equip tècnic Territori 24 s'ha duu a terme amb un pressupost reduït de 55 euros/m², apostant per la unificació de solucions i per posar en relleu els elements que aporten valor afegit: l'arbrat per proporcionar ombra, els bancs per afavorir l'estada i la pintura per dotar d'identitat la intervenció. La transformació s'ha desenvolupat a partir d'un un mètode participatiu i multidisciplinari impulsat pel grup Acces_SOS, que reuneix professionals de l'urbanisme, l'arquitectura, el disseny urbà i les ciències socials amb l'objectiu compartit de millorar l'accessibilitat i la qualitat de l'espai públic.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2009 - 016
Entitat promotora:	Ajuntament de Malgrat de Mar
Suport/Patrocini:	Acces_SOS equip multidisciplinari internacional
Descripció del procés:	Liderat pel grup Acces_SOS, el procés de participació s'ha basat en metodologies experimentals per desenvolupar estratègies urbanes inclusives. L'any 2009 es van iniciar els treballs i, a partir de l'anàlisi de les mancances i necessitats, l'estudi s'ha centrat en els problemes d'accessibilitat i en la qualitat de l'espai públic per a tots els usuaris i usuàries. En la fase pilot s'ha actuat al carrer més pla del barri per provar paviments, mobiliari i senyalització. La intervenció s'ha desenvolupat en fases consecutives a la resta de carrers, integrant l'espai públic de manera atractiva, segura i participativa.
Entitat gestora:	Ajuntament de Malgrat de Mar
Model de gestió:	El model de gestió és públic municipal amb la participació activa dels veïns en l'ús i la dinamització dels espais.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	L'espai públic s'ha transformat mitjançant mecanismes d'urbanisme tàctic, tot i que amb el temps alguns d'aquests elements han anat desgastant-se o consumint-se, requerint manteniment i renovació per conservar la funcionalitat, seguretat i atractiu de l'espai.

4. Barri del Castell abans de la reforma. Font: Territori24

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	Els carrers del Barri del Castell privilegiaven el trànsit vehicular. Presentaven marcats problemes d'accessibilitat, més enllà de l'elevada pendent; no estaven protegits de la calor estival i resultaven poc atractius per al veïnat, fet que limitava les possibilitats de trobada i relació. La intervenció aposta per una multiplicitat d'usos: els carrers serveixen per al trànsit de vianants, les trobades comunitàries, el descans i el passeig, integrant mobiliari urbà, vegetació i zones d'estada, alhora que permeten usos puntuals de vehicles per a càrrega i descàrrega, garantint la convivència i l'accessibilitat per a tothom.
Compatibilitat d'usos:	La configuració espacial —amb espais compartits que connecten habitatges i amb zones verdes en alçada— permet la convivència de vida privada i comunitària. L'espina central coberta facilita la interacció sense interferir en la privacitat dels habitatges, mentre que els horts i jardins esdevenen espais de trobada sense conflicte funcional.
Relació amb l'espai públic:	El projecte regula l'espai públic mitjançant la pacificació dels carrers i genera circulacions adequades tant per a vianants com per a activitats comunitàries i de convivència, alhora que adapta les seccions dels carrers perquè la presència de bancs i mobiliari sigui compatible amb aturades puntuals per a càrrega i descàrrega, millorant així la qualitat de l'espai públic.
Relació amb els espais oberts:	-

5. Barri del Castell. Font: Territori24

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

Per a millorar el confort ambiental, s'han plantat arbres i vegetació que regulen la temperatura, ofereixen ombra, absorbeixen pluja i contribueixen a un entorn més agradable i saludable per als veïns i usuaris.

6. Barri del Castell. Font: Adrià Goula

Inclusió social i impacte comunitari

Pensat per millorar l'accessibilitat, l'atractivitat i la vivibilitat dels carrers, de manera que tothom pugui gaudir de l'espai amb seguretat i comoditat, promovent alhora la cohesió social i la participació activa de la comunitat, el projecte ha tingut en compte solucions d'accessibilitat específiques per a veïns grans o amb dificultats de mobilitat, com paviments continus, baranes de suport, zones de descans i carrers amb velocitat limitada (10 km/h).

7. Barri del Castell. Font: Adrià Goula

Estètica

Amb l'objectiu de fer l'espai més atractiu per l'estada a l'exterior, el projecte ha aconseguit un espai clar, coherent i accessible per a tota la comunitat, apostant per formes simples i geomètriques, materials continus i colors neutres que unifiquen l'espai, alhora que integren mobiliari, senyalització i elements visuals tant funcionals com estèticament atractius.

8. Barri del Castell. Font: Adrià Goula

9. Barri del Castell. Font: Adrià Goula

11. Plaça El Sol

Reactivació de l'espai urbà com a nou lloc de trobada

Categoria:	Disseny urbà accessible i integrador
Ciutat:	Sestao
Latitud:	43.310523
Longitud:	-3.001618
Inauguració:	2021
Pàgina web:	https://www.elearkitektura.com/el-sol

1. Plaça El sol. Font: Aitor Estévez

Estat Original

Tipologia:	Espai desaprofitat
Ús:	monofuncional espai sense ús
Any edificació:	-----
Superfície total (m²)	4480
Proporció d'espais coberts i descoberts	Terreny descobert

Estat Actual

Tipologia:	Espai públic comunitari
Ús:	multifuncional lúdic, esportiu, comunitari
Any rehabilitació:	2021
Superfície total (m²)	4480
Proporció d'espais coberts i descoberts	Predomini descobert

2. Plaça El sol. Font: Google Street View 2014

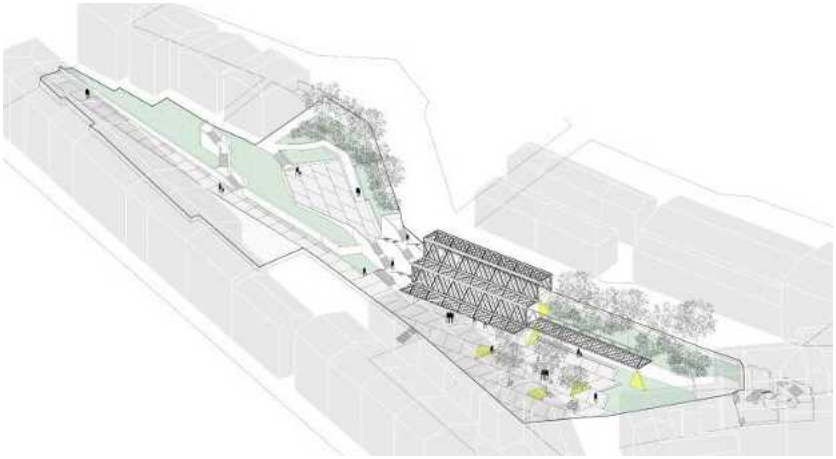
3. Plaça El sol. Font: Aitor Estévez

Amb la seva reactivació, la Plaça El Sol s'ha consolidat espai públic principal d'aquesta zona degradada, situada entre el límit urbà i les grans infraestructures de l'empresa siderúrgica Altos Hornos de Vizcaya. La plaça ocupa un espai fins ara desaprofitat i es configura com un indret de contrastos intensos, on els blocs d'habitatges de petita escala en procés de degradació dialoguen amb la gegantina estructura metàl·lica de la indústria propera. Sestao es defineix com una frontissa entre dues realitats diferenciades: d'una banda, la seva morfologia urbana, amb el nucli històric situat al capdamunt d'un turó; de l'altra, la zona industrial desenvolupada a la part baixa, al llarg de l'estuari, que ha generat una desconnexió tant física com social entre els seus habitants.

La intervenció s'ha dissenyat per permetre que aquest espai actuï com un element de transició i articulació. La seva configuració en tres nivells (+0 m, +5 m i +10 m) resol aquesta discontinuïtat, i la connexió entre cotes troba el seu punt més significatiu en el frontó: un gran mur de contenció entre les cotes +0 m i +10 m destinat al joc de la pilota basca. La cobertura del frontó i el seu caràcter multifuncional han estat el punt de partida per definir una estratègia capaç d'estructurar tot l'espai públic i d'esdevenir un catalitzador per a la creació d'un nou lloc de trobada entre persones diverses.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2021
Entitat promotora:	Ajuntament de Sestao
Suport/Patrocini:	Govern Basc i societat pública Sestao Berri Equip téecnic ELE arkitektura, TARTE
Descripció del procés:	Primera peça d'un projecte global de recalificació del barri, la intervenció s'emmarca dins del pla de rehabilitació de Txabarri (zona baixa), amb importants inversions públiques per revitalitzar la zona mitjançant un procés de transformació a llarg termini, que es desenvoluparà en diverses fases des de mitjans dels anys 2000 fins al 2029, combinant rehabilitació d'edificis, reurbanització i creació d'espais públics.
Entitat gestora:	Ajuntament de Sestao
Model de gestió:	públic municipal amb autogestió veïnal, combinant la supervisió i manteniment per part de l'Ajuntament amb la participació activa dels veïns en l'ús i la dinamització dels espais.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	El manteniment dels espais s'ha tingut en compte des de la fase de disseny, aplicant un enfocament resilient i modular: l'ús de materials duradors (formigó, metall, policarbonat) i la modulació segons els elements constructius minimitza les reparacions constants i facilita les substitucions parcials. A més, un manteniment planificat de paviments i vegetació, juntament amb la implicació dels veïns en la cura dels espais, permet reduir el deteriorament i fomentar la responsabilitat col·lectiva.

4. Plaça El sol. Font: Elearkitektura

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	Els espais reformats del barri de Txabarri-El Sol estan dissenyats per combinar oci, esport i trobada comunitària, creant zones verdes, àrees de joc i espais polivalents que fomenten la interacció social i la participació veïnal. Aquesta diversitat d'usos no només potencia l'activitat física i el lleure, sinó que també reforça la identitat col·lectiva del barri i contribueix a una major cohesió social i qualitat de l'espai públic.
Compatibilitat d'usos:	El gest estructural de les encavallades neix de la necessitat d'eliminar pilars a la plaça, en resposta a l'obertura espacial requerida per la multifuncionalitat del frontó contemporani a les ciutats.
Relació amb l'espai públic:	L'espai està concebut per aprofitar la morfologia urbana i connectar les dues zones a diferents cotes en un únic espai públic que s'obre al barri com una plaça urbana. La pavimentació genera un espai urbà continu que, juntament amb la disposició estratègica del mobiliari urbà, facilita la delimitació de les diferents àrees sense necessitat d'altres tipus de barreres addicionals.
Relació amb els espais oberts:	Un dels objectius de la intervenció era establir una relació directa amb el barri, creant un nou espai públic coordinat per generar un entorn continu i accessible, que afavoreixi la circulació, les activitats a l'aire lliure i la connexió visual amb el barri, reforçant així la percepció d'un espai públic cohesionador i inclusiu.

5. Plaça El sol. Font: Aitor Estévez

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

El projecte valora les zones naturals en entorns urbans densos, respectant i potenciant la vegetació existent.

Manté el caràcter espontani dels espais verds, substituint plantes en mal estat i plantant espècies adequades, mentre que la cobertura millora el confort ambiental, permetent l'ús de l'espai en qualsevol condició climàtica.

6. Plaça El sol. Font: Aitor Estévez

Inclusió social i impacte comunitari

El projecte, emmarcat dins del pla de rehabilitació del barri de Txabarri (zona baixa), és el primer espai públic d'oci i activitats que es reforma amb l'objectiu de crear nous espais de trobada que reforcin la identitat col·lectiva i promoguin activitats capaces d'estimular les relacions socials i productives del veïnat.

7. Plaça El sol. Font: Aitor Estévez

Estètica

L'estructura metàl·lica groga de la coberta i la pèrgola aporta una estètica industrial que reforça la memòria siderúrgica del lloc, mentre que la unificació de textures i colors en paviments, murs i baranes destaca la vegetació i la nova coberta, amb una modulació basada en les plaques de policarbonat cel·lular.

8. Plaça El sol. Font: Aitor Estévez

9. Plaça El sol. Font: Aitor Estévez

12. Herriko Plaça

Recuperació de l'espai central del petit municipi com a lloc simbòlic per a la comunitat.

Categoria:	Disseny urbà accessible i integrador
Ciutat:	Mallabia, Bizkaia
Latitud:	43189259
Longitud:	-2529755
Inauguració:	2019
Pàgina web:	https://arquitecturaviva.com/obras/herriko-plaza

1. Herriko Plaça Font: Luis Díaz Díaz

Estat Original

Tipologia:	Àmbit urbà
Ús:	monofuncional Plaça
Any edificació:	----
Superfície total (m²)	~850
Proporció d'espais coberts i descoberts	Terreny descobert

Estat Actual

Tipologia:	Espai públic comunitari
Ús:	multifuncional lúdic, esportiu, comunitari
Any rehabilitació:	2017 - 2019
Superfície total (m²)	~850
Proporció d'espais coberts i descoberts	~52 % cobert i ~48 % descobert.

2. Herriko Plaça abans del2019. Font: Turismo Euskadi

3. Coberta, Herriko Plaça. Font: Luis Dìaz Dìaz

El projecte busca actualitzar el seu espai públic central, reconeixent-ne el paper com a eix de la vida social i comunitària del petit municipi. Atès que la localitat té un nucli compacte al voltant de l'església, l'ajuntament i la plaça, amb la resta dispersa en masos aïllats, la intervenció no crea un nou espai, sinó que potencia un de ja existent.

Es plantegen millores que amplïin les possibilitats d'ús de la plaça, especialment mitjançant la creació d'un espai cobert, la coberta de l'auditori exterior de la plaça Elizalde, que permeti la socialització en dies de mal temps i aculli activitats diverses de manera simultània, per al gaudi de persones de totes les edats.

El nou espai, situat davant de l'església, esdevé un lloc central i emblemàtic per a la comunitat. S'aprofita el desnivell natural del terreny per configurar un amfiteatre cobert, que combina funcionalitat i centralitat, permetent acollir activitats diverses i consolidant la plaça com a nucli de trobada social.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2017 - 2019
Entitat promotora:	Ajuntament de Mallabia (Vizcaya)
Suport/Patrocini:	
Descripció del procés:	El projecte va ser promogut per l'Ajuntament de Mallabia, amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida de la ciutadania i reforçar el paper de la plaça com a nucli social i comunitari. El projecte comença amb l'estudi de la fisonomia del municipi i de la plaça existent, identificant-la com a nucli social del poble, amb un auditori exterior obsolet i un desnivell natural que condiciona el seu ús. El procés va incloure la participació de la comunitat local, recollint opinions i suggeriments sobre els usos desitjats per a la plaça i analitzant les necessitats de la ciutadania, amb especial atenció a la demanda d'espais coberts per a activitats en dies de mal temps. Aquesta participació va orientar decisions clau, com la creació d'un auditori cobert i la distribució de les zones destinades a esport, descans i activitats lúdiques.
Entitat gestora:	Ajuntament de Mallabia (Vizcaya)
Model de gestió:	El model de gestió és públic municipal amb la participació activa dels veïns en l'ús i la dinamització dels espais.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	L'Ajuntament de Mallabia s'encarrega del manteniment regular, mentre que l'ús de materials duradors i de baixa mantenibilitat facilita aquesta tasca. L'ús polivalent garanteix l'ocupació contínua dels espais. A més, el projecte incorpora solucions sostenibles, com l'aprofitament de la llum natural, la ventilació i els paviments permeables, contribuint a reduir els costos operatius i l'impacte ambiental.

4. Secció, Herriko Plaça. Font: AZAB

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	La plaça es divideix en tres zones connectades: Zona superior dedicada a salut i esport, prioritzant la gimnàstica per a la tercera edat. L'auditori cobert amb forma d'amfiteatre, aprofitant el desnivell natural, per a activitats multigeneracionals. Grades amb doble funció: descans i vigilació del joc infantil, o seients per a possibles espectacles.
Compatibilitat d'usos:	Dissenyada per acollir activitats diverses de manera simultània, la plaça garanteix la compatibilitat entre usos sense generar interferències. L'espai cobert de l'amfiteatre permet esdeveniments culturals, actuacions o activitats esportives, mentre que les zones obertes mantenen funcions tradicionals com el descans, el joc infantil o la socialització.
Relació amb l'espai públic:	L'intervenció s'ha basat en la fisonomia urbana de Mallabia, amb el nucli principal al voltant de la plaça i cases disperses a les zones perifèriques. La plaça actua com a punt de trobada i referent per a la comunitat local, reforçant la relació física i simbòlica entre els ciutadans i el seu entorn.
Relació amb els espais oberts:	La introducció d'un espai cobert sobre l'auditori exterior existent ha permès ampliar la funcionalitat de l'espai obert tradicional, connectant zones obertes i semicobertes i maximitzant l'ús de la plaça tot l'any.

5. Herriko Plaça Font: Luis Dìaz Dìaz

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

La coberta, inclinada segons la pendent, facilita l'evacuació de l'aigua i en simplifica el manteniment. La seva forma dentada combina peces translúcides i opaques, que permeten controlar la il·luminació i garantir la protecció solar. Construïda amb materials duradors i adequats al clima de Bizkaia, actua també com a element de protecció climàtica de la plaça.

6. Herriko Plaça Font: Luis Dìaz Dìaz

Inclusió social i impacte comunitari

El projecte aposta per la senzillesa i les necessitats locals, creant un espai quotidià que actua com a focus comunitari.

La plaça recupera el nucli social de Mallabia, convertint-se en un punt de trobada accessible que reforça la cohesió veïnal i la vida col·lectiva.

7. Herriko Plaça Font: Luis Dìaz Dìaz

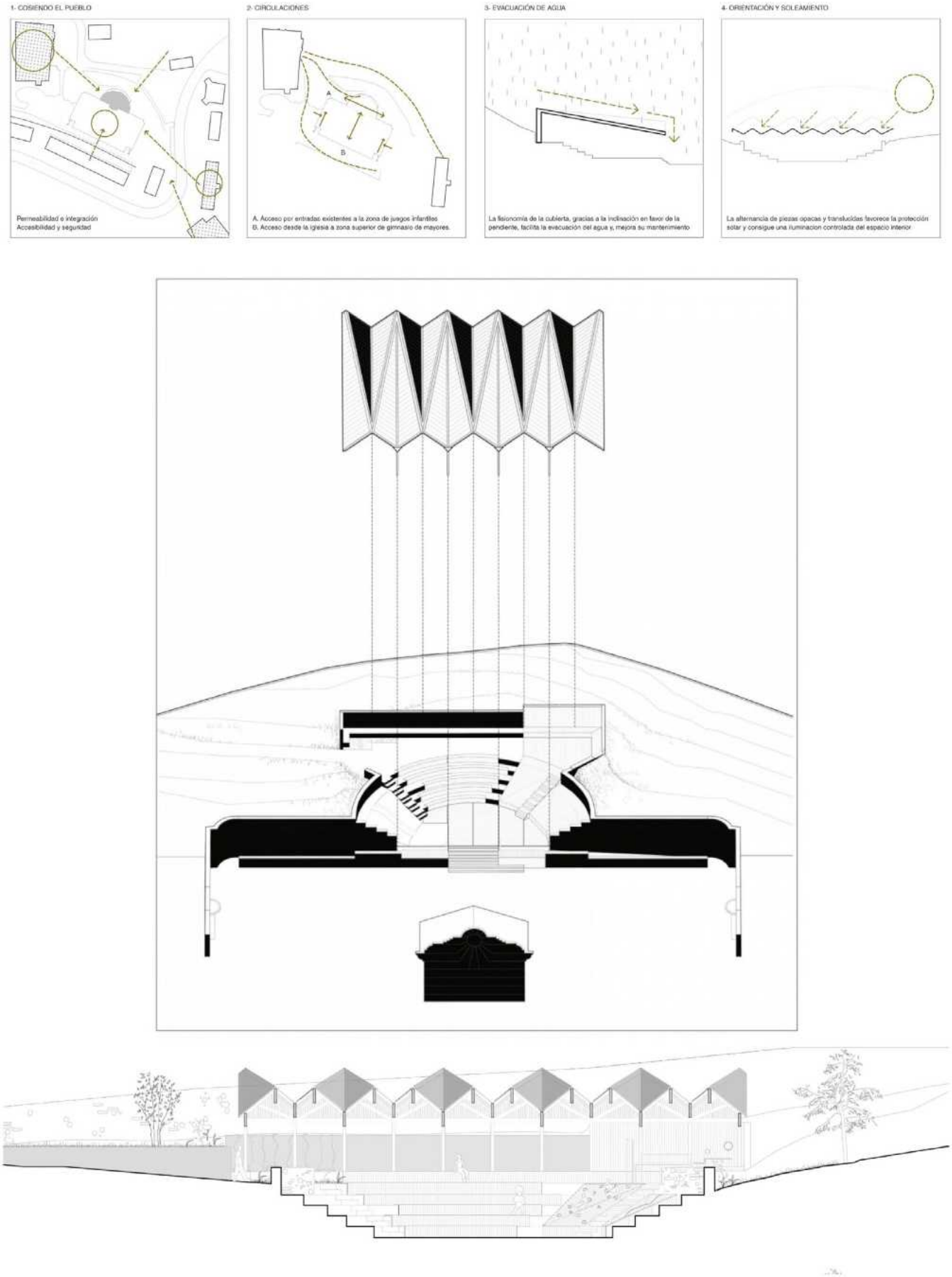
Estètica

La coberta és lleugera i oberta, protegint sense tancar l'espai i mantenint la connexió amb la plaça i respectant el desnivell natural.

La fusta en grades, paviments i mobiliari aporta calidesa i confort, creant un ambient acollidor que s'integra amb l'estètica del municipi.

8. Herriko Plaça Font: Luis Dìaz Dìaz

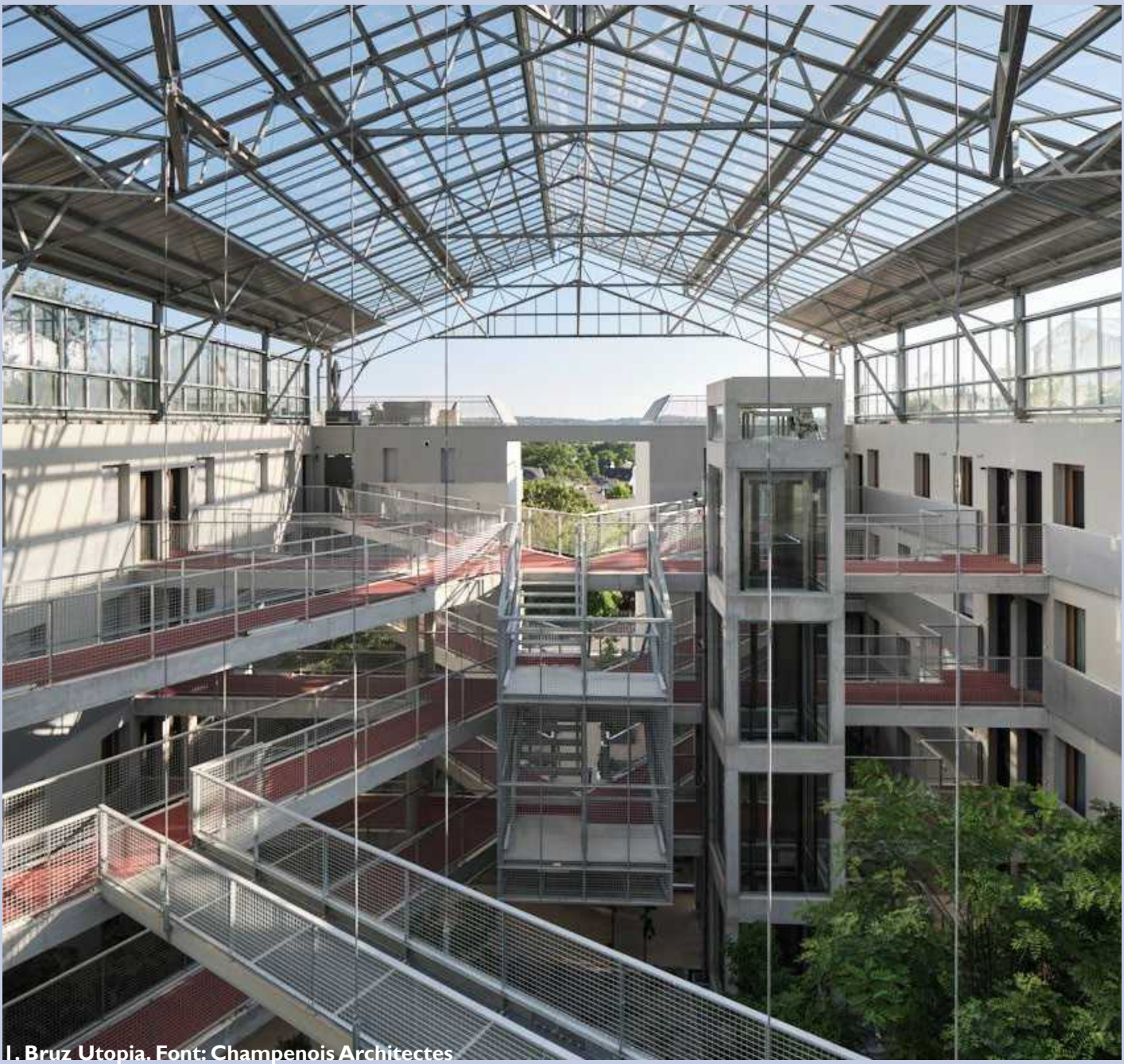
9. Esquems, Herriko Plaça. Font: AZAB

13. Edificio residencial Bruz Utopia

Construcció d'un conjunt d'habitatge col·lectiu ecosocial amb passeres cobertes i jardins en alçada.

Categoria:	Implementació d'habitatges
Ciutat:	Bruz
Latitud:	4.802247
Longitud:	-1.74784
Inauguració:	2021
Pàgina web:	https://www.champenoisarchitectes.fr

1. Bruz Utopia. Font: Champenois Architectes

Estat Original

Tipologia:	Parcel·la urbanitzable
Ús:	Monofuncional
Any edificació:	-
Superfície total (m²)	7.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Terreny descobert

Estat Actual

Tipologia:	Habitatge col·lectiu ecosocial
Ús:	Multifuncional Habitatge, espais comuns, jardins en alçada
Any rehabilitació:	2021
Superfície total (m²)	7.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Majoritàriament edificat; terrasses, cobertes verdes i passeres semiobertes

2. Parc de la Herverie, 2019. Font: Google Maps

3. Bruz Utopia. Font: Champenois Architectes

L'edifici residencial Utopia es construeix al municipi de Bruz, a la Bretanya francesa, com un nou conjunt d'habitatge col·lectiu situat a la vora del Parc de la Herverie i a poca distància del centre urbà.

Pel que fa a la configuració física, el conjunt es planteja com una gran "nau" implantada en pendent, la proa de la qual s'obre cap al jardí públic. Un gran espai interior cobert per una teulada de vidre articula les circulacions mitjançant passarel·les suspeses, que connecten els habitatges i generen un "carrer interior" protegit. Els 87 habitatges gaudeixen de doble orientació, balcons amplis protegits per baranes de vidre blanc i una estreta relació amb la vegetació present a totes les plantes, inclosa la coberta, on s'ubiquen horts i jardins d'hivern i d'estiu. Els espais comuns, la terrassa comunitària i els serveis compartits fomenten la vida col·lectiva i la cohesió entre veïns, convertint l'edifici en un referent de nou habitatge col·lectiu ecosocial

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

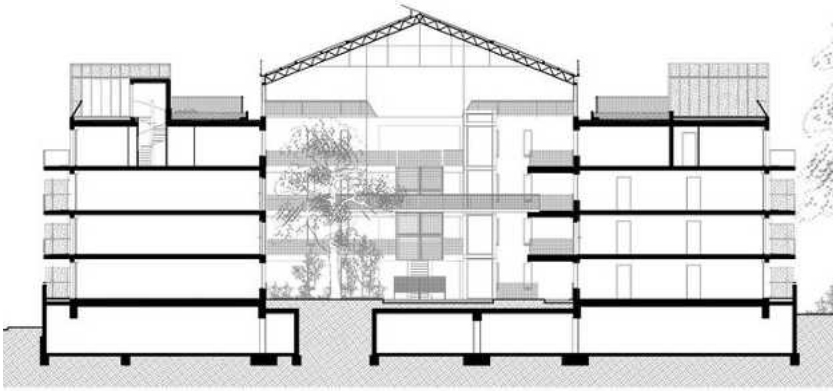
Durada:	2021
Entitat promotora:	Groupe Launay
Suport/Patrocini:	Champenois Architectes
Descripció del procés:	El projecte es desenvolupa com una promoció privada d'habitatge col·lectiu situada al límit del parc de la Herverie, amb l'objectiu d'oferir 87 habitatges "rent-to-own" i jardins protegits.
Entitat gestora:	Groupe Launay
Model de gestió:	Promoció residencial privada impulsada i comercialitzada pel Groupe Launay, que lliura 87 habitatges nous. Un cop ocupats, els espais comuns (serra coberta, sala comuna, terrassa en coberta, hort urbà, etc.) es gestionen com en una residència d'habitatge col·lectiu convencional, mitjançant una organització de veïns i una administració privada que s'encarrega dels serveis (consergeria, espais compartits i manteniment). Es tracta, per tant, d'un model de gestió privat orientat al mercat lliure, però amb una forta aposta per espais comunitaris i serveis compartits per al benestar dels residents
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	Impulsat per un promotor immobiliari, el projecte presenta habitatges que són formalment unitats privades, arrendades o possiblement amb règim de "rent-to-own" (lloguer amb opció de compra).

4. Bruz Utopia. Font: Champenois Architectes

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	L'edifici combina 87 habitatges amb una sèrie d'espais comunitaris: gran nau interior coberta per una teulada de vidre, passarel·les que funcionen com a carrer interior, jardins d'hivern i d'estiu a la coberta, horts comunitaris i una sala comuna flexible. El conjunt s'entén com una comunitat vertical amb espais pensats per a la vida col·lectiva.
Compatibilitat d'usos:	La configuració espacial —amb espais compartits que connecten habitatges i amb zones verdes en alçada— permet la convivència de vida privada i comunitària. L'espina central coberta facilita la interacció sense interferir en la privacitat dels habitatges, mentre que els horts i jardins esdevenen espais de trobada sense conflicte funcional.
Relació amb l'espai públic:	L'edifici es relaciona amb l'espai públic a través del seu front principal, que s'obre cap al parc de la Herverie. Les passarel·les i transparències interiors permeten una percepció oberta de l'edifici, i l'accés s'articula com una continuïtat entre carrer, parc i espai comunitari interior.
Relació amb els espais oberts:	Els espais oberts tenen un paper central: la coberta enjardinada, els horts i la vegetació interior formen part del funcionament ambiental de l'edifici. El contacte amb el parc exterior reforça la inserció paisatgística, i la doble orientació dels habitatges garanteix il·luminació, ventilació i relació visual amb el verd.

5. Secció transversal. Font: Champenois Architectes

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

L'edifici incorpora una gran serra coberta que actua com a regulador climàtic natural, amb llum zenital, ventilació transversal i vegetació interior que milloren la qualitat de l'aire i redueixen la demanda energètica. Els jardins i horts de la coberta, l'energia 100% elèctrica, la gestió d'aigües pluvials i la ventilació creuada dels habitatges generen un confort ambiental excel·lent, reduint el consum i els costos de manteniment.

6. Bruz Utopia. Font: Champenois Architectes

Inclusió social i impacte comunitari

L'edifici promou la convivència a través d'espais compartits —passarel·les, jardins interiors, coberta comunitària— que actuen com a llocs de relació. Tot i ser una promoció privada, el projecte incorpora la dimensió comunitària com a part essencial del disseny, afavorint xarxes socials internes i un model de vida col·lectiva que fomenta la proximitat, el suport mutu i l'ús responsable del conjunt.

7. Bruz Utopia. Font: Champenois Architectes

Estètica

El projecte expressa una estètica contemporània basada en la llum natural, la transparència estructural i la integració de verd i arquitectura. La gran serra central, les passarel·les lleugeres i l'ús de materials clars reforcen una imatge amable i coherent amb els valors NEB: bellesa funcional, harmonia amb el paisatge i espais que inspiren una manera de viure més saludable i comunitària.

8. Bruz Utopia. Font: Champenois Architectes

9. Bruz Utopia. Font: Champenois Architectes

14. Playa Vías

Transformació d'un àmbit ferroviari en un nou barri sostenible i inclusiu

Categoria:	Implementació d'habitatges
Ciutat:	Donostia
Latitud:	43.313675
Longitud:	-1.981969
Inauguració:	Previst a partir de 2030
Pàgina web:	https://www.gipuzkoa.eus/es/galeria-imagenes/3668/playa-de-vias-de-easo

1. Proposta Playa Vías. Font: Gipuzko Buru Batzarra

Estat Original

Tipologia:	Infraestructura de transport
Ús:	Monofuncional Infraestructura
Any edificació:	Segle XX
Superfície total (m²)	21.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Predomini d'espai cobert

Estat Actual

Tipologia:	Desenvolupament urbà residencial
Ús:	Multifuncional Habitatge protegit, equipaments, espai públic
Any rehabilitació:	Previst a partir de 2030
Superfície total (m²)	21.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Alta proporció d'espai públic verd i descobert

2. Estació Amara-Easo, 2025. Font: El Diario Vasco

3. Proposta Playa Vías. Font: Gipuzko Buru Batzarra

La transformació de la Playa Vías d'Amara-Easo parteix de l'alliberament d'uns 21.000 m² de sòl ferroviari que quedaran en desús amb el soterrament del tren i la posada en marxa de la nova pasant ferroviària. Es tracta de la major operació urbanística de vivenda protegida al centre de Donostia en les darreres dècades, amb la previsió de construir entre 400 i 500 habitatges majoritàriament protegits i assequibles en un àmbit estratègic que connecta Centro-Easo amb Amara Zaharra i Amara Berri.

El projecte replanteja l'antic espai de vies com un nou fragment de ciutat amb una gran presència de verd urbà, espais lliures i recorreguts per a vianants i bicicleta. El concurs internacional d'idees, en el marc de la Biennal Mugak/, ha seleccionat cinc propostes i tres finalistes que exploren diferents maneres d'implantar volumetries residencials mixtes, equipaments i zones verdes contínues sobre l'antic corredor ferroviari. La Playa Vías es concep com una nova centralitat que ha de cosir barris actualment separats pel traçat del tren i reforçar la continuïtat de l'espai públic. La combinació d'habitatge assequible, espais estancials, arbrat i nova mobilitat sostenible vol respondre als grans reptes de l'habitatge a Donostia alhora que millora la qualitat urbana d'un dels punts més cèntrics de la ciutat.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2024–en curs
Entitat promotora:	Departament de Vivienda y Agenda Urbana del Govern Basc, en col·laboració amb l'Ajuntament de Donostia
Suport/Patrocini:	Institut d'Arquitectura d'Euskadi i Biennal Internacional d'Arquitectura de Euskadi Mugak
Descripció del procés:	La transformació de la Playa Vías es desplega a partir d'un concurs públic internacional per seleccionar els projectes per a la Modificació Puntual del PGOU i, posteriorment, mitjançant l'exposició "Hurrengo Geltokia: Amara-Easo", que presenta els cinc projectes premiats i recull aportacions ciutadanes sobre usos, equipaments i espais públics del futur barri. El procés combina presentacions públiques dels equips finalistes, espais d'escolta i tallers oberts, generant centenars de propostes veïnals sobre habitatge assequible, verd urbà i mobilitat sostenible.
Entitat gestora:	Per definir.
Model de gestió:	Model en definició. El procés actual se centra en la selecció urbanística i el debat públic; no hi ha encara un model de governança o cogestió de l'espai acordat ni documentat públicament.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	Lideratge institucional del Govern Basc i l'Ajuntament. Es preveu que l'operació es vincularà a inversió pública en habitatge protegit i espai públic.

4. Exposició "Hurrengo Geltokia: Amara-Easo". Font: Naiz

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	El futur barri de Playa Vías integra principalment habitatge protegit i assequible, combinat amb equipaments públics, espais per a activitats comunitàries i una xarxa d'espais verds i espais lliures que substitueixen l'antic corredor ferroviari. Els projectes finalistes del concurs proposen una barreja d'usos que inclouen habitatge, equipaments veïnals, zones verdes àmplies, recorreguts per a vianants i bicicleta, i espais per a activitat econòmica de proximitat.
Compatibilitat d'usos:	Les propostes del concurs mostren configuracions flexibles que permeten combinar habitatge amb activitats quotidianes i equipaments socials. La distribució en illes obertes i la priorització dels recorreguts per a vianants genera un sistema de convivència on els usos residencials poden coexistir amb espais comunitaris, comercials en planta baixa i àrees verdes sense conflicte funcional.
Relació amb l'espai públic:	El projecte planteja una transformació completa de la relació amb l'espai públic: allà on abans hi havia una barrera ferroviària, ara es crea un eix urbà permeable, amb nous carrers, places i zones estancials. L'espai públic es converteix en l'estructura central del barri, actuant com a connector entre Amara-Easo i els barris circumdants, millorant la mobilitat i la cohesió urbana.
Relació amb els espais oberts:	Els projectes finalistes proposen grans superfícies de verd urbà, jardins lineals i places que s'organitzen al voltant de l'antic corredor de vies. Aquests espais oberts formen part de la identitat del nou barri i tenen funcions ambientals, socials i de mobilitat activa (camins, corredors verds, espais de joc i estada). No existeix encara un disseny definitiu, però el model projectual situa els espais oberts com l'eix vertebrador del futur desenvolupament.

5. Proposta Playa Vías. Font: Gipuzko Buru Batzarra

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

Les propostes del concurs incorporen corredors bioclimàtics, renaturalització d'espais oberts i dissenys orientats a millorar el confort ambiental mitjançant ombres, ventilació natural i continuïtat ecològica. La recuperació del sòl ja urbanitzat evita nova ocupació de territori i redueix la petjada ecològica del desenvolupament residencial.

6. Proposta Playa Vías. Font: Bienal Mugak

Inclusió social i impacte comunitari

La prioritat d'habitatge protegit i assequible converteix el projecte en una de les operacions d'inclusió residencial més rellevants del centre de Donostia en dècades. El procés participatiu associat a l'exposició "Hurrengo Geltokia: Amara-Easo" facilita la implicació directa del veïnat en la definició d'usos, espais públics i equipaments. El nou barri reforça la cohesió urbana unint teixits històricament separats pel tren i generant espais comunitaris per a totes les edats i perfils socials.

7. Exposició "Hurrengo Geltokia: Amara-Easo". Font: El Diario Vasco

Estètica

Les propostes seleccionades presenten una arquitectura que combina simplicitat, paisatge i humanitat, amb edificacions que dialoguen amb el verd urbà i la topografia de la ciutat. L'eliminació de la barrera ferroviària permet crear un gran espai urbà continu, estèticament obert i amable.

8. Proposta Playa Vías. Font: Bienal Mugak

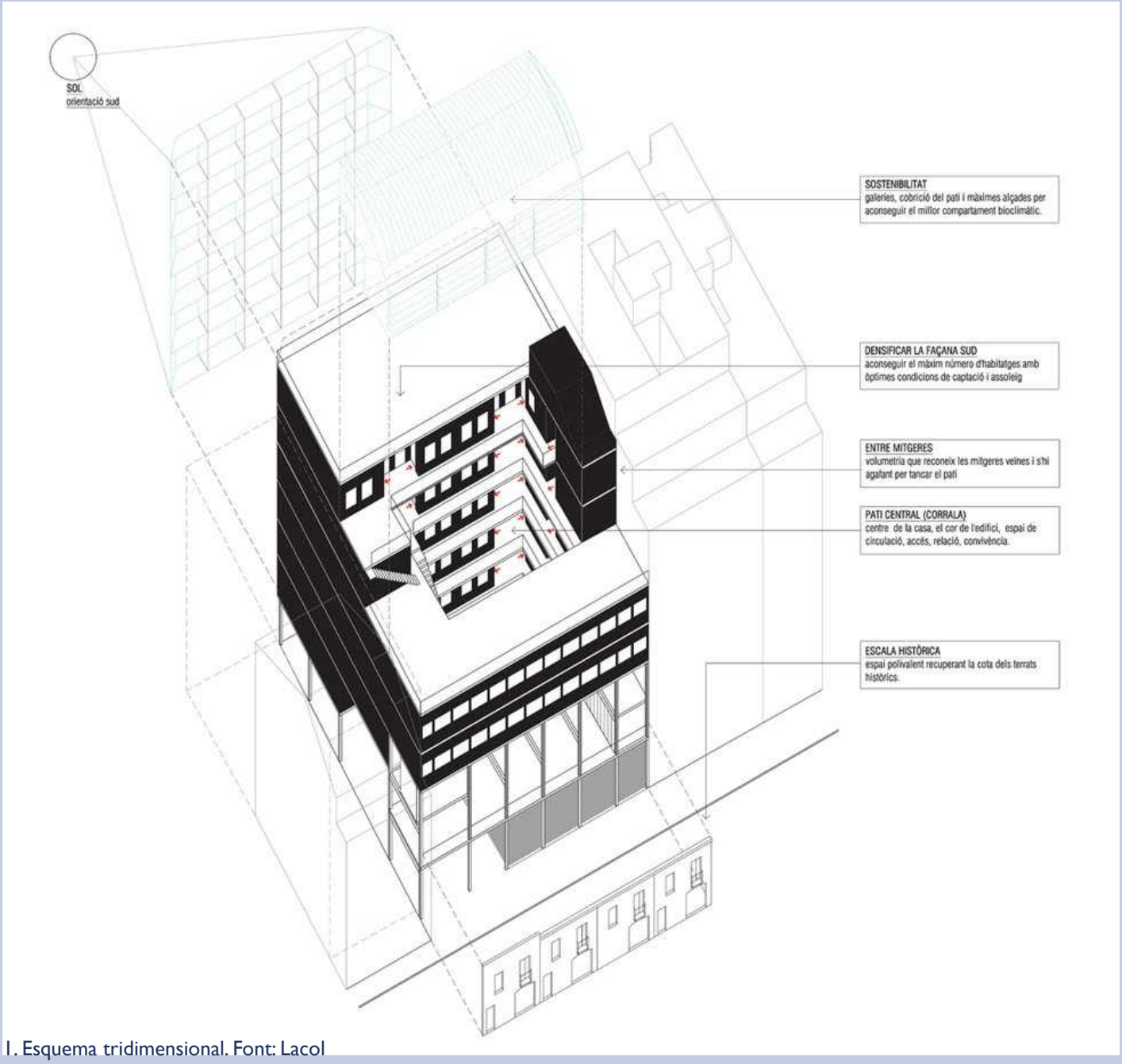
9. Proposta Playa Vías. Font: Gipuzko Buru Batzarra

15. La Borda

Model d'habitatge digne, assequible i sostenible, basat en la convivència, la igualtat i l'autogestió.

Categoria:	Implementació d'habitatges
Ciutat:	Barcelona
Latitud:	41369427
Longitud:	2134911
Inauguració:	2015
Pàgina web:	https://www.laborda.coop/es/inicio/

1. Esquema tridimensional. Font: Lacol

Estat Original

Tipologia:	Recinte industrial
Ús:	monofuncional comercial
Any edificació:	a partir del 1878
Superfície total (m²)	----
Proporció d'espais coberts i descoberts	Terreny descobert

Estat Actual

Tipologia:	Habitatge cooperatiu
Ús:	monofuncional
Any rehabilitació:	2019
Superfície total (m²)	----
Proporció d'espais coberts i descoberts	Majoritàriament edificat

2. Carrer de la Constitució. Font: Google Street view, 2014

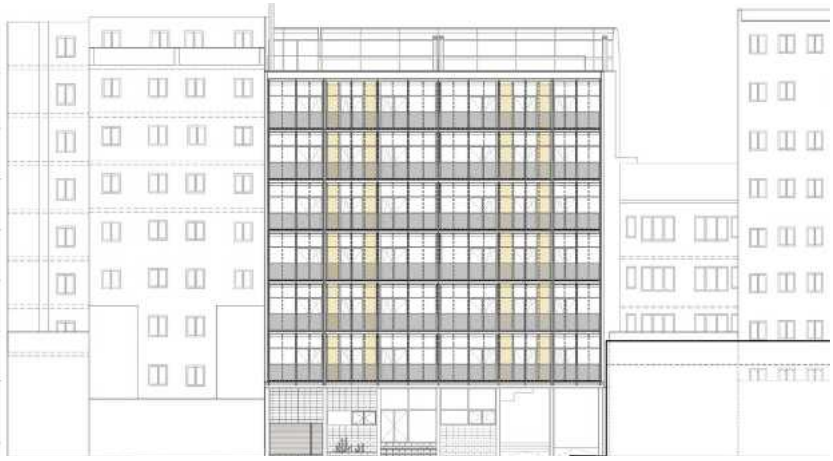
3. Carrer de la Constitució Font: Google Street view, 2023

La Borda és un model pioner d'habitatge cooperatiu situat al barri de La Bordeta, a Barcelona, dins l'espai de l'antic recinte industrial de Can Batlló. El projecte va néixer el 2012 per iniciativa de veïns i veïnes vinculats al procés de recuperació de Can Batlló, amb l'objectiu de garantir l'accés a un habitatge digne, social, assequible i sostenible, així com de generar noves formes de convivència i comunitat. Es proposa un model alternatiu al mercat residencial especulatiu mitjançant un sistema no especulatiu de cessió d'ús en lloc de la compra o el lloguer convencional.

L'edifici, dissenyat mitjançant un procés de codisseny amb els futurs habitants, compta amb habitatges de diferents mides i diversos espais comunitaris, pensats per estimular les relacions veïnals i la vida comunitària. A més la construcció ha seguit criteris de sostenibilitat ambiental, utilitzant materials com la fusta i solucions de baix consum energètic, amb l'objectiu de reduir l'impacte ambiental i crear un habitatge confortable amb un cost mínim.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	-
Entitat promotora:	Cooperativa d'habitatges La Borda
Suport/Patrocini:	Ajuntament de Barcelona, Lacol Arquitectura Cooperativa
Descripció del procés:	El 1976, el Pla General Metropolità qualificava el recinte com a zona d'equipaments, habitatge social i espai verd. El 2011, la transformació continuava bloquejada fins que el veïnat de Sants i la Bordeta va ocupar el Bloc 11 i va impulsar un procés participatiu per definir els usos de Can Batlló. El 30 de novembre de 2015, l'Ajuntament de Barcelona va constituir un dret de superfície a favor d'Habitatges La Borda en una parcel·la del carrer Constitució, destinada a HPO. A partir d'aquí s'inicià el procés de codisseny de l'edifici amb la participació de les futures usuàries i usuaris.
Entitat gestora:	Habitatges La Borda
Model de gestió:	El projecte segueix el model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús, amb propietat col·lectiva de la cooperativa Habitatges La Borda i dret de superfície municipal per 75 anys (des de 2015) a canvi d'un cànon anual. Les sòcies i socis tenen ús vitalici dels habitatges, sense possibilitat de venda ni lloguer, evitant l'especulació. La governança es basa en l'assemblea general com a òrgan sobirà de decisió.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	Pel que fa a les accions de sostenibilitat, destaquen la col·lectivització d'alguns usos (bugaderia, banyera compartida, espai per a convidats, cuines per a grans àpats…), l'eficiència energètica mitjançant un disseny bioclimàtic i l'ús d'energies renovables, així com l'aprofitament de recursos locals i el reciclatge. També s'incorporen serveis i consums associats centralitzats amb sistemes de gestió intel·ligent.

4. Façana, La Borda. Font: Lacol

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	L'edifici compta amb 28 habitatges de tres tipologies diferents (40, 50 i 76 m2 de mitjana) que es reparteixen en les diverses plantes de l'edifici i espais comuns i comunitaris (Bugaderia, Cuina menjador i sala d'estar, Espai per convidats, Espai polivalent Aparcament de bicicletes, Trasters, Eines i objectes compartits) que potencian la vida comunitària a través de transicions entre l'espai privat i el públic. L'edifici s'articula al voltant d'un pati central, un gran espai de relació que remet a les "corralas", tipologia d'habitatge social i popular.
Compatibilitat d'usos:	-Tots els habitatges tenen una estructura bàsica, a la qual s'hi poden afegir un o dos mòduls per generar les tipologies més grans. Aquesta estructura modular també permet adaptar alguns habitatges segons les necessitats de les unitats de convivència que hi habiten.
Relació amb l'espai públic:	La Borda és un projecte de Can Batlló i, per tant, comparteix l'objectiu d'un barri autogestionat a escala humana, el compromís responsable amb el territori i la generació d'una altra mena d'urbanisme.
Relació amb els espais oberts:	La planta baixa de l'edifici incorpora un passatge cobert que assegura la permeabilitat urbana entre el barri i el recinte de Can Batlló. Aquest passatge constitueix un punt d'accés directe des del carrer de la Constitució, contribuint a la integració funcional i visual de l'espai amb l'entorn urbà.

5. La Borda. Font: Lacol

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

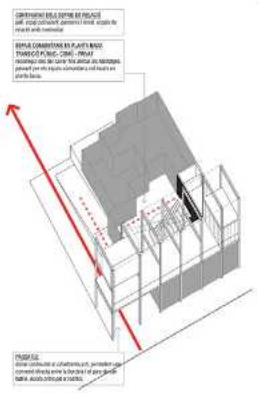
L'edifici es projecta amb criteris bioclimàtics per garantir el confort i optimitzar les solucions constructives, amb ús de materials reciclats o d'origen biosfèric i reutilització de residus. En l'ús i la gestió, s'incorporen energies renovables i sistemes centralitzats amb gestió intel·ligent per augmentar l'eficiència. A més, la col·lectivització d'alguns usos contribueix a reduir els consums.

6. La Borda Secció Tridimensional. Font: Lacol

Inclusió social i impacte comunitari

El projecte promou un habitatge digne i assequible, evitant l'especulació i fomentant la participació col·lectiva en la gestió i convivència. Potencia els vincles socials, la igualtat de gènere la procedència i la relació intergeneracional, contribuint a comunitats més cohesionades i inclusives i oferint un model replicable d'habitatge públic. Garantir l'accés a un habitatge digne i assequible.

7. Esquema tridimensional. Font: Lacol

Estètica

La Borda proposa una estètica funcional, social i ecològic que sorgeixen del procés participatiu i del model de vida cooperatiu amb l'èmfasi en la qualitat de vida, l'accessibilitat i la sostenibilitat.

L'ús visible de materials naturals, juntament amb la simplicitat formal i la modularitat de les façanes, reforça una estètica propera, humana i no especulativa.

8. La Borda. Font: Lluc Miralles

9. La Borda . Font: Lacol

16. El Cairó

Primer habitatge cooperatiu de Granollers amb habitatges de protecció oficial i espais comunitaris

Categoria:	Implementació d'habitatges
Ciutat:	Granollers
Latitud:	41.618697
Longitud:	2.289828
Inauguració:	En fase d'obres
Pàgina web:	https://sostrecivic.coop/es/projectes/el-cairo/

1. Render de projecte, El Cairó. Font: Sostre Cívic

Estat Original

Tipologia:	solar municipal
Ús:	monofuncional espai sense ús
Any edificació:	-----
Superfície total (m²)	800
Proporció d'espais coberts i descoberts	terreny descobert

Estat Actual

Tipologia:	habitatge cooperatiu
Ús:	multifuncional: habitatge, espais comunitaris, comerç
Any edificació:	en fase d'obres
Superfície total (m²)	-----
Proporció d'espais coberts i descoberts	predomini d'espai cobert

2. El Cairó, solar. Font: Google Street View 2023

3. El Cairó, obres. Font: Grupnou

El projecte "El Cairó" és la primera iniciativa d'habitatge cooperatiu a Granollers, impulsada per Sostre Cívic amb el suport de l'Ajuntament de Granollers i de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya. L'edifici s'aixeca sobre un solar municipal cedit mitjançant dret de superfície i compta amb 29 habitatges de protecció oficial, amb espais interiors confortables i zones comunitàries, com una sala polivalent i una terrassa amb bugaderia col·lectiva.

El projecte combina accessibilitat, sostenibilitat i inclusió social: els habitatges són assequibles i estables, amb requisits d'accés que garanteixen la participació de joves i col·lectius vulnerables, fomentant la cohesió comunitària. La construcció utilitza materials de baixa petjada ecològica com la fusta, incorpora placas fotovoltaiques, aerotèrmia i reciclatge d'aigües, i aposta per la mobilitat sostenible amb cotxes i bicicletes compartides.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2023 – en curs
Entitat promotora:	Ajuntament de Granollers
Suport/Patrocini:	Impulsat per Sostre Cívic amb el suport de l'Ajuntament i de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya
Descripció del procés:	Des de 2019, una desena de veïnes de Granollers, sòcies de Sostre Cívic, han anat desenvolupant accions al municipi per donar a conèixer el model de cooperativisme d'habitatge. L'abril de 2023, el projecte El Cairó va resultar adjudicatari del concurs convocat per l'Ajuntament de Granollers per construir i gestionar el primer habitatge cooperatiu del municipi. Cedit mitjançant un dret de superfície de 75 anys prorrogables, el 21 de març de 2025 s'ha celebrat l'inici d'obres, amb un finançament de 900.000 € del fons Next Generation.
Entitat gestora:	Ajuntament de Granollers
Model de gestió:	Emmarcat en el model cooperatiu d'habitatge en cessió d'ús impulsat per Sostre Cívic, aposta per la propietat col·lectiva i l'accés regulat, de manera que només les sòcies que compleixin els requisits tècnics i socials poden viure-hi. A més, el projecte incorpora una gestió democràtica, on les sòcies participen activament en la presa de decisions i en la governança del conjunt
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	El projecte compta amb un finançament diversificat, que combina les aportacions de les sòcies amb la col·laboració pública, recursos externs i el suport de diverses entitats locals, com l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental, la Fira d'Economia Solidària de Granollers, La Granada Vallesana i Granollers Pedal, que podran ubicar la seu dels seus projectes als locals comercials de l'edifici.

4. Assemblea del grup impulsor. Font: Sostre Cívic

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	Pensat per combinar confort i vida comunitària El Cairó comptarà amb 29 habitatges distribuïts en planta baixa i tres plantes superiors. Els espais comuns inclouran una terrassa amb bugaderia col·lectiva i una sala polivalent a la planta baixa, oberta a l'exterior i dissenyada per a usos veïnals i activitats compartides. Pel que fa a les tipologies d'habitatge, hi haurà 8 unitats M d'un dormitori, 15 unitats L de dos dormitoris i 6 unitats XL de tres dormitoris, amb superfícies interiors que oscil·len entre els 47 m² i els 69 m², garantint així opcions adaptades a diferents necessitats familiars i fomentant la diversitat del veïnatge.
Compatibilitat d'usos:	Combinant habitatges cooperatius amb espais comunitaris i locals comercials, l'edifici aprofita la compatibilitat d'usos per acollir entitats locals i activitats veïnals sense afectar la qualitat de vida dels residents.
Relació amb l'espai públic:	El projecte s'integra amb el teixit urbà i els espais públics del barri, amb la planta baixa i els espais comunitaris oberts a l'exterior, fomentant la interacció veïnal i la connexió amb places, carrers i zones de trobada del municipi.
Relació amb els espais oberts:	Dins de l'edifici, la major part dels espais són tancats, amb habitatges i zones interiors concebudes per al confort i la intimitat dels residents. Tot i disposar d'espais oberts limitats, com la terrassa, aquests són comunitaris, la qual cosa facilita la interacció veïnal i les activitats compartides.

5. Espais exteriors. Font: Sostre Cívic

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

Dissenyat pels despatxos Ravetllat i Zaga, el projecte combina materials de baixa petjada ecològica, com la fusta, amb plaques fotovoltaiques, aerotèrmia i reciclatge d'aigües. Les instal·lacions centralitzades milloren l'eficiència energètica, mentre que la mobilitat sostenible s'afavoreix amb cotxes i bicicletes elèctriques compartides, gestionades amb Som Mobilitat en un acord pioner entre cooperatives.

6. Obres, maig 2025. Font: Sostre Cívic

Inclusió social i impacte comunitari

Per participar en el projecte cal ser sòcia de Sostre Cívic, inscriure's al registre de sol·licitants d'habitatge públic, assumir les quotes mensuals i participar en les formacions del model cooperatiu.

De les 6 vivendes disponibles, 5 es reserven per a joves i 1 per a persones o famílies en situació de vulnerabilitat, promovent la inclusió social i l'impacte comunitari.

7. Obres, Agost 2025. Font: Sostre Cívic

Estètica

Combinant disseny funcional i harmonia formal amb materials sostenibles i instal·lacions eficients, els espais interiors i comunitaris estan dissenyat per generar un entorn acollidor, agradable i equilibrat.

Així, el projecte no només ofereix habitatge assequible, sinó que també busca crear qualitat de vida i benestar emocional per als seus residents.

8. Espai interior. Font: Sostre Cívic

9. Esquema tridimensional, El Cairó. Font: Sostre Cívic

17. Can 70

Primer projecte d'habitatge cooperatiu per a persones grans sobre sòl públic a Catalunya.

Categoria:	Implementació d'habitatges
Ciutat:	Barcelona
Latitud:	41402722
Longitud:	2119393
Inauguració:	previst per a 2027
Pàgina web:	https://sostrecivic.coop/es/projectes/can70/

1. Esquema tridimensional. Font: Peris+Torral Arquitectes

Estat Original

Tipologia:	Parcel·la urbanitzable
Ús:	monofuncional espai sense ús
Any edificació:	----
Superfície total (m²)	----
Proporció d'espais coberts i descoberts	Terreny descobert

Estat Actual

Tipologia:	Habitatge cooperatiu
Ús:	monofuncional habitatge, serveis comunitaris
Any edificació:	----
Superfície total (m²)	2500
Proporció d'espais coberts i descoberts	Majoritàriament edificat

2. Via Agusta 375-381 / 383-387 Font: Google Street view 2023

3. Render, Can 70 Font: Peris+Torral Arquitectes

El projecte busca actualitzar el seu espai públic central, reconeixent-ne el paper com a eix de la vida social i comunitària del petit municipi. Atès que la localitat té un nucli compacte al voltant de l'església, l'ajuntament i la plaça, amb la resta dispersa en masos aïllats, la intervenció no crea un nou espai, sinó que potencia un de ja existent. Es plantegen millores que amplïin les possibilitats d'ús de la plaça, especialment mitjançant la creació d'un espai cobert —la coberta de l'auditori exterior de la plaça Elizalde— que permeti la socialització en dies de mal temps i aculli activitats diverses de manera simultània, per al gaudi de persones de totes les edats.

El nou espai, situat davant de l'església, esdevé un lloc central i emblemàtic per a la comunitat. S'aprofita el desnivell natural del terreny per configurar un amfiteatre cobert, que combina funcionalitat i centralitat, permetent acollir activitats diverses i consolidant la plaça com a nucli de trobada social.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	a partir del 2015
Entitat promotora:	Sostre Cívic
Suport/Patrocini:	Ajuntament de Barcelona, Lacol Arquitectura Cooperativa
Descripció del procés:	El projecte va néixer el 2015 dins la cooperativa Sostre Cívic, quan un grup de persones grans va començar a organitzar-se per impulsar un model d'envelliment comunitari alternatiu a l'institucionalitzat. El 2021, l'Ajuntament de Barcelona va cedir un solar en dret de superfície per 99 anys. Des d'aleshores, el procés ha inclòs diàleg amb el barri i tallers participatius del grup impulsor amb l'equip d'arquitectes Peris+Toral, redactor del disseny. El març de 2023 es va formalitzar el dret de superfície i el setembre de 2025 es va posar la primera pedra, amb previsió d'acabar les obres el 2027.
Entitat gestora:	Cooperativa Can 70
Model de gestió:	El projecte Can70 es basa en un model d'habitatge cooperatiu autogestionat, on els residents són copropietaris i participen activament en la presa de decisions amb reunions periòdiques. Combina autonomia personal i l'autocura amb el suport col·lectiu, promovent la cura mútua, la responsabilitat compartida i la cohesió social per garantir la sostenibilitat del projecte.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	L'accés a Can70 és per a persones d'entre 55 i 69 anys, amb una distribució equilibrada d'edats per garantir la continuïtat i el suport mutu. Tothom hi accedeix a títol individual i els habitatges són unipersonals, tot i que dues unitats es poden compartir per viure en parella. El model econòmic es basa en quotes mensuals assequibles, aportacions retornables de capital social i imports ajustats als costos reals, assegurant la viabilitat del projecte dins un marc cooperatiu i comunitari.

4. Primera pedra, Can-70. Font: Ajuntament de Barcelona

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	Les normes urbanístiques preveuen la construcció de dos edificis connectats per una planta semisoterrani comuna, on es concentren els espais d'ús comunitari. Cada bloc disposa de planta baixa i quatre plantes pis, amb capacitat per a 39 persones. Els habitatges es distribueixen en dues tipologies: 10 habitatges convencionals d'uns 43 m², amb sala-cuina-menjador, una habitació i un bany; i 29 habitatges organitzats en unitats d'agregació, amb un espai central de cuina-menjador, al qual s'accedeix des del vestíbul de l'escala i l'ascensor, compartit per quatre persones i quatre espais privatius més reduïts. El conjunt es completa amb dues terrasses exteriors d'ús comunitari, on també es podria ubicar la bugaderia.
Compatibilitat d'usos:	Els espais compartits, com el semisoterrani i les zones comunes de les unitats d'agregació, actuen com a connectors socials amb potencial d'interacció amb l'entorn, mentre que l'accés i la implantació dels edificis respecten l'escala i l'estètica del context urbà, reforçant la integració i la continuïtat de l'espai públic.
Relació amb l'espai públic:	El projecte s'integra activament amb l'espai públic del barri, mantenint connexions directes amb la Via Augusta i el teixit urbà circumdant. La disposició dels edificis i dels espais comunitaris fomenta la permeabilitat visual i funcional, generant relacions entre l'interior de la comunitat i els carrers i places del barri.
Relació amb els espais oberts:	El projecte Can70 incorpora diversos espais oberts i comunitaris que connecten els residents entre ells i amb el barri. Al semisoterrani hi ha un espai exterior obert, que enllaça directament amb el teixit urbà i permet que les activitats comunitàries interactuïn amb l'entorn. A més, es preveuen dues terrasses exteriors d'ús compartit, accessibles a tots els residents, pensades com a llocs de trobada, lleure i socialització.

5. Render, Can 70. Font: Peris+Torral Arquitectes

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

Dissenyat pels despatxos Ravetllat i Zaga, el projecte combina materials de baixa petjada ecològica, com la fusta, amb placas fotovoltaiques, aerotèrmia i reciclatge d'aigües. Les instal·lacions centralitzades optimitzen el cost i l'eficiència energètica. A més, aposta per la mobilitat sostenible, amb places de cotxe i bicicletes elèctriques compartides, gestionades amb Som Mobilitat en un acord pioner entre cooperatives.

6. Render, Can 70. Font: Peris+Torral Arquitectes

Inclusió social i impacte comunitari

Per participar en el projecte cal ser sòcia de Sostre Cívic, inscriure's al registre de sol·licitants d'habitatge públic, assumir les quotes mensuals i participar en les formacions del model cooperatiu.

De les 6 vivendes disponibles, 5 es reserven per a joves i 1 per a persones o famílies en situació de vulnerabilitat, promovent la inclusió social i l'impacte comunitari.

7. Can 70. Font: Sostre Cívic

Estètica

Combinant disseny funcional i harmonia formal amb materials sostenibles i instal·lacions eficients, els espais interiors i comunitaris estan dissenyat per generar un entorn acollidor, agradable i equilibrat.

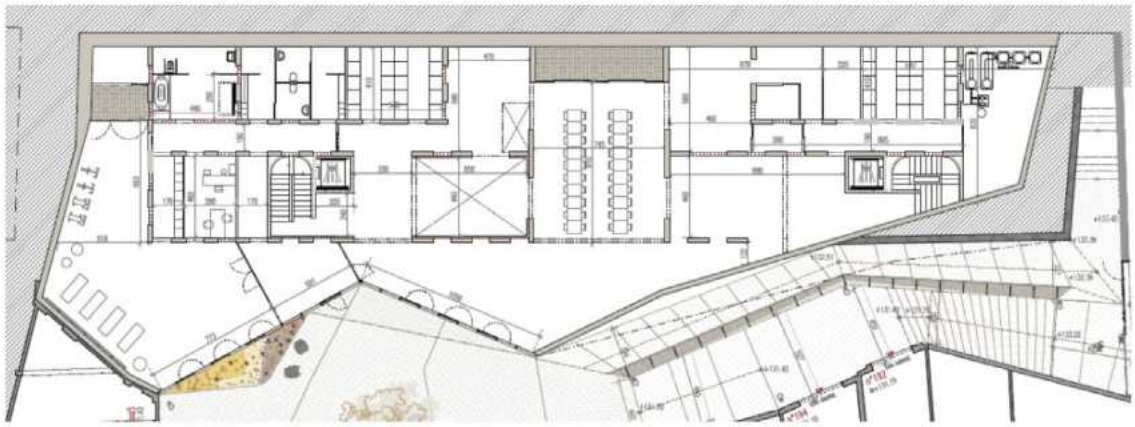
Així, el projecte no només ofereix habitatge assequible, sinó que també busca crear qualitat de vida i benestar emocional per als seus residents.

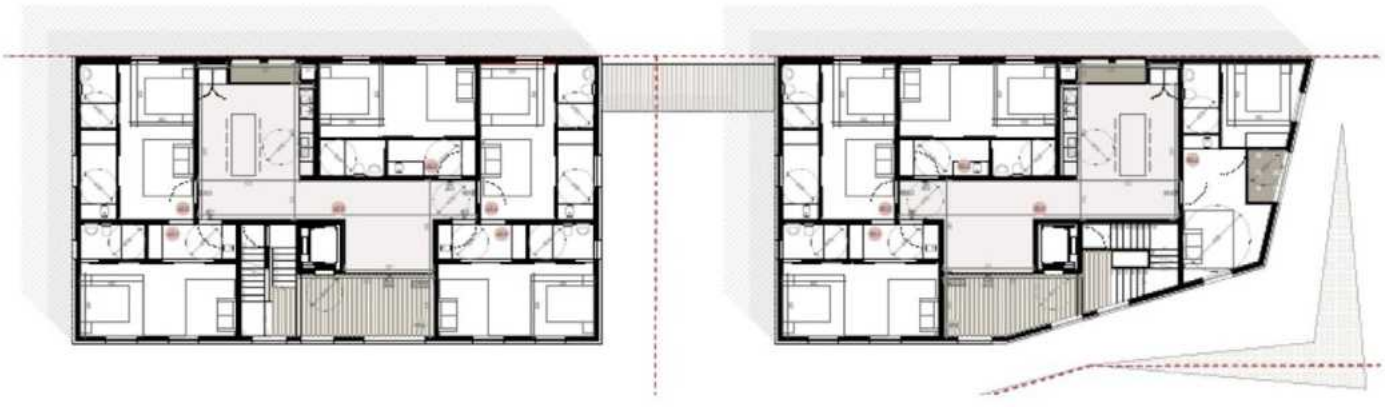
8. Render, Can 70. Font: Peris+Torral Arquitectes

Planta semisoterrani

Sostre Cívic

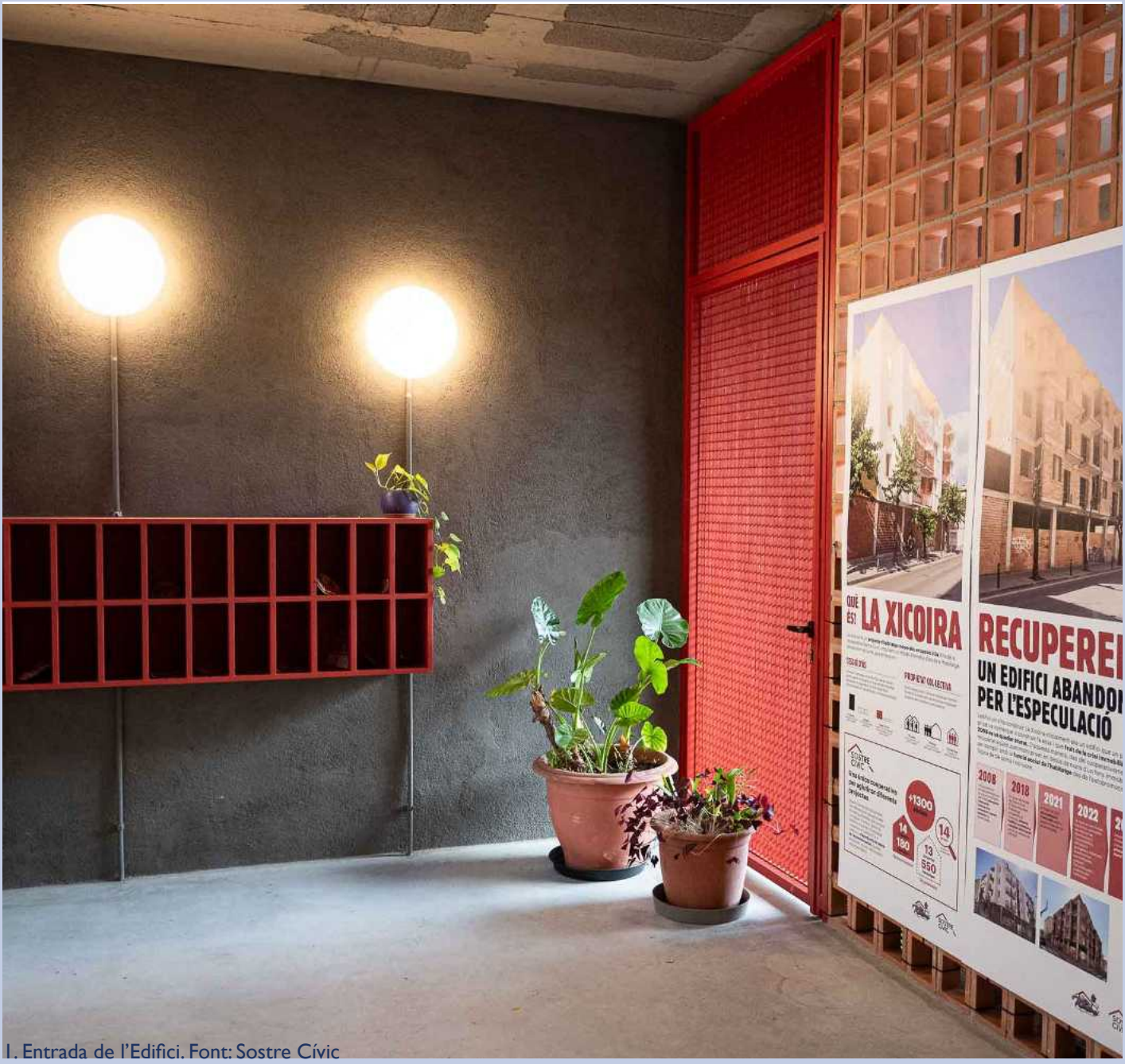
9. Can 70. Font: Peris+Torral Arquitectes

18. La Xicoira

D'immoble aturat a habitatge cooperatiu amb cessió d'ús, energèticament eficient i sostenible

Categoria:	Implementació d'habitatges
Ciutat:	Olesa de Montserrat
Latitud:	41.542408,
Longitud:	1.888965
Inauguració:	2024
Pàgina web:	https://sostrecivic.coop/projectes/la-xicoira/

1. Entrada de l'Edifici. Font: Sostre Cívic

Estat Original

Tipologia:	Immoble aturat
Ús:	monofuncional sense ús
Any edificació:	2007
Superfície total (m²)	-
Proporció d'espais coberts i descoberts	Majoritàriament edificat

Estat Actual

Tipologia:	Habitatge cooperatiu
Ús:	monofuncional habitatge, serveis comunitaris
Any edificació:	2024
Superfície total (m²)	---
Proporció d'espais coberts i descoberts	Majoritàriament edificat

2. Immoble aturat. Font: Sostre Cívic

3. La Xicoira. Font: Sostre Cívic

El projecte, impulsat per Sostre Cívic, neix de la iniciativa d'un grup de sòcies que, des del 2018, promouen a Olesa de Montserrat el model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús com a alternativa a la propietat privada i l'especulació. L'edifici va ser adquirit a finals de 2021 després de quedar aturat anys enrere per la crisi immobiliària, i la Generalitat en va donar suport financer per recuperar-lo amb una finalitat social i de bé comú.

Les obres, iniciades el març de 2022 i amb una durada de 11 mesos, han optimitzat la distribució dels habitatges i l'accessibilitat, millorant l'eficiència energètica, l'aïllament i les instal·lacions, amb incorporació de placas fotovoltaiques. L'edifici compta amb planta baixa, tres plantes i àtic, amb 25 habitatges i diversos espais col·lectius: a la planta baixa, un espai d'ús intern i un altre amb accés públic; a la primera planta, la bugaderia i terrassa comunitàries.

El projecte constitueix un referent en habitatge cooperatiu, combinant autopromoció, sostenibilitat i ús col·lectiu, amb l'objectiu de garantir accés a l'habitatge, cohesió social i gestió participativa.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2018 - 2024
Entitat promotora:	Sostre Cívic
Suport/Patrocini:	Ajuntament de Olesa de Montserrat, Generalitat de catalunya
Descripció del procés:	El projecte de consisteix en la recuperació d'un edifici abandonat després de la crisi del 2008 per transformar-lo en habitatge cooperatiu en cessió d'ús impulsat per Sostre Cívic. L'immoble s'adquireix a finals de 2021 amb suport de la Generalitat i el març de 2022 s'inicia la seva rehabilitació, centrada en millorar l'accessibilitat, la distribució dels habitatges, l'eficiència energètica i els aïllaments. El 2023 es tanca un acord amb l'Ajuntament d'Olesa de Montserrat per donar prioritat d'accés a veïns del municipi, i el 6 d'octubre s'inaugura oficialment el projecte, destacant el paper de l'habitatge cooperatiu com a eina per ampliar l'habitatge assequible.
Entitat gestora:	Cooperativa La Xicoira
Model de gestió:	La Xicoira no és només un edifici, sinó un sistema de convivència basat en la propietat col·lectiva i l'ús individual estable, que evita l'especulació immobiliària i fomenta la cooperació entre veïns. Abans fins i tot que el projecte es materialitzi completament, ja existeix una comunitat organitzada. A través de la negociació i la integració dins del model de Sostre Cívic, l'edifici deixa de tenir una lògica especulativa i passa a funcionar com un bé comú orientat al dret a l'habitatge.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	El model col·lectiu busca garantir l'estabilitat a llarg termini sense dependre de la lògica especulativa. El finançament col·lectiu combina recursos propis de la cooperativa, préstecs compartits i suports públics destinats a l'habitatge social. La responsabilitat financera recau en la cooperativa, no en les persones individualment. Les aportacions inicials i les quotes mensuals assequibles permeten cobrir les despeses de funcionament, manteniment i gestió, i es reinverteixen íntegrament en la comunitat i en la conservació de l'immoble.

4. Inauguració, La Xicoira. Font: Sostre Cívic

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	L'edifici, situat al centre de l'Eixample nou del municipi, comptava ja amb l'estructura, els soterranis i les parets exteriors construïdes, i està format per planta baixa, tres plantes i àtic. Es va treballar sobre aquesta edificació preexistent per millorar la distribució dels habitatges i l'accessibilitat, així com per optimitzar-ne l'eficiència energètica. També es van adequar els acabats interiors dels habitatges per adaptar-los a les necessitats de les persones residents, amb un total de 25 habitatges d'entre aproximadament 42 i 75 m². Pel que fa als espais col·lectius, a la planta baixa hi ha dos espais comunitaris, mentre que a la planta primera hi ha un tercer espai comunitari, que inclou la bugaderia comunitària i una terrassa compartida.
Compatibilitat d'usos:	Per a la seva distribució, els habitatges privats resulten compatibles amb els espais col·lectius i fins i tot amb una dimensió més pública, ja que hi ha un espai a la planta baixa obert al barri.
Relació amb l'espai públic:	Un dels espais col·lectius de la planta baixa està obert al barri, ja que, d'acord amb els principis i el reglament de la comunitat, s'hi poden realitzar activitats i trobades. Té accés tant des de l'interior de l'edifici, per a la comunitat de veïns i veïnes, com des del carrer. Aquesta permeabilitat afavoreix la connexió entre l'edifici i l'entorn urbà i contribueix a generar activitat social i a reforçar la vida comunitària.
Relació amb els espais oberts:	Tot i que la major part de la superfície està edificada, a la planta baixa hi ha espais oberts al servei dels habitatges. Així mateix, a la planta primera hi ha una terrassa d'ús comunitari, disponible per a la convivència i l'ús compartit de les persones residents.

5. Bugaderia. Font: Paisaje Transversal

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

A partir de l'esquelet de l'edifici existent, es treballa per millorar-ne l'eficiència energètica mitjançant l'augment dels aïllaments tèrmics i l'optimització de les instal·lacions. A més, s'hi incorporen sistemes centralitzats i la producció d'energia renovable amb plaques fotovoltaiques. La millora de la distribució dels habitatges i l'adequació dels acabats interiors també contribueixen a un major confort tèrmic, lumínic i funcional.

6. Flota de bicicletes elèctriques compartides. Font: Paisaje Transversal

Inclusió social i impacte comunitari

El projecte demostra que, malgrat la desconfiança inicial, el model col·lectiu d'habitatge assequible i no especulatiu pot funcionar també en els petits municipis. A més, la incorporació d'un espai obert al barri reforça la relació amb l'entorn i genera dinàmiques de convivència més enllà de la comunitat resident. Aquest model contribueix a fomentar un impacte positiu en el teixit comunitari i a dinamitzar la vida social del municipi.

7. Espai obert al barri. Font: Paisaje Transversal

Estètica

Vist des de la lògica de la Nova Bauhaus Europea, el projecte combina sostenibilitat, inclusió i funcionalitat: rehabilita un edifici existent per reduir l'impacte ambiental i millorar-ne l'eficiència energètica, promou la inclusió social amb un model cooperatiu en cessió d'ús i amb espais comunitaris oberts al barri, i integra un disseny funcional i flexible que equilibra la vida privada i col·lectiva.

8. Detalls de l'escala. Font: Paisaje Transversal

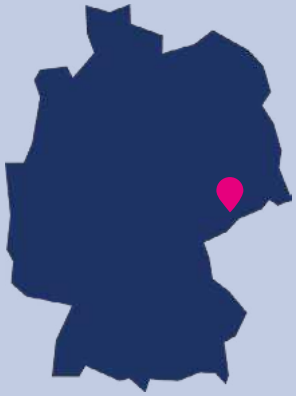

9. Entrada. Font: Sostre Cívic

19. Alte Baumwolle, Flöha

Transformació d'una antiga filatura de cotó en el nou centre urbà de la ciutat

Categoria:	Reconversió d'edificis industrials
Ciutat:	Flöha (Alemanya)
Latitud:	50.855830
Longitud:	13.071390
Inauguració:	2005 - en curs (per fases)
Pàgina web:	https://www.floeha.de

1. Alte Baumwolle, Flöha. Font: https://www.floeha.de

Estat Original

Tipologia:	Filatura de cotó
Ús:	monofuncional industrial tèxtil
Any edificació:	1809
Superfície total (m²)	65.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Majoritàriament edificat

Estat Actual

Tipologia:	Nou centre urbà
Ús:	multifuncional equipaments, habitatge, comerç
Any rehabilitació:	2005 - en curs
Superfície total (m²)	65.000
Proporció d'espais coberts i descoberts	Edificat, amb nous espais públics

2. Klinkerbau, amb imatge històrica de la filatura.
Font: Ajuntament de Masquefa

3. Projecte en construcció
Font: https://www.floeha.de

L'antiga filatura de cotó de Flöha es va fundar el 1809 i, a principis del segle XX, era la més gran de Saxònia. Flöha, una ciutat jove nascuda al voltant de la indústria, mai no havia tingut un centre urbà consolidat. Després del tancament de la fàbrica, el 1994, el recinte va quedar buit al cor de la ciutat.

El 2001 l'Ajuntament en va adquirir els edificis per un preu simbòlic amb la voluntat de crear-hi un nou centre urbà, a partir d'un pla director aprovat el 2006. El conjunt, protegit com a patrimoni, té una superfície d'uns 65.000 m² i uns 40.000 m² construïts, i s'ha anat rehabilitant per fases combinant inversió pública i privada.

Avui el recinte acull l'Ajuntament, la biblioteca, una sala d'actes, una llar d'infants, comerços i habitatges, i ha estat reconegut amb el premi de l'Estat de Saxònia "Barri urbà amb futur" (2024) i com a bona pràctica URBACT.

1 Procés de Transformació, Reconversió i Gestió

Durada:	2001 - en curs
Entitat promotora:	Ajuntament de Flöha
Suport/Patrocini:	Fons europeus, Govern federal alemany, Estat Lliure de Saxònia i inversors privats
Descripció del procés:	Després de quedar en desús el 1994, l'Ajuntament va adquirir el recinte el 2001 per un preu simbòlic. Els primers fons europeus es van destinar a crear les condicions per atraure inversió privada: un nou pont d'accés sobre el riu Zschopau, un aparcament públic i la rehabilitació del Wasserbau (2005), el primer dels edificis recuperats. El 2009 l'àmbit es va incorporar als programes federals i estatals de regeneració de centres urbans, i el projecte de la nova plaça va ser seleccionat com a Projecte Nacional d'Urbanisme. La transformació s'ha fet per fases, edifici a edifici.
Entitat gestora:	Ajuntament de Flöha i inversors privats
Model de gestió:	Model publicoprivat: l'Ajuntament lidera la planificació i la gestió urbanística, és titular dels equipaments i hi ha traslladat els serveis municipals, mentre que inversors privats rehabiliten edificis per a habitatge, comerç i restauració. En cada fase s'han implicat el consistori, els usuaris dels futurs equipaments, les administracions i els inversors, amb processos continuats d'informació i consulta ciutadana.
Mecanismes de sostenibilitat econòmica i manteniment dels espais:	Combinació de fons europeus, federals i de l'Estat de Saxònia (uns 12 milions d'euros d'ajuts federals i estatals fins al 2025) amb recursos municipals i inversió privada. La inversió pública en infraestructures i equipaments ha generat la confiança necessària per atraure capital privat, i la barreja d'usos públics i comercials garanteix l'activitat i el manteniment continuat del recinte.

4. Edifici rehabilitat.
Font: https://www.floeha.de

❷ Usos i funcionalitat

Usos:	El nou centre combina equipaments públics (l'Ajuntament i el servei d'atenció ciutadana, la biblioteca, la sala d'actes, espais per a entitats, una gran llar d'infants i un espai expositiu sobre la història del recinte) amb comerç de proximitat, restauració, serveis i habitatge en edificis industrials rehabilitats. El Wasserbau, el primer edifici rehabilitat, acull la biblioteca, l'atenció ciutadana, la sala d'actes i l'exposició, mentre que l'antic edifici d'oficines de la fàbrica és la seu de l'Ajuntament des del 2024.
Compatibilitat d'usos:	Els usos s'organitzen per edificis i combinen equipaments, comerç i habitatge, cosa que manté l'activitat al llarg de tot el dia.
Relació amb l'espai públic:	La nova plaça, inaugurada el desembre de 2025 i dissenyada amb la participació de la ciutadania, és el principal espai de trobada del nou centre, amb arbrat, mobiliari urbà i un curs d'aigua que recupera la memòria de l'antic canal de la fàbrica. Nous recorreguts travessen el recinte i connecten els barris de la ciutat.
Relació amb els espais oberts:	La transformació incorpora zones verdes i la recuperació del parc històric dels antics propietaris de la fàbrica, al costat de la vil·la Clauß.

5. Espai públicrehabilitat.
Font: https://www.floeha.de

❸ Nova Bauhaus Europea (NEB)

Sostenibilitat ambiental i confort

La reutilització d'un gran recinte industrial existent evita nova ocupació de sòl i aprofita els edificis construïts. La transformació ha permès recuperar una àrea industrial degradada i mitigar-ne els riscos ambientals, i els nous espais públics incorporen arbrat i aigua, que milloren el confort urbà. La proximitat a l'estació afavoreix la mobilitat sostenible.

6. Antic conjunt industrial.
Font: https://www.floeha.de

Inclusió social i impacte comunitari

El projecte ha dotat Flöha del centre urbà que mai no havia tingut, concentrant serveis d'ús quotidià per a totes les edats. Els processos de participació han inclòs col·lectius com joves i persones amb discapacitat, i la llar d'infants l'utilitzen la majoria d'infants de la ciutat. Els habitatges en edificis històrics amplien l'oferta residencial.

7. Event cultural a la bibilioteca.
Font: https://www.floeha.de

Estètica

La intervenció respecta el caràcter del conjunt protegit (façanes de maó, torres i naus industrials) i combina conservació i arquitectura contemporània. La memòria industrial es manté viva a través de l'exposició sobre la història del recinte i de l'art urbà, i reforça la identitat col·lectiva de la ciutat.

8. Mural a l'espai públic de Flöha.
Font: https://www.floeha.de

9. Alte Baumwolle, Flöha. Font: Ajuntament de Masquefa

5. LLIÇONS APRESES I BONES PRÀCTIQUES

El procés de benchmarking ha permès identificar diverses lliçons apreses i bones pràctiques rellevants per al desenvolupament del projecte de transformació de l'àmbit de la Fàbrica de Cartró.

Ha estat un treball clau per a incorporar diferents experiències i revisar com s'han adaptat les solucions observades als contextos específics, de manera integrada i coherent amb els objectius de transformació urbana i de gestió de l'àmbit. Tot plegat, ha permès **enriquir la definició d'escenaris i millorar la qualitat de les propostes estratègiques d'intervenció** que es desenvoluparan per a la Fàbrica de Cartró.

En una **primera fase, de caràcter més analític**, s'han comparat els diferents projectes per identificar similituds i diferències, així com patrons comuns i estratègies d'intervenció rellevants. Aquesta anàlisi contribuirà a alimentar la base de coneixement per a la presa de decisions informades i conscients, fonamentades en casos de referència que han demostrat la seva eficàcia. A més d'ampliar la visió del projecte, els casos analitzats aporten aprenentatges significatius, proporcionant solucions directament o indirectament transferibles al context municipal i contribuint a la definició d'escenaris de transformació, així com a la formulació d'orientacions operatives i estratègiques aplicables tant al disseny urbanístic i arquitectònic com a la definició dels futurs usos i models de gestió de l'àmbit.

L'anàlisi s'ha complementat amb visites als projectes locals més significatius, que han constituït una oportunitat especialment rellevant per als tècnics i per als representants polítics i administratius de Masquefa, en permetre conèixer de primera mà no només els casos de referència, sinó també les entitats i organitzacions que els han impulsat o que actualment els gestionen. La identificació de casos emblemàtics a la província de Barcelona proporciona models pràctics que poden inspirar i orientar la transformació de la Fàbrica de Cartró, facilita la creació d'una **xarxa local de contactes** que afavoreix l'**intercanvi de coneixements i experiències** i pot generar futures col·laboracions. Així mateix, les visites han contribuït a **reforçar el paper clau de l'Oficina del Futur** com a instrument de coordinació i innovació d'un projecte especialment estratègic per al municipi, afavorint alhora la creació de xarxes amb entitats i professionals vinculats al desenvolupament urbà sostenible.

Aquesta combinació de contacte directe amb casos reals, aprenentatge pràctic i intercanvi d'experiències ha permès enriquir tant la comprensió tècnica com la visió estratègica de les possibles solucions i models aplicables al context específic de Masquefa. A més, en termes generals, ha facilitat una **reflexió col·lectiva** sobre el futur de la Fàbrica de Cartró.

Cada cas ha aportat un element distintiu i rellevant alhora que ha generat oportunitats de reflexió i ha proporcionat estímuls per al desenvolupament del projecte.

Aprenentatges específics dels projectes de referència

Tot i que es tracta de projectes d'escala molt més gran que la de la Fàbrica de Cartró de Masquefa, les experiències de regeneració de recintes fabrils han estat fonamentals per comprendre diferents aspectes del procés de regeneració, els usos i els models de gestió.

El cas de **Can Batlló**, a més de posar en valor els beneficis d'un procés de transformació vinculat a la participació ciutadana en la definició dels nous usos, atenent les necessitats reals de la comunitat, també s'evidencia la importància de la implicació ciutadana en la gestió per garantir la sostenibilitat del model i reforçar el vincle amb l'espai. Per la seva banda, **Palo Alto** exemplifica processos de transformació a llarg termini, implementats de manera progressiva i per fases successives, que permeten adaptar les intervencions segons diferents fonts de finançament. A més, es basa en un model de gestió publico-privat que afavoreix la sostenibilitat econòmica i la viabilitat del procés. En canvi, la implicació directa de l'entitat pública en la promoció i gestió dels espais és especialment rellevant en els dos casos de referència de Montevideo, **Las Pioneras** i l'**Espai Model**, que mantenen parcialment o íntegrament l'estructura original i generen espais flexibles en què la Intendència s'encarrega de la gestió en col·laboració amb entitats locals que desenvolupen els programes d'activitats culturals. Un ús més definit és el de **La Ciba**, a Santa Coloma de Gramenet, dedicada a l'atenció integral a les dones, la promoció de la igualtat de gènere i el desenvolupament d'activitats socials, formatives i comunitàries amb perspectiva feminista.

Mentre que Can Batlló destaca la importància de la participació ciutadana en la definició dels usos i en la gestió, Palo Alto exemplifica processos per fases i un model de gestió publico-privat; els espais de Montevideo evidencien el paper actiu de l'administració en la gestió d'espais flexibles en col·laboració amb agents locals; i La Ciba defineix un model d'ús especialitzat orientat a polítiques públiques concretes.

Finalment, l'intercanvi europeu amb Flöha ha permès conèixer un procés comparable al de Masquefa per escala i per naturalesa del repte. L'Alte Baumwolle mostra la importància del lideratge públic i de l'adquisició del sòl, d'una transformació per fases al llarg de dues dècades, de la implantació d'equipaments públics com a motor de l'activitat i de la col·laboració amb inversors privats, sostinguda per una combinació de fons europeus, estatals i municipals.

Pel que fa als espais oberts a diferents escales, projectes com la **Rambla Modolell** de Viladecans, el **Parc Montornès Nord** a Montornès del Vallès o **la xarxa d'espais públics** de **Malgrat de Mar** han aportat una visió de les polítiques de transformació urbana orientades a l'adaptació al canvi climàtic, la priorització de la seguretat dels vianants i la millora del confort ambiental. Es tracta de qüestions no només ajornables, sinó imprescindibles per crear àmbits més sostenibles i, alhora, més atractius per a les persones, afavorint l'ús dels espais exteriors, la socialització i el sentit de comunitat.

La lliçó és que cal actuar no només sobre els grans espais públics, sinó també sobre la xarxa viària, mitjançant actuacions de diferents escales i nivells d'inversió, emmarcades en una visió estratègica compartida i una planificació progressiva. Això és fonamental per ampliar la superfície permeable, afavorir la mobilitat activa i generar connexions entre diferents àmbits urbans. Alhora, permet millorar el confort i incorporar espais d'estada que fomenten la socialització i l'ús de l'espai públic.

En abordar els reptes esmentats en un entorn de morfologia accidentada i amb pendents pronunciats, el projecte **Accés SOS** de Malgrat de Mar, tot i ser una intervenció de fa més de deu anys i que algunes de les solucions adoptades hagin quedat avui superades, manté uns objectius i un procés de treball especialment rellevants. L'estratègia de posar l'accent en l'escolta del veïnat i en la resposta a les seves necessitats d'accessibilitat ha contribuït de manera significativa a millorar la vivibilitat quotidiana dels carrers. Així mateix, els projectes de les **places El Sol** a Sestao i **Herriko** a Mallabia (Biscaia) exemplifiquen com afrontar reptes com el desnivell, la fractura urbana i la necessitat de reforçar la centralitat social, mitjançant la creació d'espais que connecten diferents cotes, integren el teixit urbà i afavoreixen la socialització. A través d'intervencions que aprofiten les condicions topogràfiques i configuren espais multifuncionals, aquests àmbits es consoliden com a nodes de trobada comunitària. A Sestao, la plaça organitza diferents nivells (+0 m, +5 m i +10 m) per connectar el nucli històric amb la zona industrial, integrant el frontó com a element estructurador i catalitzador social. A la plaça Herriko, s'aprofita el desnivell natural per generar un amfiteatre cobert que acull activitats diverses i amplia la capacitat d'ús de l'espai central del municipi. En ambdós casos, els projectes demostren que és possible abordar discontinuïtats urbanes i generar espais inclusius, flexibles i adaptables, capaços de reforçar la vitalitat urbana i el sentit de comunitat.

Tant el treball inicial d'anàlisi com el procés de participació han posat de manifest una **necessitat significativa d'habitatge al municipi**. Així mateix, l'àmbit de la Fàbrica del Cartró es consolida, dins del POUM en fase d'adopció, com una àrea de transformació, amb la definició dels paràmetres d'ordenació i dels percentatges d'edificabilitat i de sòl residencial protegit. Juntament amb els espais verds, els equipaments públics i els espais per a entitats, l'habitatge es configura com un dels tres eixos principals del planejament urbanístic i del disseny de la proposta per la transformació de l'àmbit.

El problema de l'habitatge a Catalunya és el resultat de factors estructurals i dinàmiques especulatives que han impulsat l'augment dels preus i han generat una forta pressió sobre les llars, dificultant l'accés a l'habitatge, dins del mercat lliure, especialment per a joves i famílies treballadores, i contribuint a l'endarreriment de l'emancipació i a l'increment de les desigualtats socials. En el context català, aquesta situació s'agreuja per la pressió turística, la inversió especulativa i la insuficiència d'habitatge públic.

Davant d'aquest escenari, s'han analitzat **models alternatius d'habitatge social no especulatiu** que, a Catalunya, es concreten principalment en els **Habitatges amb Protecció Oficial** (HPO). Aquests es basen en la regulació de preus, diferents formes de titularitat (pública o privada amb finalitat social) i diverses modalitats d'accés, com el lloguer social o la cessió d'ús cooperatiu. En aquest marc, s'han analitzat no només els

processos, sinó també les formes de gestió i l'organització dels espais, destacant alguns elements clau: la configuració dels habitatges de **La Borda** al voltant d'un pati comú i els criteris de sostenibilitat; la complexitat volumètrica i els espais comuns de l'edifici residencial **Bruz Utopia**; el reaprofitament de l'estructura existent a **La Xicoira** i la incorporació de la planta baixa com a espai d'activitat comunitària obert al barri.

Una característica recurrent és la presència de plantes baixes actives, horts o terrasses comunitàries i espais compartits que fomenten la vida col·lectiva. Mentre que **Can 70** es concep com el primer projecte d'habitatge cooperatiu per a persones grans sobre sòl públic a Catalunya, orientat a un envelliment actiu, autogestionat i integrat al barri, **El Cairó** estableix requisits d'accés que garanteixen la participació de joves i col·lectius vulnerables, afavorint la cohesió social i comunitària.